

**Piotr
Ostrowski**

Reglamentacja pozwoleń na broń w ujęciu historycznym, prawnym i praktycznym

Przykład województwa zachodniopomorskiego

Reglamentacja pozwoleń na broń
w ujęciu historycznym, prawnym i praktycznym

Przykład województwa zachodniopomorskiego

UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI
ROZPRAWY I STUDIA T. (MCDLVIII) 1384

Piotr Ostrowski

Reglamentacja pozwoleń na broń
w ujęciu historycznym, prawnym i praktycznym
Przykład województwa zachodniopomorskiego

Szczecin 2025

Rada Wydawnicza

Anna Cedro, Urszula Chęcińska, Katarzyna Jaworska-Biskup, Rafał Klóska,
Maciej Kowalewski, Ewa Mazur-Wierzbicka, Jarosław Nadobnik,
Grzegorz Wejman, Renata Ziemińska, Magdalena Ziolo,
Andrzej Skrendo – przewodniczący Rady Wydawniczej,
Elżbieta Zarzycka – dyrektor Wydawnictwa Naukowego

Recenzent

prof. dr hab. Marek Stefański

Redakcja językowa i korekta

Michał Stachowski

Skład

Iga Bańkowska

Projekt okładki

raraku.pl

Piotr Ostrowski ORCID 0000-0001-7851-4683

Wersja elektroniczna publikacji dostępna na licencji CC BY-SA 4.0
po 12 miesiącach od daty wprowadzenia do obrotu

© Copyright by Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2025

DOI 10.18276/978-83-7972-968-5

ISBN 978-83-7972-968-5 (online)

ISBN 978-83-7972-967-8 (print)

ISSN 0860-2751

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Wydanie I | Ark. wyd. 9,0 | Ark. druk. 10,6 | Format 170/240

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział 1. Prawo do posiadania broni w zarysie teoretycznym i historycznym	13
1.1. Dostęp do broni – prawo czy przywilej	13
1.2. Aspekty wydawania pozwoleń na broń w Polsce w ujęciu historycznym	20
1.2.1. Okres Polski Odrodzonej (1919–1939)	20
1.2.2. Okres II wojny światowej oraz Polski Ludowej (1939–1989).....	29
Rozdział 2. Prawne regulacje wydawania pozwoleń na broń w III Rzeczypospolitej Polskiej	39
2.1. Transformacja przepisów pozwoleń na broń po zmianach ustrojowych	39
2.2. Ustawa z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji	42
2.2.1. Przepisy ogólne	42
2.2.2. Zasady i warunki wydawania i cofania pozwoleń na broń oraz dysponowania bronią i amunicją	47
2.2.3. Tranzyt broni, zasady przywozu, wywozu oraz posiadania broni przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	62
2.2.4. Strzelnice	66
Rozdział 3. Konwergencja przepisów pozwoleń na broń do wymogów Unii Europejskiej	69
3.1. Nowelizacja przepisów ustawy o broni i amunicji z 2003 roku	69
3.2. Zmiana przepisów ustawy o broni i amunicji w 2011 roku	72

Rozdział 4. Wybrane regulacje prawne w zakresie prawa i obowiązków posiadania broni	87
4.1. Posiadanie broni palnej krótkiej do celów łowieckich	87
4.2. Badania lekarskie osób posiadających pozwolenie na broń	90
Rozdział 5. Wydawanie pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim w latach 2014–2023	101
5.1. Rejestracja broni w ujęciu prawnym.	101
5.2. Analiza wydanych pozwoleń na broń w latach 2014–2023	104
5.3. Analiza wydanych pozwoleń na broń i zarejestrowanej broni w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w latach 2014–2023	125
Zakończenie	147
Bibliografia	153
Spis rysunków.	161
Spis tabel.	163
Streszczenie.	167
Abstract.	169

Wstęp

Jednym z kluczowych powodów, dla których państwa demokratyczne prowadzą w większym lub mniejszym zakresie politykę reglamentacyjną pozwoleń na broń dla osób fizycznych, jest ustalenie i przyjęcie granicy dopuszczalności tego prawa jako powszechnie obowiązującego. Wciąż aktualna pozostaje dyskusja nad tym, co jest prawem obywatela, a co jego przywilejem.

Debata dotycząca powszechnej dostępności do broni wywołuje z reguły skrajne emocje, a rzeczony postulat spotyka się z negatywnym nastawieniem społeczeństwa. Taka reakcja może wynikać z braku stosownych tradycji oraz relatywnie niewielkiego doświadczenia w posługiwaniu się bronią. W Polsce, w przeciwieństwie do niektórych innych państw, dostęp do broni nie jest bowiem aż tak powszechny. Ważnym elementem są relacje społeczne i budowanie sieci zaufania horyzontalnego i wertykalnego. Panuje dość powszechne przekonanie, że zwiększenie dostępności do broni może spowodować wzrost zagrożenia przestępczością. Z badań opinii publicznej wynika, że zjawisko upowszechnienia dostępności do broni budzi obawy respondentów. Wciąż kształtujący się model społeczeństwa obywatelskiego, którego jednym z zadań jest interakcja i partycypowanie w kształtowaniu ważnych celów społecznych i państwowych, może odgrywać zasadniczą rolę w dyskusji nad prawem do posiadania broni, a tym samym mieć wpływ na politykę reglamentacyjną. W społeczeństwie polskim nadal widoczny jest imperatyw ograniczonego dostępu do posiadania broni przez osoby fizyczne. Nie oznacza to jednak, że debata publiczna między zwolennikami i przeciwnikami liberalizacji przepisów, będąca przedmiotem kontrowersji, nie może stanowić przestrzeni do dalszego rozsądnego i konstruktywnego dialogu. Jej efektem nie powinna być jednak bezrefleksyjna implementacja reguł, jakie funkcjonują w innych państwach. Innymi słowy, nie można przenosić na grunt polski rozwiązań prawnych, które są charakterystyczne np. dla Stanów Zjednoczonych. Tamtejsze regulacje wynikają z tradycji i są rezultatem historycznych uwarunkowań prawa obywatelskiego dostępu do broni, zagwarantowanego konstytucją. W Polsce z kolei nie ma ani takich ugruntowanych tradycji, ani podobnych rozwiązań prawnych.

Obowiązująca Konstytucja RP z 1997 roku nie zawiera norm, które nakładałyby na państwo obowiązek wypełnienia gwarancji bezpieczeństwa obywatelom przez ułatwiony dostęp do broni. Ustrojodawca nie wprowadził do ustawy zasadniczej żadnych zasad związanych z powszechnym dostępem do broni. Dlatego państwo, które posiada hierarchiczną władzę publiczną, dysponującą aparatem przymusu, ma również monopol na zapewnienie bezpieczeństwa swym obywatelom. Przyjęta koncepcja zapewnienia owego bezpieczeństwa polega między innymi na reglamentowaniu prawa do posiadania broni. Konieczność kontrolowania społecznego dostępu do broni palnej ze względów bezpieczeństwa nie budzi wątpliwości. Przedmiotem sporu pozostaje natomiast zakres kontroli, jaką w tej sferze powinno sprawować państwo.

Spory między zwolennikami a przeciwnikami liberalizacji przepisów, które regulują dostęp do broni w Polsce, dowodzą, że podjęta problematyka jest materią niezwykle złożoną. W krajowej i zagranicznej literaturze przedmiotu można znaleźć wiele pozycji poświęconych temu problemowi. Zagadnienie to jest przedstawiane w różnym ujęciu, zawierającym różne przyczynki naukowe. Autor niniejszej monografii porusza kwestię, która z uwagi na swą wieloaspektowość wymaga ukazania kształtowania się polskiego prawodawstwa w dziedzinie prawa do posiadania broni w ujęciu historycznym i współczesnym. Pozwoli to na lepsze uchwycenie ewolucji państwowych modeli zarządzania dostępem do broni dla osób fizycznych. Dla lepszego poznania badanego zjawiska posłużono się danymi liczbowymi. Z analizy dostępnej literatury wynika, że wciąż brakuje pogłębionych badań nad problematyką dostępu do broni w ujęciu regionalnym. W tym przypadku autor wybrał województwo zachodniopomorskie. Studia w tym obszarze miały walor poznawczy i wydawały się kluczowe z punktu widzenia oceny spójności polityk wydawania pozwoleń na broń, realizowanych na szczeblu regionalnym oraz ogólnokrajowym.

Aby osiągnąć założone cele, postawione zostały problemy badawcze. Pierwszym z nich jest ustalenie, jaki model państwowego zarządzania dostępem do broni i amunicji przez osoby fizyczne obowiązywał w przeszłości oraz jaki obowiązuje obecnie. Drugim – określenie, jak kształtowały się tendencje wydawanych pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim i czy istniały czynniki mające wpływ na tempo zmian badanego zjawiska.

Głównym celem badawczym jest określenie dostępu do broni przez osoby fizyczne w Polsce w różnych okresach historycznych. Ponadto autor koncentruje się na dwóch zasadniczych celach. Pierwszym jest analiza aktów normatywnych, mająca ukazać zmiany w państwowym zarządzaniu dostępem do broni i amunicji w Polsce zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesnym. Obejmuje ona okres

od czasów formowania się polskiej państwowości w okresie międzywojennym, przez II wojnę światową, czasy PRL-u, okres transformacji ustrojowej po 1989 roku, aż do czasów współczesnych. Drugim celem jest przestudiowanie udostępnionych danych pod kątem prowadzonej polityki wydawania pozwoleń na broń przez organ Policji w województwie zachodniopomorskim.

W celu weryfikacji i zdiagnozowania problemów badawczych przyjęto hipotezy, które w sposób empiryczny poddano weryfikacji. Do pierwszego problemu badawczego przyjęto hipotezę, która zakłada, że model zarządzania przez państwo dostępem do broni przez osoby fizyczne był różnorodny i wynikał z uwarunkowań społeczno-politycznych oraz ustrojowych. W okresie międzywojennym, powojennym oraz w latach transformacji ustrojowej obowiązywał model ścisłej kontroli państwa nad dostępem do broni. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej zliberalizowano przepisy odnoszące się do nabycia prawa do posiadania broni.

W odniesieniu do drugiego problemu badawczego sformułowano hipotezę, zakładającą, że głównym czynnikiem, mającym wpływ na liczbę wydawanych pozwoleń w województwie zachodniopomorskim, była liberalizacja powszechnie obowiązujących przepisów regulujących dostęp do broni.

Mając na uwadze warstwę metodologiczną prowadzonych dociekań naukowych, w celu rozstrzygnięcia postawionych celów i problemów dokonano adekwatnego doboru metod. Zastosowano metodę jakościową, w tym metodę badania dokumentów oraz analizę systemową. Posłużono się też metodami statystycznymi, w tym metodą wnioskowania statystycznego oraz metodą statystyki opisowej, a także zastosowano metody dedukcji, wyjaśniającą, opisową i analizy krytycznej.

Zakres czasowy badań to przede wszystkim czasy współczesne, ale również odwołanie do historii badanego zjawiska, bez którego analiza państwowego modelu zarządzania dostępem do broni i amunicji nie byłaby pełna. W przypadku badań tendencji wydawanych pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim objęto nimi lata 2014–2023. Wcześniejszy okres został wyłączony z analizy z uwagi na brak dostępności policyjnych danych statystycznych.

Prezentowany materiał bazuje na dość szerokiej literaturze przedmiotu. Posłużono się dokumentami opublikowanymi, orzecznictwem sądowym, opracowaniami, w tym opracowaniami zagranicznymi, artykułami w czasopiśmie, dokumentami wewnętrznymi oraz netografią. W niniejszej monografii zawarto również informacje i wiedzę wynikającą z osobistych doświadczeń. Autor niniejszego opracowania – inspektor Policji w stanie spoczynku, w latach 2001–2011 zajmował się wydawaniem pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim na podstawie upoważnienia Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie.

Monografia składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia, spisu wykorzystanej literatury oraz wykazu tabel i rysunków. W rozdziale pierwszym (*Prawo do posiadania broni w zarysie teoretycznym i historycznym*) podjęto rozważania nad prawem do posiadania broni. Przede wszystkim rozpatrywano, czy prawo do posiadania broni jest szczególnym przywilejem obywatela, czy też jest jego prawem podmiotowym. Autor przytacza argumenty zwolenników liberalizacji przepisów w zakresie prawa do posiadania broni oraz ich przeciwników, poparte opiniami ośrodków badań opinii publicznej. W dalszej części rozdziału przedstawiono w ujęciu historycznym prawne rozwiązania wydawania pozwoleń na broń w Polsce w okresie odrodzenia państwa polskiego, a także rygory prawne obowiązujące w okupowanej Polsce w czasie II wojny światowej oraz powojennym okresie rządów komunistycznych w Polsce Ludowej do roku 1989.

W rozdziale drugim (*Prawne regulacje wydawania pozwoleń na broń w III Rzeczypospolitej Polskiej*) przedstawiono zmiany, jakie nastąpiły w zakresie prawa do posiadania broni w okresie transformacji ustrojowej po 1989 roku. W tej materii scharakteryzowano zmiany w przepisach dotyczących wydawania pozwoleń na broń, zawarte w ustawie o broni i amunicji. Zaprezentowano stanowisko prowadzonej polityki reglamentacyjnej wydawania pozwoleń na broń w Polsce. W tym obszarze przedstawiono istotę zmian przepisów w zakresie dostępu do broni, a wynikających między innymi z dostosowania uregulowań wspólnotowych Unii Europejskiej, do której dołączenia Polska w tamtym okresie aspirowała.

W rozdziale trzecim (*Konwergencja przepisów pozwoleń na broń do wymogów Unii Europejskiej*) przedstawiono kluczowe zmiany w obowiązujących przepisach dotyczących dostępu do broni przez osoby fizyczne. Wyeksponowano obszary nowego podejścia regulującego prawo do posiadania broni, które zmieniały się pod wpływem dotychczasowych doświadczeń związanych z funkcjonowaniem przepisów krajowych, a także z konieczności dostosowania przepisów wewnętrznych do prawa obowiązującego w Unii Europejskiej.

W rozdziale czwartym (*Wybrane regulacje prawne w zakresie prawa i obowiązków posiadania broni*) skupiono się na dwóch przykładowych zmianach przepisów regulujących problematykę broni, skierowanych do określonej grupy jej posiadaczy. Celem autora było ukazanie, jak organy stanowiące prawo w Polsce wybiórczo stosują zasadę równości wobec prawa. W ostatnim podrozdziale w porządku chronologicznym przedstawiono zmiany w ustawie o broni i amunicji w zakresie obowiązku przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych między innymi przez osoby posiadające broń do celów łowieckich. Dzięki tym prawnym zabiegom niektóre grupy posiadaczy broni traktowane są w sposób uprzywilejowany.

W ostatnim rozdziale (*Wydawanie pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim w latach 2014–2023*) autor przeprowadził analizę danych statystycznych, dotyczących wydawania pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim. W pierwszym podrozdziale przedstawiono obowiązujące w Policji regulacje prawne w zakresie rejestracji osób i podmiotów posiadających pozwolenie na broń oraz liczbę egzemplarzy broni. Tym samym autor wskazuje na przyczyny braku danych dostępnych w zakresie liczby rejestracji broni oraz wydanych pozwoleń od 2000 roku, tj. od czasu obowiązywania ustawy z dnia 21 marca 1999 roku o broni i amunicji. W drugim podrozdziale została przeprowadzona analiza danych wydanych pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim w latach 2014–2023. Wielowymiarowa analiza porównawcza pozwoliła na uchwycenie trendów rozwojowych wydawanych pozwoleń na broń oraz liczbę broni zarejestrowanej w regionie zachodniopomorskim. Wskazane zostały czynniki, które miały wpływ na wzrost/spadek wydawanych pozwoleń oraz liczbę zarejestrowanych jednostek broni. Dane statystyczne dotyczące badanego województwa zostały zestawione z danymi obejmującymi cały kraj.

Oddając książkę w ręce czytelników, twórca ma nadzieję, że zgromadzony materiał zainteresuje nie tylko samych posiadaczy broni, ale także zwolenników i przeciwników reglamentacyjnego charakteru wydawania pozwoleń na broń.

Wydanie monografii w tym kształcie nie byłoby możliwe bez wsparcia ze strony Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie, dzięki któremu autor otrzymał dostęp do kluczowych danych statystycznych. Szczególne wyrazy podziękowania należą się również pracownikom Wydziału Postępowań Administracyjnych Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie, z którymi piszący te słowa współpracował przez dziesięć lat, podejmując decyzje w zakresie przyznawania i odmowy wydawania pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim.

Rozdział 1

Prawo do posiadania broni w zarysie teoretycznym i historycznym

1.1. Dostęp do broni – prawo czy przywilej

Reguły społecznego dostępu do broni palnej od wielu dekad są przedmiotem nieustannych dyskusji tak w Polsce, jak za granicą. Problematyka ta wywołuje ciągle emocje związane z zaostrzeniem lub liberalizacją państwowej polityki reglamentacyjnej. Zwolennicy powszechnego prawa do posiadania broni palnej i jej użycia w celu obrony przed zagrożeniami życia, zdrowia i mienia powołują się na prawo jednostki do obrony. Uważają, że zwiększenie rzeczoności dostępu pozwoli zapobiegać różnym przestępstwom. Przeciwnicy liberalnych uregulowań zakładają z kolei, że powszechny dostęp do broni przyczyni się do wzrostu przestępczości oraz zwiększenia liczby wypadków z jej użyciem. Zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy liberalizacji omawianego prawa uzasadniają swoje stanowisko różnorodnymi argumentami.

Przenosząc rozważania na grunt rozwiązań krajowych, należy odnotować, że zwolennicy liberalizacji przepisów o powszechnym dostępie do broni nawołują do naśladowania rozwiązań prawnych funkcjonujących między innymi w Stanach Zjednoczonych. Przyjmują bowiem, że dostęp do broni powinien być prawem obywatelskim zagwarantowanym w ustawie zasadniczej. Źródłem amerykańskiego podejścia jest druga poprawka do Konstytucji Stanów Zjednoczonych z 1789 roku, która stanowi, że „dobrze zorganizowana milicja jest niezbędna dla bezpieczeństwa wolnego państwa, prawo ludzi do posiadania i noszenia broni nie może być ograniczone”¹.

¹ A. Pułło, *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, Warszawa 2002, s. 55, <https://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2015/03/USA-pol.pdf> (dostęp: 24.07.2024).

Na mocy ustawy Brady’ego z 1993 roku został wprowadzony tygodniowy okres karencji oczekiwania na zakup broni, w którym to czasie policja weryfikuje w rejestrach policyjnych i sądowych tożsamość oraz życiorys osoby zainteresowanej nabyciem broni. Rozwiązanie to wynika z innego zapisu tej ustawy, który stanowi, że recydywiści i osoby skazane za zabójstwo nie mogą nabywać broni².

W ślad za rozwiązaniami prawnymi przyjętymi w Konstytucji Stanów Zjednoczonych zwolennicy liberalnego poglądu stoją na stanowisku, że powszechny dostęp do broni będzie stanowił skuteczny środek obrony. Przekonują, że skoro państwo za pomocą powołanych organów, służących zapewnieniu ochrony ładu i porządku publicznego, nie jest w stanie zapewnić bezpieczeństwa obywatelom, to obywatele mają prawo do samoobrony przed różnego rodzaju zagrożeniami. Według tej argumentacji powszechny dostęp do broni będzie stanowił większą gwarancję i skuteczność posiadanego narzędzia ochrony oraz obrony. Zwolennicy liberalnego podejścia powołują się przy tym na badania przeprowadzone w Stanach Zjednoczonych, z których wynika, że broń palna jest używana do obrony przed napastnikami co 48 sekund, a na 2,5 mln przypadków użycia broni palnej w ciągu roku 38% przypadków nie kończy się zranieniem lub śmiercią napastnika³. Jak zauważył P. Palka, zwolennicy złagodzenia obostrzeń w prawie do posiadania broni żywią też przekonanie, że jej użycie przez legalnego posiadacza jest prawem i to dysponent broni powinien decydować o skorzystaniu lub nieskorzystaniu z tego prawa⁴. Kolejnym argumentem przemawiającym za złagodzeniem prawa dostępu do broni mają być dane dotyczące liczby zabójstw dokonywanych przez osoby, które posiadają prawo do broni. Zwolennicy liberalizacji powołują się na przykłady takich państw jak: Szwajcaria, Nowa Zelandia czy Izrael, w których odsetek obywateli, którzy posiadają dostęp do broni, jest porównywalny do wskaźnika obywateli Stanów Zjednoczonych posiadających broń, a wskaźnik zabitych znajduje się na znacznie niższym poziomie. Należałoby zatem zgodzić się ze stwierdzeniem, które pojawiło się w ekspertyzie Zespołu ds. Bezpieczeństwa Powszechnego i Reformy Policji z 1999 roku:

² M. Filar, *Prawo posiadania broni palnej jako obywatelskie prawo podmiotowe. Teoria prawa. Filozofia prawa. Współczesne prawo i prawoznawstwo (księga ku czci prof. W. Langa)*, Toruń 1998, s. 64.

³ J. Wójcikiewicz, J. Widacki, *Posiadanie broni palnej przez obywateli*, Warszawa–Kraków 1999, s. 12.

⁴ Obserwację P. Palki przytoczono za: L.A. Niewiński, *Zakres reglamentacji dostępu do broni palnej jako forma ograniczenia prawa podmiotowego obywatela*, „Studia Prawnoustrojowe” 2006/6, s. 246–247, https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/studia-prawnoustrojowe/2006-numer-6/studia_prawnoustrojowe-r2006-t-n6-s241-252.pdf (dostęp: 4.08.2024).

„korelacja pomiędzy dostępem do broni i przestępczością nie jest wcale tak oczywista, jak utrzymują ich oponenci”⁵.

W maju 2001 roku Centrum Badania Opinii Społecznej opublikowało sondaż, w którym badano poczucie bezpieczeństwa obywateli i opinie o dostępie do broni palnej. Wynikało z niego, że nieco ponad połowa ankietowanych (51%) sądzi, że zezwolenie na posiadanie broni palnej w domu, bez prawa noszenia jej przy sobie, może przyczynić się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa obywateli⁶. Większy odsetek badanych (56%) uważa z kolei, że nie wpłynie to na ograniczenie przestępczości, może natomiast doprowadzić do zwiększenia ilości broni w posiadaniu przestępców (78%) oraz wzrostu liczby przypadków nieuzasadnionego jej użycia (83%). Dwie trzecie badanych (66%) jest zdania, że wprowadzenie prawa umożliwiającego powszechne posiadanie broni w domu może przynieść wzrost liczby zabójstw⁷. Warto nadmienić, że powyższe badania zostały przeprowadzone po roku obowiązywania ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji, która weszła w życie dnia 20 marca 2000 roku. Niniejszy akt uchylił dotychczas obowiązującą ustawę z dnia 31 stycznia 1961 roku, która znacząco ograniczała dostęp do broni⁸. Z sondażu CBOS, przeprowadzonego w lipcu 2022 roku, wynika z kolei, że nadal istnieje podział pomiędzy zwolennikami a przeciwnikami dostępu do broni⁹. Ośrodek badawczy postawił respondentom pytanie o to, jak powszechne lub ograniczone powinno być prawo do posiadania broni palnej w Polsce. Największa grupa badanych (35%) była zdania, że obecne przepisy o dostępie do broni palnej i liczba osób ją posiadających są całkowicie wystarczające. Taka sama grupa pytanych opowiedziała się za większym niż obecnie ograniczeniem. 9% badanych stwierdziło przy tym, że obecne przepisy o dostępie do broni palnej są zbyt liberalne, zbyt wiele osób w Polsce ją posiada i powinno zostać to ograniczone¹⁰. 26% respondentów uznało z kolei, że nikt poza funkcjonariuszami odpowiednich służb mundurowych nie powinien mieć prawa do posiadania broni palnej. Za większą liberalizacją przepisów opowiedziała się mniej

⁵ W tym kontekście twórcy ekspertyzy powołali się na ustalenia T.M. Funka. Zob. J. Wójcikiewicz, J. Widacki, *Posiadanie broni palnej przez obywateli*, Warszawa–Kraków 1999, s. 14.

⁶ *Komunikat z badań: Poczucie bezpieczeństwa obywateli i opinie o dostępie do broni palnej*, Warszawa 2001, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2001/K_056_01.PDF (dostęp: 4.08.2024).

⁷ Tamże.

⁸ Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999, nr 53, poz. 549.

⁹ Badania Centrum Badań Opinii Społecznej o prawie do posiadania broni palnej, https://cbos.pl/PL/publikacje/news/newsletter_ver3.php?news_r=2022&news_nr=26 (dostęp: 4.08.2024).

¹⁰ Tamże.

niż jedna czwarta badanych (23%), przy czym 18% było zdania, że dostęp do broni palnej powinien być reglamentowany, lecz powinna ją mieć w Polsce większa liczba obywateli niż obecnie. Co dwudziesty respondent (5%) uznał, że każdy obywatel powinien mieć prawo do posiadania broni palnej, chyba że sąd mu tego zakaze¹¹. Z powyższego sondażu wynika, że społeczna dyskusja nad powszechnym prawem dostępu do broni jest wciąż aktualna.

Przeciwnicy liberalizacji przepisów reglamentacyjnych uważają, że powszechny dostęp do broni wcale nie zwiększy poziomu bezpieczeństwa czy publicznego poczucia bezpieczeństwa. Wręcz przeciwnie, może przynieść jeszcze większe negatywne skutki społeczne. Dla poparcia swych tez powołują się na różne analizy naukowe, takie jak badania opisane w amerykańskim artykule pt. *Guns, Fear, the Constitution, and the Public's Health*. Z danych opublikowanych w czasopiśmie „The New England Journal of Medicine” wynika, że mieszkańcy w domu, w którym jest broń, zwiększają ryzyko zabójstwa o 40 do 170%, a ryzyko samobójstwa o 90 do 460%¹².

Przeciwnicy liberalizacji przepisów stoją na stanowisku, że nie można przenosić na grunt krajowy rozwiązań przyjętych w Stanach Zjednoczonych, bowiem tamtejsze regulacje prawne wynikają z tradycji i są wynikiem historycznych uwarunkowań prawa obywatelskiego dostępu do broni, zagwarantowanego konstytucją. Polska Ustawa Zasadnicza z 1997 roku nie zawiera takich norm, które nakładałyby na państwo obowiązek zagwarantowania bezpieczeństwa obywatelom przez ułatwiony dostęp do broni jako narzędzia umożliwiającego realizację prawa do samoobrony, a przez to zwiększającego osobiste poczucie bezpieczeństwa. Przekonują również, że liberalizacja obowiązujących przepisów spowoduje zwiększenie kosztów społecznych związanych z łatwym dostępem do broni, co może przełożyć się na większą liczbę samobójstw dokonywanych za jej pomocą. Przed wejściem w życie ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji (z mocą obowiązującą od dnia 20 marca 2000 r.) liczba samobójstw przy użyciu broni w 1999 roku w Polsce wynosiła 63 przypadki¹³, natomiast w roku 2023 odnotowano 119 samobójstw z wykorzystaniem broni¹⁴.

¹¹ Tamże.

¹² G.J. Wintemute, *Guns, Fear, the Constitution, and the Public's Health*, „The New England Journal of Medicine” 2008/358(14), s. 1422, <https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMp0800859> (dostęp: 14.07.2024).

¹³ Dane statystyczne Komendy Głównej Policji dot. zamachów samobójczych od 1999 roku do 2023 roku, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze> (dostęp: 5.08.2024).

¹⁴ Tamże.

Nastąpił wzrost zamachów samobójczych przy użyciu broni o 88,9%. Należy przy tym podkreślić, że od czasu wejścia w życie przepisów o broni i amunicji w 2000 roku ustawa ta była kilkakrotnie nowelizowana w kierunku złagodzenia reglamentowanego charakteru wydawania pozwoleń na broń.

Wsluchając się w argumentację zwolenników i przeciwników powszechnego prawa do posiadania broni, można przyjąć, że uzasadnienia obu stron są zrozumiałe oraz racjonalne. Jednak, aby lepiej zrozumieć istotę problemu, jakim jest prawo do posiadania broni, należy rozpocząć rozważania od fundamentalnego pytania: co o prawie do posiadania broni stanowi Konstytucja RP z 1997 roku? W jej drugim rozdziale zdefiniowane zostały podstawowe wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela¹⁵. Art. 30 określa, że ich źródłem jest przyrodzona i niezbywalna godność człowieka. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona to obowiązek władz publicznych¹⁶. W art. 31 zawarto z kolei fundamentalną zasadę wolności praw człowieka, która podlega ochronie prawnej. Wszyscy zobowiązani są szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być natomiast ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw¹⁷. W rozdziale trzecim, zatytułowanym „Wolności i prawa osobiste”, w art. 38 zagwarantowano, że Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia¹⁸.

Z przytoczonych zasad konstytucyjnych wynika, że ustrojodawca nałożył na państwo obowiązek zagwarantowania człowiekowi prawnej ochrony życia oraz bezpieczeństwa. Nie oznacza to, że państwo ma zapewnić bezpieczeństwo obywatelom przez prawo do samostanowienia o swoich potrzebach, przejawiających się w powszechnym dostępie do broni. Obowiązująca Konstytucja RP nie zawiera takich norm prawnych, które by nakładały na państwo obowiązek wypełnienia gwarancji bezpieczeństwa przez ułatwiony dostęp do broni jako narzędzia dającego prawo do samoobrony, a przez to zwiększenia własnego poczucia bezpieczeństwa. Trafnie to ujął Rafał Mikowski, gdy zauważył, że prawo do ochrony własnych wartości,

¹⁵ Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże.

w tym przede wszystkim ochrony życia, jest wartością nadrzędną. Dopiero tam, gdzie obywatel nie jest w stanie poradzić sobie samodzielnie, z pomocą powinno przyjść mu państwo¹⁹. Oznacza to, że organy władzy państwowej nie mogą zastąpić działań konkretnej jednostki, a jednocześnie nie powinny być obojętne na sytuację, w której obywatel nie jest w stanie samodzielnie realizować określonych zadań i potrzeb. Zgodnie z przyjętą zasadą pomocniczości rolą państwa nie jest wyręczanie obywateli w sprawach, lecz ich wspieranie²⁰. Pomoc i wsparcie państwa w sprawach dostępu do broni – dla jednych jako narzędzia służącego do samoobrony, dla innych narzędzia do rozrywki lub realizowania swoich pasji – przejawia się w prawnych rozwiązaniach, regulujących zasady dostępu do jej posiadania.

Pozostając przy tych rozważaniach, jeszcze na gruncie obowiązywania ustawy z dnia 31 stycznia 1961 roku o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, kluczowe pytanie postawił Marian Filar: czy prawo do posiadania broni jest jedynie szczególnym przywilejem obywatela, udzielanym i koncesjonowanym przez państwo, czy też jest jego prawem podmiotowym, a rola państwa ogranicza się tylko do sprawdzenia, czy spełnione zostały ściśle określone przez prawo okoliczności przesądzające o skorzystaniu z niego?²¹ Zgodnie z kodeksem cywilnym prawo podmiotowe określić można jako sytuację prawną uprawnionego podmiotu prawa cywilnego, polegającą na możliwości postępowania w określony przez normy prawne sposób. Prawa podmiotowe służą realizacji i ochronie interesów majątkowych oraz osobistych podmiotu uprawnionego²². Według M. Filara konsekwencją prawa podmiotowego jest roszczenie prawa lub uprawnienie obywatela w stosunku do właściwego organu państwowego o wydanie mu, w przypadku spełnienia prawnych warunków, zezwolenia do posiadania broni palnej²³. Autor powołuje się na niezbywalne przyrodzone prawo do samoobrony (obrony koniecznej), które stanowi prawo podmiotowe i plasuje się w kontekście tzw. niezbywalnych praw człowieka²⁴. W tym znaczeniu rozwiązania prawne w zakresie dostępu do broni powinny uczynić z prawa do posiadania broni

¹⁹ R. Mikowski, *Kilka uwag o podstawach prawnych ograniczeń dostępu do broni palnej w Polsce*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2018/115, s. 164–165, https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/109036/12_Mikowski_R_Kilka_uwag_o_podstawach_prawnych_ograniczen_dostepu_do_broni_palnej.pdf (dostęp: 4.08.2024).

²⁰ Tamże.

²¹ M. Filar, *Prawo posiadania broni palnej jako obywatelskie prawo podmiotowe*, „Państwo i Prawo” 1997/5(615), s. 41–42.

²² M. Załucki (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2023, s. 8.

²³ M. Filar, *Prawo posiadania...*, s. 42.

²⁴ Tamże, s. 49.

palnej podmiotowe prawo obywatelskie²⁵. Podobny pogląd prezentują R. Januszewski, P. Kutia i G. Pawelczyk, którzy stoją na stanowisku, iż: „prawo do posiadania broni należy w demokratycznym państwie do katalogu podstawowych praw obywatelskich”²⁶. Autorzy tego poglądu uważają wręcz, że w Polsce prawo do posiadania broni jest nagminnie łamane przez władze, albowiem dostęp do broni przez obywateli pozostaje bardzo ograniczony.

Z jednej strony można zgodzić się z takim podejściem traktowania prawa do posiadania broni palnej jako obywatelskiego prawa podmiotowego, zwłaszcza kiedy rzecz dotyczy prawa do obrony praw i wolności człowieka, które stanowią wartość egzystencjalną. Z drugiej jednak strony trzeba zdawać sobie sprawę, że broń palna jest szczególnym, niebezpiecznym narzędziem, którego użycie może przynieść nieodwracalne skutki. Nie każdy obywatel ma predyspozycje do posługiwania się bronią, w tym psychiczne lub fizyczne preferencje do obchodzenia się z tak niebezpiecznym narzędziem. Często podkreśla się, że część osób, która legalnie posiada broń palną, nie powinna uzyskać zezwolenia na posługiwanie się nią ze względu na brak predyspozycji psychicznych oraz umiejętności praktycznego używania broni w sposób bezpieczny dla siebie i swojego otoczenia. Taka argumentacja podważa skuteczność wykorzystania broni między innymi w przypadku bezpośredniego zagrożenia.

Powracając do praw i wolności człowieka, zasad funkcjonowania państwa i jego ustroju oraz wprowadzonych zasad demokratycznych zawartych w Konstytucji RP z 1997 roku, ustrojodawca nie wprowadził do niej żadnych reguł związanych z powszechnym dostępem do broni. Dlatego państwo, które posiada hierarchiczną władzę, dysponującą aparatem przymusu i dążącą do monopolu w jej stosowaniu, ma również wyłączność na gwarantowanie bezpieczeństwa swoim obywatelom. Stąd też przyjęta koncepcja zapewnienia owego bezpieczeństwa polega między innymi na ściśle reglamentowanym prawie do posiadania broni. Konieczność kontrolowania dostępu społeczeństwa do broni palnej ze względów bezpieczeństwa nie budzi wątpliwości. Brak jednak trwałego konsensusu w kwestii zakresu tej kontroli, który byłby ugruntowany w przepisach prawa.

²⁵ Tamże, s. 53.

²⁶ Cyt. za: R. Pakla, *Tendencje prawne w dostępie do broni palnej i ich wpływ na bezpieczeństwo państwa i obywateli*, „Studia Bezpieczeństwa Narodowego” 2015/8(2), s. 284, <https://sbn.wat.edu.pl/TENDENCJE-PRAWNE-W-DOSTEPIE-DO-BRONI-PALNEJ-I-ICH-WPLYW-na-BEZPIECZENSTWO-PANSTWA,135311,0,1.html> (dostęp: 4.08.2024).

1.2. Aspekty wydawania pozwoleń na broń w Polsce w ujęciu historycznym

1.2.1. Okres Polski Odrodzonej (1919–1939)

Od zamierzchłych czasów broń występująca pod różną postacią na różnych etapach rozwoju cywilizacji odgrywała wyjątkową rolę. Początkowo była ona przede wszystkim narzędziem wykorzystywanym w polowaniach w celu zdobycia pożywienia. Stanowiła wyjątkowe i niezastąpione narzędzie w prowadzeniu potyczek zbrojnych, wojen, ekspansji, a także służyła do obrony przed atakiem. W czasach historycznych posiadanie broni, w którą wyposażeni byli wojowie, rycerstwo, armie, stanowiło o sile i wielkości państwa. Wreszcie broń palna była przejawem egzystencji społeczeństw i narodów oraz symbolem godności i pozycji społecznej. Stanowiła coraz ważniejszy czynnik w życiu społecznym, politycznym i militarnym. Również w dziejach narodu polskiego tradycje związane z posiadaniem i rozwojem broni są niezwykle bogate. Szczególne znaczenie odegrała ona w czasie powstań narodowych w okresach rozbiorowych czy podczas okupacji: była wówczas jedynym zbrojnym mieczem zrywów niepodległościowych.

Początek XX wieku to czas wyjątkowy w dziejach broni palnej na ziemiach polskich. Przez te ostatnie przetaczały się wówczas armie wojsk biorących udział w I wojnie światowej. Polityczne ambicje mocarstw europejskich oraz ich zaangażowanie w wojnach stwarzały szanse na odzyskanie niepodległości. W tym okresie na terenach zaborczych powstawały liczne organizacje paramilitarne, związki strzeleckie, brygady legionów²⁷. Tomasz Podgórný zwracał uwagę, że okres walk o niepodległość przyczynił się do silnej militaryzacji społeczeństwa, wynikającej ze świadomości narodowej, w której broń postrzegana była jako gwarancja wolności²⁸. Jak pisał autor: „Rodzinne domy, tajne i jawne organizacje paramilitarne stanowiły kuźnię charakterów kilku pokoleń Polaków, wychowanych w duchu walki i swoistej kulturze posiadania broni”²⁹.

Na przełomie października i listopada 1918 roku nastąpiło ostateczne załamanie władzy okupacyjnej na ziemiach polskich, co dało przesłankę odbudowy państwowości polskiej. Uwieńczeniem procesu tworzenia systemu władzy państwowej w okresie przejściowym był dekret z dnia 22 listopada 1918 roku o najwyższej

²⁷ S. Kobierski, *Polska broń. Broń palna*, Wrocław 1975, s. 158–159.

²⁸ T. Podgórný, *Tradycje posiadania współczesnej broni palnej w Polsce w latach 1918–2015 ze szczególnym uwzględnieniem kolekcjonerstwa broni*, Kraków 2015, s. 34.

²⁹ Tamże.

władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej³⁰. Proces tworzenia organów administracji państwowej był bardzo skomplikowany, co wynikało z różnorodnych koncepcji zarządu odzyskanymi terenami oraz zmiany regulacji prawnych z zaborczych na polskie. Jednym z głównych wyzwań stało się zespolenie oraz unifikacja organów administracji państwowej i samorządowej³¹. W pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości na terenach polskich posiadanie broni było dość powszechnym zjawiskiem. Wynikało to z licznych funkcjonujących organizacji paramilitarnych. Według Tomasza Podgórnego nie kwestionowano legalnego posiadania broni przez praworządnych obywateli, a w legalnej broni nie dopatrywano się zagrożenia dla porządku publicznego³². Praktyka orzecznictwa sądowego w sprawach związanych z obroną konieczną wyraźnie akcentowała różnice między ofiarą a napastnikiem, a także niezaprzeczalne prawo do obrony własnego życia i mienia. Podobnie środki masowego przekazu przedstawiały przypadki użycia broni wobec przestępcy jako prawa do obrony³³. Jednak tak jak postępowały stopniowo procesy konsolidacji państwa polskiego we wszystkich dziedzinach życia społecznego, bezpieczeństwa, ochrony granic, tak również w obszarze ochrony ładu i porządku publicznego ówczesne władze państwa postanowiły uregulować sprawy związane z legalnym posiadaniem broni przez obywateli państwa polskiego.

Pierwszym aktem prawnym regulującym prawo do posiadania broni był wydany przez Naczelnika Państwa dekret o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji z dnia 25 stycznia 1919 roku³⁴. Akt ten określał grupę podmiotów, które mogą ubiegać się o prawo nabywania i używania broni. Były to władze wojskowe, milicja ludowa, policja komunalna oraz inne organizacje i osoby cywilne. Organizacjami właściwymi do wydawania pozwoleń na broń były: Minister Spraw Wewnętrznych lub organy przez niego upoważnione oraz dowódca właściwego okręgu generalnego wojskowego³⁵. Dekret enigmatycznie określał rodzaje broni, które można było nabywać i posiadać³⁶.

³⁰ A. Misiuk, *Historia bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce. Zarys dziejów instytucji i służb w latach 1764–1990*, Warszawa 2015, s. 113.

³¹ Tamże, s. 142 i nn.

³² T. Podgórny, *Tradycje posiadania współczesnej broni...*, s. 35.

³³ Tamże.

³⁴ Dekret o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji (Dz.Pr. P.P. 1919, nr 9, poz. 123).

³⁵ Tamże, Art. 2. Minister Spraw Wewnętrznych lub organy przez niego upoważnione w porozumieniu z dowódcą właściwego okręgu generalnego wojskowego może osobom cywilnym zezwalać w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, dla celów technicznych i handlowych na nabywanie, przechowywanie, użytkowanie i sprzedaż broni oraz materiałów wybuchowych.

³⁶ Tamże, Art. 1. Prawo nabywania, przechowywania i używania różnego rodzaju broni palnej, karabinów maszynowych, armat zarówno ich części składowych i przyborów, wszelkiego

W dokumencie nie wskazano, jakim organizacjom przysługuje prawo do posiadania broni palnej i innych rodzajów broni, w tym materiałów wybuchowych. Nie określono również, jakie warunki muszą spełniać osoby cywilne ubiegające się o pozwolenie na broń, natomiast na mocy dekretu unieważnione zostały dotychczasowe pozwolenia na posiadanie broni i materiałów wyszczególnionych w tym akcie. Określono też katalog kar za przekroczenie przepisów zawartych w dekreście³⁷. Wskazano, że organem właściwym do wydawania pozwoleń na broń myśliwską lub broń palną do ochrony osobistej jest Minister Spraw Wewnętrznych lub organy przez niego upoważnione³⁸. Na mocy dekretu jego postanowienia podlegały wykonaniu przez Ministra Spraw Wewnętrznych³⁹. Na tej podstawie Minister Spraw Wewnętrznych wydał rozporządzenie z dnia 29 stycznia 1919 roku w przedmiocie posiadania broni palnej i materiałów wybuchowych⁴⁰. Minister upoważnił do wydawania pozwoleń na posiadanie broni myśliwskiej i palnej krótkiej policję komunalną za zgodą komisarza ludowego. Uregulowano również kwestie dotyczące dotychczasowego posiadania broni przez osoby cywilne oraz organizacje społeczne, które zobligowane były do złożenia wszelkiego rodzaju broni w powiatowym zarządzie policji komunalnej w terminie do dnia 9 lutego 1919 roku⁴¹. Rozporządzenie odnosiło się również do obowiązku rejestracji broni i obrotu bronią myśliwską⁴².

rodzaju amunicji, nabojów, pocisków do tego rodzaju broni używanych, bomb i granatów ręcznych i materiałów wybuchowych do ich wyrobu przeznaczonych – przysługuje władzom wojskowym, milicji ludowej, policji komunalnej oraz tym organizacjom i osobom cywilnym, które posiadają pozwolenie odpowiedniej władzy państwowej.

³⁷ Tamże, Art. 4. Wszelkie pozwolenia na prawo posiadania przedmiotów i materiałów wyszczególnionych w art. 1 udzielone w trybie niezgodnym z powyższymi przepisami, niniejszym dekretem zostają unieważnione. Art. 5. Winni przekroczenia przepisów, zawartych w niniejszym dekreście, ulegają następującym karom: a) za posiadanie broni wojskowej lub materiałów i przedmiotów służących do użytku wojskowego – zamknięcie w więzieniu do 1 roku lub grzywny do 5000 marek; b) za posiadanie broni myśliwskiej lub krótkiej palnej – aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3000 marek. Broń i materiały wojskowe ulegają konfiskacie. Dochodzenie i orzekanie należą do władz administracyjnych.

³⁸ Tamże, zob. art. 3.

³⁹ Tamże, zob. art. 7. Dekret niniejszy zyskuje moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia w Dzienniku Praw Państwa i podlega wykonaniu Ministra Spraw Wewnętrznych.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 29 stycznia 1919 r. w przedmiocie posiadania broni palnej i materiałów wybuchowych, Dz.Pr. 1919, nr 9, poz. 133.

⁴¹ Tamże, Art. 1. Osoby cywilne lub organizacje społeczne, bez właściwego pozwolenia posiadające wszelkiego rodzaju broń palną, obowiązane są niezwłocznie do dnia 9 lutego 1919 r. złożyć ją w powiatowym zarządzie policji komunalnej.

⁴² Tamże, Art. 1. W razie niebezpieczeństwa, połączonego z odstawieniem, posiadacz winien zameldować w wymienionym urzędzie szczegółowo ilość posiadanej broni i materiału wojskowego. Osoby posiadające broń myśliwską dla celów sprzedaży, winne są zameldować ilość posiadanej

Kolejnym aktem było rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych do dekretu o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji z dnia 25 stycznia 1919 roku, które weszło w życie z mocą obowiązującą z dniem 21 maja 1920 roku⁴³. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia pozwolenia na posiadanie broni palnej myśliwskiej lub broni palnej krótkiej wydawały władze administracyjne pierwszej instancji, a nie jak wcześniej policja komunalna. Pozwolenia na broń myśliwską były wydawane jednocześnie z pozwoleniem polowania, czyli kartą łowiecką. Przesłanką wydania pozwolenia na broń palną krótką do obrony osobistej był natomiast jedynie „wypadek koniecznej potrzeby”. Tak skonstruowany zapis pozwalał na dużą dowolność oraz uznaniowość organu wydającego pozwolenie na broń⁴⁴. Kolejnym aktem prawnym, wynikającym z zakończenia wojny polsko-bolszewickiej oraz podpisania traktatu ryskiego (który uwięczył proces kształtowania granic wschodniej Polski), było rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1921 roku w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej dekretu z dnia 25 stycznia 1919 roku o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, oraz powiaty: grodzieński, białowieski i wołkowyski województwa białostockiego⁴⁵.

Innym aktem wykonawczym było rozporządzenie policyjne z dnia 30 stycznia 1922 roku dotyczące broni. Zawarto w nim zbiór przedmiotów zakazanych, których sprzedaż była całkowicie zabroniona. Do przedmiotów tych należały kasety, bicz z rzemieni, gumy czy powrozy zawierające wkładki metalowe lub ciężarki⁴⁶. Zgodnie z tym rozporządzeniem zabroniono handlu przedmiotami podobnymi

broni; Art. 2. Do wydawania pozwoleń na przechowywanie i sprzedaż broni myśliwskiej zostają upoważnieni komisarze ludowi po porozumieniu się z dowództwem okręgu generalnego.

⁴³ Rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych do dekretu o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji z dnia 25 stycznia 1919 r., które weszło w życie z mocą obowiązującą z dniem 21 maja 1920 r., Dz.Pr. P.P. 1920, nr 9, poz. 123.

⁴⁴ Tamże, Art. 1. Pozwolenie na posiadanie broni palnej myśliwskiej lub broni palnej krótkiej wydają władze administracyjne I instancji. Pozwolenie na broń palną krótką dla ochrony osobistej mogą być wydawane jedynie w wypadkach koniecznej potrzeby. Pozwolenia na broń myśliwską wydawane być winny jednocześnie z pozwoleniem polowania (kartą łowiecką).

⁴⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej dekretu z dnia 25 stycznia 1919 r. o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, oraz powiaty: grodzieński, białowieski i wołkowyski województwa białostockiego, Dz.U. 1921, nr 71, poz. 472.

⁴⁶ J. Kasprzak, *Władza państwowa a posiadanie broni przez obywateli na przestrzeni dziejów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2013/22, s. 207–228, https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Prawnoustrojowe/Studia_Prawnoustrojowe-r2013-t-n22/Studia_Prawnoustrojowe-r2013-t-n22-s207-228/Studia_Prawnoustrojowe-r2013-t-n22-s207-228.pdf (dostęp: 8.08.2024).

do wymienionych, które mogą służyć jako broń, a broń palną krótką i długą wolno było sprzedać jedynie osobie posiadającej pozwolenie na posiadanie lub noszenie broni wymienionej w pozwoleniu. W rozporządzeniu uregulowano również szczegółowo zasady prowadzenia ewidencji i ksiąg sprzedaży broni⁴⁷.

W kolejnym rozporządzeniu policyjnym z dnia 30 listopada 1926 roku w przedmiocie nabywania, pozbywania i noszenia broni oraz amunicji określono wzór karty broni, zakazano kupowania, sprzedaży i noszenia granatów, pałek gumowych oraz wszelkiego rodzaju broni kłującej, siecznej i palnej ukrytej w laskach czy też w innych przedmiotach, jak również powtórzono zasady posiadania broni przez żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy policji⁴⁸.

W związku z tym, że dekret Naczelnika Państwa o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji był ogólnikowy, a dotychczasowe rozporządzenia wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych, odpowiedzialnego za kontrolę nad posiadaniem przez osoby cywilne oraz organizacje społeczne broni palnej, miały taki sam charakter, sytuacja wymagała bardziej szczegółowych uregulowań prawnych. Okoliczności wynikające z długotrwałego procesu ostatecznego wcielenia ziem do państwa polskiego i wojna polsko-bolszewicka spowodowały, że procesy unifikacji przepisów oraz konsolidacji aparatu władzy państwowej trwały kilka lat. Dlatego w celu ujednolicenia polityki wydawania pozwoleń na broń, jej posiadania oraz nabywania organy władzy państwowej wydały kolejne akty wykonawcze w formie okólników. Minister Spraw Wewnętrznych uregulował w nich między innymi wzory blankietów pozwoleń na broń w 1921 roku, a posiadanie broni przez dyplomatów w roku 1922. Rozciągnięto także konieczność uzyskania pozwolenia na broń sportową kalibru 6 mm na amunicję bocznego zapłonu w 1925 roku⁴⁹.

Te pierwsze akty prawne – choć bardzo ogólne i lakoniczne – były istotną próbą uporządkowania spraw dotyczących posiadania i obrotu bronią palną oraz materiałami o charakterze wojskowym w nowo odrodzonym państwie. Kontrola nad stanem posiadania broni palnej przez osoby fizyczne oraz rozmaite organizacje społeczne stanowiła jedno z ważniejszych wyzwań dla nowo tworzonych organów władzy państwowej.

Wraz z coraz większą kontrolą sprawowaną przez organy administracji państwowej i samorządowej na ziemiach polskich, w których ludność funkcjonowała w trzech odrębnych systemach politycznych państw zaborczych – Prus, Rosji i Austrii – oraz odmiennych regulacjach cywilnych i administracyjno-prawnych, sprawy dotyczące

⁴⁷ Tamże, s. 217.

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ A. Koper, *Posiadanie broni w Polsce w okresie międzywojennym*, 2018, s. 257, https://milmag.pl/magazines/htmlissue?issue_id=8&page=256 (dostęp: 8.08.2024).

bezpieczeństwa publicznego wymagały szczególnej troski. Dlatego też szybko okazało się, że obowiązujące przepisy dotyczące prawa do posiadania i obrotu bronią palną są niewystarczające i wymagają gruntownych zmian. Długotrwały proces unifikacji przepisów w zakresie broni palnej zakończył się kompleksową regulacją w zakresie prawa o broni i materiałach wybuchowych w drugiej dekadzie odzyskania państwowości. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 27 października 1932 roku wydał rozporządzenie Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 1933 roku⁵⁰. W ten sposób dobiegło końca ujednolicanie prawa dotyczącego broni palnej w okresie odrodzonego państwa polskiego.

Rozporządzenie podpisane przez Prezydenta RP było wydane z mocą ustawy zgodnie z Konstytucją RP z dnia 17 marca 1921 roku. Akt ten uregulował po raz pierwszy kwestie związane z: handlem bronią i amunicją i jego kontrolą oraz zasady nabywania, posiadania i noszenia broni i amunicji w celach osobistych oraz zasady jej pozbywania. Po raz pierwszy uregulowane zostały reguły przywozu, wywozu broni, handlu materiałami wybuchowymi oraz regulacje dotyczące funkcjonowania strzelnic, jak również przepisy karne⁵¹. W okresie międzywojennym rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej było pierwszym aktem, w którym zdefiniowano pojęcie broni i amunicji oraz materiałów wybuchowych. Bronią – w rozumieniu tego prawa – jest każde narzędzie przeznaczone do zadawania bezpośrednio lub pośrednio urazów cielesnych⁵². Trzeba przyznać, że była to bardzo ogólna definicja. Wprawdzie rozporządzenie wyłączyło regulacje prawne zawarte w niniejszym akcie prawnym w stosunku do broni białej, natomiast na podstawie takiej definicji można było przyjąć, że bronią jest nie tylko broń palna, ale każde narzędzie do zadawania urazów cielesnych. Za amunicję uznano gotowe naboje i pociski do broni palnej oraz pociski wybuchowe wszelkiego rodzaju⁵³. Uregulowano również pojęcie istotnych części broni i amunicji, które zgodnie z rozporządzeniem uznane zostały za broń lub amunicję.

Rozwinięcie pojęć istotnych elementów broni i amunicji zostało wprowadzone odrębnym rozporządzeniem dopiero w 1939 roku⁵⁴. Za istotne części broni zostały

⁵⁰ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, Dz.U. 1932, nr 94, poz. 807.

⁵¹ Tamże.

⁵² Tamże, zob. art. 1.

⁵³ Tamże, zob. art. 1 ust. 2.

⁵⁴ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych oraz Przemysłu i Handlu o istotnych częściach broni palnej i amunicji, Dz.U. 1939, nr 41, poz. 273.

uznane: lufa oraz części broni, które zamykają tył lufy podczas strzału lub stanowią jej przedłużenie (np. trzon zamkowy, bęben w rewolwerze). Za istotne części amunicji uznano natomiast pocisk i łuskę⁵⁵.

W rozporządzeniu z 1932 roku określono broń typu wojskowego, za którą uznano broń używaną lub nadającą się do używania przez wojsko do celów służbowych⁵⁶. Wskazano, że powiatowe władze administracji ogólnej są organami uprawnionymi do wydawania pozwoleń na broń w celach osobistych, nadając tym organom przywilej swobodnego uznania, czy wnioskodawca nie wzbudza żadnych obaw, że użyje broni w celach sprzecznych z interesem państwa albo bezpieczeństwem, spokojem lub porządkiem publicznym⁵⁷. Swobodna uznaniowość organu wydającego pozwolenie na broń ograniczona była jedynie tylko przesłankami negatywnymi. W przypadku ich wystąpienia nie można było wydać pozwolenia na broń: osobom nieletnim do lat 17, chorym umysłowo, osobom znanym jako nałogowi pijacy lub narkomani, włóczęgom, osobom dwukrotnie ukaranym za przekroczenia tego samego przepisu niniejszego prawa co do nabywania, posiadania i noszenia broni, o ile od ostatniego ukarania nie upłynęły trzy lata. Natomiast na prośbę rodziców lub opiekunów pozwolenie mogło być wydane nieletniemu powyżej lat 14, jednakże tylko na broń do celów sportowych lub łowieckich⁵⁸. Rozróżniono dwa rodzaje pozwoleń na broń w celach osobistych: z prawem do posiadania broni bądź z prawem posiadania i noszenia broni. Uregulowano również pozwolenie na broń na tzw. okaziciela, wydawane urzędowi, instytucjom i przedsiębiorcom państwowym oraz samorządowym, instytucjom i przedsiębiorstwom prywatnym, którym broń jest potrzebna do ochrony ich mienia lub bezpieczeństwa życia ich pracowników, a w końcu zrzeszeniom przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego oraz stowarzyszeniom strzeleckim dla celów ich wyćwiczenia⁵⁹. W rozporządzeniu wprowadzono regulacje dotyczące handlu bronią i amunicją oraz nadzór i kontrolę nad nim. Zabroniono handlu bronią w drodze przemysłu okrężnego oraz na targach gminnych małych i wielkich. Na wystawach i targach gospodarczych wolno było sprzedawać broń tylko na podstawie zgody wojewódzkiej władzy administracji ogólnej⁶⁰. Wymieniono warunki,

⁵⁵ Tamże, zob. par. 1 i 2.

⁵⁶ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o broni..., zob. art. 2.

⁵⁷ Tamże, zob. art. 19.

⁵⁸ Tamże, zob. art. 20.

⁵⁹ Tamże, zob. art. 22.

⁶⁰ Tamże, zob. art. 11.

jakie musi spełniać osoba chcąca zawodowo handlować bronią (tj. obywatelstwo polskie; niekaralność za zbrodnie i występki z chęci zysku; zdolność do działań prawnych; odpowiednia umiejętność zawodowa; brak zatrudnienia w przemyśle okrężnym; brak obaw, że wydane pozwolenie zostanie użyte w celach szkodliwych dla interesów państwa lub bezpieczeństwa publicznego)⁶¹. Obrót bronią i amunicją był dopuszczalny tylko na podstawie obowiązujących przepisów. Przedsiębiorstwa wytwórcze mogły z kolei sprzedawać wytwarzaną przez siebie broń i amunicję bez pozwolenia osobom, które posiadały pozwolenie na handel bronią i amunicją, oraz na zamówienie – osobom uprawnionym do nabywania broni i amunicji zgodnie z obowiązującymi przepisami⁶².

Znakiem tamtych czasów, świadczącym o posiadaniu przez obywateli nielegalnej broni, niewiadomego pochodzenia, samoróbek, był zapis wyrażający zgodę na handel bronią, która jest zaopatrzona w firmę lub znak towarowy wytwórcy lub handlującego, numer bieżący broni oraz – w przypadku broni palnej – w znaki próbne określające jej wytrzymałość i bezpieczeństwo w użyciu⁶³. Określono również warunki bezpiecznego przewożenia broni środkami przewozowymi publicznymi (tylko w stanie nienabitym, z wyjątkiem broni palnej krótkiej)⁶⁴. Uregulowano procedury związane z cofnięciem pozwolenia na broń, wskazując na wystąpienie przesłanek obligujących organy uprawnione do uruchomienia takiego postępowania oraz wynikające z ich uznaniowości. Cofnięcie pozwolenia możliwe było w każdym czasie, jeśli tylko powiatowa władza administracji ogólnej uznałaby to za wskazane ze względu na interes państwa albo bezpieczeństwo, spokój lub porządek publiczny. Było natomiast obowiązkowe, jeśli ujawniono, że posiadacz pozwolenia należy do jednej z kategorii osób, którym nie można wydać pozwolenia na broń⁶⁵. W przypadku gdyby zwłoka władzy powiatowej groziła niebezpieczeństwem, każda inna władza administracji ogólnej mogła tymczasowo odebrać pozwolenie na broń, zawiadamiając o tym władzę powiatową, która następnie obowiązana była wydać właściwą decyzję. Rozporządzenie zawierało również przepisy karne regulujące odpowiedzialność za nielegalne posiadanie, wyrabianie, handel bronią krótką lub myśliwską bądź amunicją⁶⁶.

⁶¹ Tamże, zob. art. 5.

⁶² Tamże, zob. art. 4.

⁶³ Tamże, zob. art. 14.

⁶⁴ Tamże, zob. art. 33.

⁶⁵ Tamże, zob. art. 24.

⁶⁶ Tamże, Rozdział IX. Przepisy ogólne i karne.

Aktem wykonawczym do rozporządzenia Prezydenta RP z 1932 roku było rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 marca 1933 roku o pozwoleniach na broń do użytku osobistego oraz nabywaniu i pozbywaniu się tej broni⁶⁷. Regulowało ono zasady nabywania i pozbywania się broni, wzór dokument pozwolenia na broń oraz określało rodzaje broni niewymagające pozwoleń. Ujednolicono sposób legitymowania się dokumentem potwierdzającym legalność posiadania broni pod rygorem nieważności innych pozwoleń oraz zbiorów broni, wydając dwa wzory dokumentów.

Usystematyzowano posiadanie broni w obrębie mieszkania lub innego lokalu oraz prawo posiadania i noszenia broni wszędzie tam, gdzie nie jest to prawem zabronione. Posiadanie zbiorów broni w celach muzealnych, naukowych bądź pamiątkowych uprawniało jedynie do posiadania broni w pomieszczeniach określonych w pozwoleniu. Pozwolenia na broń wydawane były na okres co najwyżej trzech lat, po których upływie należało je prolongować. Wskazano 14-dniowy termin na powiadomienie powiatowej władzy administracji ogólnej w przypadku kradzieży bądź zagubienia broni. W tym samym terminie obywatel miał obowiązek zbycia broni, w której posiadanie wszedł wskutek śmierci lub zaginięcia innej osoby. Osoba, która weszła w posiadanie broni na skutek wymienionych okoliczności, mogła również ubiegać się o pozwolenie na broń⁶⁸. W rozporządzeniu określono zasady nabycia broni w celach osobistych, jak również na okaziciela. Określono przy tym, że nabyć można tylko taki rodzaj i ilość broni, jaka została oznaczona w pozwoleniu. W przypadku pozwoleń na posiadanie zbioru broni proces nabycia mógł z kolei odbywać się bez ograniczeń co do ilości i rodzaju broni⁶⁹. Uregulowano również prawo do nabywania, posiadania i noszenia bez pozwolenia wszelkiego rodzaju broni palnej wytworzonej przed rokiem 1850, wiatrówek kalibru 6 mm, aparatów automatycznych, służących wyłącznie do zabezpieczania dostępu budynków lub poszczególnych pomieszczeń w budynkach przed wtargnięciem osób niepowołanych, oraz aparatów służących wyłącznie do uboju koni i bydła rzeźnych⁷⁰.

Podsumowując politykę związaną z dostępem do broni w okresie międzywojennym, można powiedzieć, że władze II Rzeczypospolitej Polskiej podjęły próbę unifikacji przepisów funkcjonujących na obszarach, które jeszcze niedawno wchodziły w skład trzech różnych zaborów. Nowo wprowadzone regulacje dotyczące broni

⁶⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 23 marca 1933 r. o pozwoleniach na broń do użytku osobistego oraz nabywaniu i pozbywaniu się tej broni, Dz.U. 1933, nr 22, poz. 179.

⁶⁸ Tamże, Rozdział I Par. od 1 do 9.

⁶⁹ Tamże, Rozdział II Par. od 12 do 14.

⁷⁰ Tamże, Rozdział III Par. 23.

i materiałów wybuchowych miały charakter reglamentacyjny, a organy uprawnione do wydawania pozwoleń posiadały pełną swobodę oraz uznaniowość, jeśli chodzi o udzielanie zgody na dysponowanie bronią. Było to również wynikiem liberalnych przepisów.

Jak pisze w swojej pracy T. Podgórný, dość liberalna polityka w kwestiach związanych z bronią palną była rezultatem planowego dążenia do militaryzacji społeczeństwa oraz wytworzenia kultury posługiwania się bronią palną wśród szerokich kręgów obywateli. Był to doskonały sposób na przygotowanie naturalnych rezerw obronnych państwa⁷¹. Strzelectwo stało się sportem masowym, było silnie promowane przez czynniki oficjalne i postrzegane jako nierozdzielnie związane ze szkoleniem bojowym. O pozwolenia na posiadanie broni ubiegały się osoby reprezentujące wszystkie warstwy ówczesnego społeczeństwa. Byli to zarówno przedsiębiorcy, przedstawiciele wolnych zawodów, profesorowie wyższych uczelni, ziemianie, jak też rzemieślnicy i robotnicy. Do grona posiadaczy legalnej broni palnej w okresie międzywojennym należały także kobiety oraz duchowni katolicy⁷². Z drugiej strony broń palna była postrzegana przede wszystkim jako narzędzie służące do obrony życia, zdrowia i mienia jej właściciela. W świadomości społecznej i praktyce orzeczniczej sądów prawo uczciwego obywatela do obrony przed zamachem przestępczym było niezaprzeczone⁷³.

Rozporządzenie Prezydenta z 1932 roku miało moc ustawy i jako akt całościowo regulujący sprawy związane z dostępem do broni palnej i materiałów wybuchowych obowiązywało pomimo zmieniających się warunków społeczno-politycznych przez blisko 30 lat, aż do roku 1961, kiedy weszła w życie ustawa z dnia 31 stycznia 1961 roku o broni, amunicji i materiałach wybuchowych.

1.2.2. Okres II wojny światowej oraz Polski Ludowej (1939–1989)

Polska w 1939 roku została podbita przez wojska hitlerowskie i sowieckie. Stała się państwem okupowanym przez obu agresorów. Tutejsze społeczeństwo musiało się podporządkować wszystkim decyzjom władz Związku Radzieckiego i III Rzeszy. Jedną z nich było złożenie wszelkiej posiadanej broni i amunicji. Również władze polskie wprowadziły zakaz wyrobu broni i amunicji oraz materiałów wybuchowych. W tej sprawie Minister Spraw Wewnętrznych w dniu 1 września 1939 roku

⁷¹ T. Podgórný, *Tradycje posiadania współczesnej broni...*, s. 57–58.

⁷² Tamże.

⁷³ Tamże.

wydał rozporządzenie wyjątkowe w sprawie wyrobu broni, amunicji, materiałów wybuchowych oraz innych narzędzi i mogących służyć do napaści i obrony⁷⁴. Na tej podstawie zakazano osobom i przedsiębiorstwom prywatnym między innymi wyrobu wszelkiej broni palnej, amunicji, materiałów i przyrządów wybuchowych, substancji zapalających, łzawiących, trujących i duszących oraz szabel, szpad, bagnietów, lanc, pik, sztyletów i wszelkiej innej broni białej⁷⁵. Dotychczasowe zezwolenia i inne dokumenty, potrzebne do wyrobu przedmiotów wymienionych w rozporządzeniu, które zostały wydane przez uprawnione władze, uległy zawieszeniu. Zakaz nie obejmował osób i przedsiębiorców prywatnych obsługujących zamówienia rządowe⁷⁶. Władze niemieckie po wkroczeniu na terytorium Polski wydały bezwzględny nakaz niezwłocznego złożenia broni i amunicji przez obywateli polskich, a posiadanie broni zagrożone było karą śmierci⁷⁷. Jedynym usankcjonowanym przypadkiem wydawania pozwoleń na broń dla Polaków byli strażnicy leśni. Polscy urzędnicy leśni publicznej i prywatnej służby leśnej mogli uzyskać pozwolenie na posiadanie i noszenie broni. Pozwolenia udzielano na wniosek niemieckiego Forstmeistera (Lustratora lasów) przez właściwego dla zakresu działalności polskich urzędników leśnych starostę (w miastach wydzielonych przez Starostę Miejskiego) w porozumieniu z właściwym miejscowo dowódcą SS i Policji. Pozwolenie uprawniało do noszenia broni wyłącznie wraz z żółtą opaską na ramieniu z napisem *Deutscher Forstschutz*⁷⁸. Jednakże ubieganie się o pozwolenie na broń miało charakter *stricte* służbowy, a nie prywatny, i było wynikiem zadań nałożonych przez władze okupacyjne na polskich strażników leśnych.

W drodze normalnej procedury administracyjnej z zasady nie udzielano pozwoleń na broń osobom narodowości polskiej, wydawano je natomiast wpisanym na *Volksliste*⁷⁹.

⁷⁴ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 września 1939 r. w sprawie wyrobu broni, amunicji, materiałów wybuchowych oraz innych narzędzi i mogących służyć do napaści i obrony, Dz.U. 1939, nr 88, poz. 564, 565.

⁷⁵ Tamże, Par. 1.

⁷⁶ Tamże, Par. 4 i 5.

⁷⁷ Rozporządzenie o posiadaniu broni z dnia 12 września 1939 r. Naczelnego Dowódcy Wojska von Brauchitsch, Prawo Generalnego Gubernatorstwa, s. 77, <http://bc.umcs.pl/Content/43221/570247.pdf> (dostęp: 13.08.2024).

⁷⁸ Rozporządzenie o noszeniu broni przez polskich urzędników leśnych w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 14 grudnia 1939 r. Generalnego Gubernatora H. Franka, s. 214, <http://bc.umcs.pl/Content/43221/570247.pdf> (dostęp: 13.08.2024).

⁷⁹ Zob. więcej: T. Podgórný, *Tradycje posiadania współczesnej broni...*, s. 59–63.

Lata 1944–1947 to czas walki o władzę pomiędzy komunistami – popieranymi przez Armię Czerwoną i NKWD – a obozem londyńskim. Polscy komuniści próbowali przejąć kontrolę nad wszystkimi sferami życia publicznego⁸⁰. Resort spraw wewnętrznych realizował funkcje polityczne decydentów, które polegały na utrzymaniu i umacnianiu kierowniczej roli klasy panującej. Celem tej działalności była pacyfikacja ludzi występujących przeciwko porządkowi społecznemu i prawnemu, który sprzyjał klasie robotniczej⁸¹. Jednym z głównych zadań służb komunistycznych było rozbrojenie oddziałów partyzanckich, a zwłaszcza oddziałów niepodległościowych współpracujących z Polskim Państwem Podziemnym. Władze komunistyczne dały temu wyraz w jednym z pierwszych dekretów Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30 października 1944 roku o ochronie Państwa. Pod groźbą kary śmierci lub więzienia zabroniono zakładania związków, mających na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego. Na tę samą karę narażał się ten, kto w takim związku brał udział, kierował nim i dostarczał mu broń⁸². Co więcej, pod groźbą kary śmierci lub więzienia zabroniono wyrabiania, przechowywania, nabywania lub zbywania broni, amunicji, materiałów lub przyrządów wybuchowych bez zgody władz⁸³. Kolejne regulacje w sprawie posiadania broni zostały wprowadzone zarządzeniem Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 14 czerwca 1945 roku w sprawie zezwolenia na posiadanie broni⁸⁴. Na mocy tego aktu wszystkie dotychczasowe zezwolenia na posiadanie broni utraciły moc z dniem 15 lipca 1945 roku, a posiadacze broni zobligowani zostali do dnia 15 lipca 1945 roku uzyskać nowe pozwolenia.

Jedynymi organami uprawnionymi do wydawania zezwoleń były Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, a także Wojewódzkie i Okręgowe Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego. Co istotne, wprowadzono przepisy karne dla posiadaczy broni, którzy funkcjonowali bez właściwego zezwolenia. Po 15 lipca 1945 roku osobom ze starym zezwoleniem groziła odpowiedzialność karna na podstawie dekretu o ochronie Państwa⁸⁵. Kolejne zarządzenie Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 13 grudnia 1946 roku o pozwoleniach na broń palną legitymizowało Wojewódzkie

⁸⁰ A. Misiuk, *Historia bezpieczeństwa wewnętrznego...*, s. 203.

⁸¹ A. Łopatka, *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa 1969, s. 124.

⁸² Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30 października 1944 r. o ochronie państwa, art. 1, Dz.U 1944, nr 10, poz. 50.

⁸³ Tamże, Art. 4.

⁸⁴ Zarządzenie Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 14 czerwca 1945 r. w sprawie zezwolenia na posiadanie broni, MP 1945, nr 10, poz. 39, <https://www.prawo.pl/akty/m-p-1945-10-39,16919213.html> (dostęp: 13.08.2024).

⁸⁵ Tamże.

Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego jako organy właściwe do wydawania rzeczonych pozwoleń. Tylko na ich podstawie można było broń posiadać i nosić⁸⁶. Zarządzeniem tym wyeliminowano możliwość posiadania pozwoleń na broń przez osoby prywatne, które nie były związane z instytucjami państwowymi bądź też nie należały do różnych organizacji czy związków. Potencjalnymi posiadaczami pozwoleń mogli jedynie być urzędnicy i pracownicy administracji oraz instytucji państwowych, legitymujący się zaświadczeniem o niezbędności posiadania pozwolenia na broń palną. Podobne rozwiązania przyjęto w przypadku pozwoleń na broń do celów myśliwskich i sportowych. Te musiały być poparte przez Polski Związek Łowiecki lub zalegalizowaną organizację strzelecką⁸⁷.

W wyniku wprowadzonych zmian w organizacji resortu spraw wewnętrznych w 1954 roku dostosowano przepisy dotyczące właściwości organów uprawnionych do wydawania pozwoleń na broń. Skutkiem tego było wydanie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 maja 1955 roku, w którym wskazano, że pozwolenia na nabycie, posiadanie i noszenie broni wydają wojewódzkie komendy Milicji Obywatelskiej. Tym samym uchylono zarządzenie z 1946 roku⁸⁸.

W okresie powojennym, z chwilą przejęcia przez komunistów władzy w Polsce, sprawy dotyczące polityki wydawania pozwoleń na broń regulowane były przez akty wykonawcze ówczesnych urzędów państwowych, które czerpały swoje delegacje na mocy wciąż obowiązującego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych z 1932 roku. Jednakże wprowadzone regulacje powojenne znacząco odmieniły istotę wydawania przez władze państwowe pozwoleń na broń. Wprowadzono ścisłą jej reglamentację oraz kontrolę pod groźbą kary więzienia, a nawet śmierci, ograniczając tym samym grono posiadaczy broni do osób, które dawały rękojmię i nie stanowiły zagrożenia dla władz komunistycznych.

Pod koniec lat pięćdziesiątych rozpoczęto prace nad nowymi uregulowaniami w zakresie dostępu do broni i amunicji oraz materiałów wybuchowych. W rezultacie tych prac uchwalono nową ustawę z dnia 31 stycznia 1961 roku o broni, amunicji i materiałach wybuchowych⁸⁹. Ustawodawca na samym początku określił,

⁸⁶ Zarządzenie Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 13 grudnia 1946 r. o pozwoleniach na broń palną, MP 1947, nr 2, poz. 4. – zob. pkt. 1 i 3.

⁸⁷ Tamże, zob. pkt. 6 i 7.

⁸⁸ Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 maja 1955 r. w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń palną, MP 1955, nr 46, poz. 459, zob. par. 1 i 4.

⁸⁹ Ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, Dz.U. 1961, nr 6, poz. 42, 43.

co rozumie się pod pojęciem broni i amunicji, do której zaliczył broń palną krótką oraz broń myśliwską i sportową oraz amunicję do tej broni. Po raz pierwszy określono, że pozwolenie na broń palną krótką dla osoby fizycznej może być przydzielone na broń do użytku, która stanowi własność państwa wraz z amunicją do tej broni. Na nowo określono definicję materiałów wybuchowych, za które uznano ciekłe, stałe lub gazowe, które pod działaniem bodźców fizycznych lub chemicznych zdolne są do przemiany wybuchowej, a w jej wyniku do oddziaływania niszczy-cielskiego⁹⁰. Ustawodawca określił, że pozwolenie na broń wydają organy Milicji Obywatelskiej w stosunku do osób cywilnych, natomiast wobec żołnierzy – upraw-nione organy wojskowe. Charakter wydawania pozwoleń na broń miał wymiar uznaniowy dla organów Milicji Obywatelskiej, zależny od okoliczności przedsta-wionych przez osoby ubiegające się o takie prawo. Ustawodawca zastrzegł również prawo do sprawdzenia umiejętności związanych z obchodzeniem się z bronią⁹¹. Określone zostały ustawowe przesłanki dla osób ubiegających się o pozwolenie na broń. W porównaniu do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej wydanego w drodze ustawy z 1932 roku zwiększono minimalną granicę wieku osób, które mogły ubiegać się o prawo do posiadania broni (wymóg ukończenia 18 lat). Wzoru-jąc się na rozwiązaniach znanych z okresu międzywojennego, uznano, że pozwolenie nie może być wydane osobom uzależnionym od narkotyków lub alkoholu, bez stałego miejsca zamieszkania i źródła utrzymania, a także osobom, w stosunku do których istnieje obawa, że użyją broni w celach sprzecznych z interesem bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego⁹². Ustawa dawała organom Milicji Obywatelskiej możliwość dowolnej oceny wniosków o pozwolenie na broń. Decyzja odmowna w zasadzie nie wymagała faktycznego i prawnego uzasadnienia. Wystarczyło, że odpowiedni organ uznał, że wymaga tego interes bezpieczeństwa państwa lub porzą-dek publiczny. W ustawie przyjęto (na wzór rozwiązań przedwojennych) procedury dotyczące zbycia broni, warunków przewozu środkami publicznymi oraz prewencyj-nego zabezpieczenia broni. Unormowano wydawanie pozwoleń na broń na tzw. okazi-ciela, czyli na potrzeby ochrony instytucji, zakładów, osób zatrudnionych w urzędach, związanych z ochroną mienia oraz ich bezpieczeństwa, jak również szkołom, orga-nizacjom sportowym i przysposobienia wojskowego. Podobnie nie wymagane było posiadanie pozwolenia na wszelkiego rodzaju broń wytworzoną przed rokiem 1850⁹³.

⁹⁰ Tamże, zob. art. 1 do 3.

⁹¹ Tamże, zob. art. 5.

⁹² Tamże, zob. art. 7.

⁹³ Tamże, zob. art. 4 oraz 11–14.

Ustawodawca przyznał wyłączność na handel bronią i amunicją dla przedsiębiorców uspołecznionych, czyli państwowych jednostek gospodarczych, które pozostawały pod kontrolą ówczesnych władz komunistycznych. Podobnie uregulowano sprawy handlu materiałami wybuchowymi oraz wywozu i przywozu broni i amunicji⁹⁴. Kolejnym istotnym aktem było rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 1961 roku w sprawie zasad i trybu zbycia broni i amunicji. Kontrolę w tym zakresie powierzono organom Milicji Obywatelskiej właściwej w sprawach wydawania pozwoleń na broń, która określała termin zbycia broni i amunicji. W przypadku broni myśliwskiej czasokres ten wynosił trzy miesiące⁹⁵. W rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z 1961 roku władze określiły, co uznaje się za istotne części broni i amunicji. Zdefiniowały też wzory pozwoleń na broń. Co więcej, zakreśliły termin posiadania broni, rozgraniczając pozwolenie na broń krótką oraz broń myśliwską i sportową. W przypadku tej pierwszej grupy pozwolenie nie mogło być wydane na okres dłuższy niż jeden rok, natomiast w drugim przypadku na okres pięciu lat. W 1964 roku zmieniono czasokres posiadania broni myśliwskiej i sportowej od jednego roku do pięciu lat⁹⁶. W 1973 roku wprowadzono istotną zmianę w zakresie organu wydającego pozwolenie na broń myśliwską i sportową przez nadanie uprawnień komendom powiatowym Milicji Obywatelskiej oraz komendom miejskim Milicji Obywatelskiej w miastach podzielonych na dzielnice⁹⁷.

Kolejną istotną zmianę wprowadzono w 1975 roku. Na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych zhierarchizowano organy uprawnione do wydawania pozwoleń na broń. Zgodnie z nową regulacją pozwolenia na broń działającą na zasadzie sprzężonego powietrza, czyli wiatrówki i inne rodzaje broni sportowej,

⁹⁴ Tamże, zob. rozdział 3, 4 i 5.

⁹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 1961 r. w sprawie zasad i trybu zbycia broni i amunicji, Dz.U. 1961, nr 42, poz. 221, 222.

⁹⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 października 1961 r. w sprawie określania organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1961, nr 52, poz. 228, 229; oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 stycznia 1964 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1964, nr 3, poz. 17.

⁹⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lutego 1973 r. zmieniające rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1973, nr 7, poz. 51.

mogły wydawać posterunki, komisariaty, komendy miejskie i dzielnicowe Milicji Obywatelskiej. W przypadku innego rodzaju broni pozwolenia nadal wydawały komendy wojewódzkie. Zmieniono również czasokres posiadania broni myśliwskiej na pięć lat, a pozostałej na trzy lata. Zdefiniowano też, co uznaje się za istotne części broni i amunicji⁹⁸. W roku 1981, kiedy władze komunistyczne dekretem wprowadziły na terytorium Polski stan wojenny, wszelkie sprawy związane z posiadaniem broni poddano rygorystycznym uregulowaniom. Wprowadzono obowiązek złożenia do depozytu wszelkiej broni i amunicji oraz materiałów wybuchowych, będących w posiadaniu osób fizycznych, ale również innych podmiotów, w tym szkół, urzędów, instytucji i zakładów, przedsiębiorstw oraz organizacji społecznych w terminie 24 godzin od chwili wejścia przepisów⁹⁹.

Kolejne zmiany w zakresie wydawania pozwoleń na posiadanie broni i amunicji oraz materiałów wybuchowych dotyczyły bardziej organizacyjnych struktur organów bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zostały wprowadzone w 1986 roku. W tym okresie organami właściwymi do wydawania pozwoleń na broń typu: wiatrówki, broń sportowa, działające na zasadzie sprężonego powietrza, oraz pistolety i rewolwery do miotania chemicznych środków obezwładniających oraz odstrzeliwania amunicji alarmowej i sygnałowej, byli szefowie rejonowych urzędów spraw wewnętrznych, natomiast w sprawach pozostałej broni władztwo pozostawało w gestii szefów wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych. Na nowo zdefiniowano istotne części broni oraz amunicji¹⁰⁰. Technologia związana z rozwojem broni oraz narzędzi, które mogą wywoływać skutek taki jak dotychczasowa broń, wymagały dostosowania przepisów do nowych, dynamicznie zmieniających się realiów. W roku 1986 Minister Spraw Wewnętrznych rozszerzył niektóre przepisy ustawy o broni i amunicji i materiałach wybuchowych na pistolety, rewolwery i inne przedmioty do miotania chemicznych środków obezwładniających oraz odstrzeliwania amunicji alarmowej i sygnałowej. W związku z powyższym posiadanie pozwolenia na broń palną rozciągało się

⁹⁸ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 września 1975 r. w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalenia wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1975, nr 32, poz. 17.

⁹⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie obowiązku złożenia do depozytu broni, amunicji i materiałów wybuchowych oraz zakazu noszenia przedmiotów i narzędzi, których używanie może zagrażać porządkowi publicznemu, Dz.U. 1981, nr 29, poz. 163.

¹⁰⁰ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1986 r. w sprawie określenia organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalenia wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1987, nr 1, poz. 7.

jednocześnie na pistolety, rewolwery i inne przedmioty określone w ustawie o broni i amunicji¹⁰¹. Zmiana ta oznaczała, że osoby posiadające pozwolenie na broń palną krótką, broń myśliwską czy sportową mogły nabywać broń gazową i inne przedmioty do miotania chemicznych środków obezwładniających oraz przeznaczone do odstrzeliwania amunicji sygnałowej lub alarmowej. W tamtym okresie niezwykle popularne było nabywanie broni gazowej w wolnym obrocie (w tym masowe kupno poza granicami kraju). W okresie transformacji ustrojowej, po przejściu nadzoru nad resortem spraw wewnętrznych przez nowe władze demokratyczne, niniejsze rozporządzenie zostało uchylone. Wprowadzono nowe regulacje dotyczące rozszerzenia niektórych przepisów ustawy o broni i amunicji i materiałach wybuchowych na poszczególne rodzaje broni białej oraz przedmioty, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu publicznemu. W rozporządzeniu przyjęto, że na posiadanie broni alarmowej do 6 mm nie jest wymagane pozwolenie¹⁰². Chodziło tutaj o zwolnienie osób, które posiadają broń alarmową do wzywania pomocy na jednostkach pływających, która to broń jest obowiązkowym wyposażeniem takich jednostek, co wynika z odrębnych przepisów. Po 1989 roku zmieniły się również struktury jednostek organizacyjnych podległych i podporządkowanych ministrowi właściwemu w sprawach wewnętrznych. Tym samym przekształceniom uległy organy uprawnione do wydawania pozwoleń na broń. W tej sprawie minister odpowiedzialny za sprawy wewnętrzne wydał rozporządzenie, w którym upoważnił komendantów wojewódzkich policji (w tym komendanta stołecznego dla miasta Warszawy) do wydawania pozwoleń na broń określonego rodzaju. W przypadku pozwoleń na broń sportową, działającą na zasadzie sprężonego powietrza, oraz na broń białą uprawnienia przyznano z kolei komendantom rejonowym Policji¹⁰³. Wprowadzone zostały

¹⁰¹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1986 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o broni i amunicji i materiałach wybuchowych na pistolety, rewolwery i inne przedmioty do miotania chemicznych środków obezwładniających oraz odstrzeliwania amunicji alarmowej i sygnałowej, Dz.U. 1987, nr 1, poz. 86.

¹⁰² Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1990 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o broni i amunicji i materiałach wybuchowych na poszczególne rodzaje broni białej oraz przedmioty, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, Dz.U. 1990, nr 6, poz. 451. Niniejsze rozporządzenie zostało zmienione kolejnym Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 grudnia 1993 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o broni, amunicji i materiałach wybuchowych na poszczególne rodzaje broni białej oraz przedmioty, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, Dz.U. 1993, nr 119, poz. 533.

¹⁰³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1990 r. w sprawie określenia organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalenia wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1990, nr 76, poz. 452.

między innymi nowe wzory pozwoleń na broń, na nowo zdefiniowano istotne części broni i amunicji. Określono na nowo czasokres pozwoleń na posiadanie broni myśliwskiej od jednego roku do pięciu lat oraz pozostałych rodzajów broni od jednego roku do trzech lat. Dotychczasowe pozwolenia na broń zachowały swoją ważność do czasu upływu ich terminu, lecz nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 1992 roku¹⁰⁴. W późniejszym okresie, w wyniku kontroli zgodności przepisów, Trybunał Konstytucyjny orzeczeniem z dnia 28 września 1993 roku w sprawie o sygn. P 2/93 uznał niekonstytucyjność przepisów wprowadzających terminowość pozwoleń na broń oraz brak podstaw prawnych do przyjęcia, iż pozwolenia wydane pod rządem obowiązującego uprzednio rozporządzenia z dnia 12 grudnia 1986 roku zachowują swą moc nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 1992 roku¹⁰⁵. Konsekwencją orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego była zmiana rozporządzenia z dnia 14 stycznia 1994 roku, polegająca na wykreśleniu zapisu o terminowości pozwoleń na broń. Oznaczało to, że wszystkie wydane pozwolenia, których termin ważności upłynął po wejściu w życie przepisów rozporządzenia, tj. po 14 stycznia 1994 roku, stały się pozwoleniami bezterminowymi¹⁰⁶.

Uregulowania ustawy z 1961 roku przetrwały przez cały okres funkcjonowania Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz kolejne dziesięć lat po okresie transformacji ustrojowej, która rozpoczęła się w 1989 roku. W tym okresie nowelizowana była ośmiokrotnie, jednak zmiany nie naruszały ustalonej polityki reglamentacyjnej wydawania pozwoleń na broń. Dopiero w połowie 1998 roku rządowy projekt nowej ustawy o broni i amunicji trafił do pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu¹⁰⁷. Prace zakończyły się uchwaleniem nowej ustawy w 1999 roku. Regulowała ona problematykę broni i amunicji z mocą obowiązującą od dnia 19 marca 2000 roku.

Niniejszy akt został kolejno zmieniony Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 11 stycznia 1994 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określenia organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalenia wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1994, nr 5, poz. 22.

¹⁰⁴ Tamże, zob. par. od 1 do 6.

¹⁰⁵ Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego P2/93 z dnia 28 września 1993 r.

¹⁰⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 11 stycznia 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalenia wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1994, nr 5, poz. 22.

¹⁰⁷ Przebieg procesu legislacyjnego, <https://orka.sejm.gov.pl/proc3.nsf/opisy/479.htm> (dostęp: 21.08.2024).

Rozdział 2

Prawne regulacje wydawania pozwoleń na broń w III Rzeczypospolitej Polskiej

2.1. Transformacja przepisów pozwoleń na broń po zmianach ustrojowych

Ustawa o broni i amunicji z 1961 roku, uchwalona w czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, pomimo kilkukrotnej jej nowelizacji i obowiązująca przez dekadę po rozpoczęciu procesu transformacji ustrojowej w Polsce, była aktem prawnym anachronicznym, nieodpowiadającym ówczesnym uwarunkowaniom społecznym i gospodarczym. Przejęcie władzy w Polsce przez ugrupowania opozycyjne, mające poparcie społeczne, pozwoliły na wdrożenie zasad demokratycznego funkcjonowania państwa oraz reguł gospodarki rynkowej, opartej na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej czy solidarności dialogu i współpracy partnerów społecznych¹. Zachodzące zmiany doprowadziły również do podjęcia decyzji o rozpoczęciu prac nad zmianą dotychczasowych przepisów w zakresie dostępu do broni i amunicji. Lata dziewięćdziesiąte to okres dynamicznego wzrostu przestępczości w Polsce, wynikającego ze zmian z gospodarki socjalistycznej na wolnorynkową. Okoliczności te stworzyły konieczność określenia nowych ustawowych zasad prawno-administracyjnych reguł wydawania pozwoleń na broń.

W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych z inicjatywy Komendy Głównej Policji został przygotowany projekt ustawy o broni i amunicji, który uwzględniał wiele zmian w stosunku do ówczesnego stanu prawnego. Przede wszystkim zaproponowano zmianę dotychczasowej klasyfikacji broni oraz ich definicji. Uzasadniając nowe podejście do pojęcia broni palnej, autorzy projektu sklasyfikowali broń gazową w grupie broni palnej. Na zmianę tej klasyfikacji miały wpływ uwarunkowania praktyczne,

¹ Zob. art. 20 Konstytucji RP z 1997 r.

związane z upowszechnieniem posiadania broni gazowej przez obywateli – w tym w znacznej części bez wymaganego pozwolenia². Podyktowane było to też upowszechniającymi się przypadkami przerabiania broni gazowej na broń palną bojową lub stosowania do broni gazowej amunicji zawierającej ładunek drobnego śrutu. Odnotowano również wzrost przypadków posługiwania się taką bronią jako narzędziem przestępstwa. Według statystyk Sądu Wojewódzkiego w Warszawie, na które powoływali się autorzy projektu, broń gazowa stanowiła drugie, statystycznie najczęściej występujące narzędzie przestępstwa przy dokonywaniu rozboju, ustępując miejsca jedynie nożowi³. W związku z brakiem odpowiednich uregulowań prawnych co do sklasyfikowania broni gazowej jako broni palnej w ówczesnych procesach karnych broń gazowa była uznawana jedynie za niebezpieczne narzędzie.

Nowy projekt wyraźnie akcentował, że pozwolenie na broń jest decyzją administracyjną, a więc ustalenie prawa do posiadania pozwolenia na broń podlegałoby procedurze określonej w Kodeksie postępowania administracyjnego⁴. Projekt zakładał wiele rozwiązań prawnych, związanych z potencjalnym wdrożeniem Dyrektywy Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej nr 91/477/EWG⁵. Wprawdzie Polska nie była członkiem EWG, ale po okresie transformacji ustrojowej głównym kierunkiem działań władz państwowych było dążenie do członkostwa we wspólnocie państw europejskich. Wprowadzane zmiany dotyczyły między innymi nowego podziału broni na cztery kategorie: A – broń, której posiadanie jest niedozwolone; B – broń, której posiadanie wymaga odpowiedniego pozwolenia; C – broń, której posiadacz powinien złożyć odpowiednie oświadczenie; oraz D – inne rodzaje broni. Przekształcenia obejmowały też wprowadzenie nowych zasad posiadania broni przez cudzoziemców, przewozu broni przez terytorium Polski oraz przywozu i wywozu broni i amunicji za granicę⁶.

Niektóre postanowienia projektu ustawy były bardziej rygorystyczne niż postanowienia Dyrektywy Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej nr 91/477/EWG.

² Przebieg procesu legislacyjnego – uzasadnienie projektu ustawy o broni i amunicji, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19990530549> (dostęp: 23.08.2024).

³ Tamże.

⁴ Tamże.

⁵ Dyrektywa Rady z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie nabywania i posiadania broni 91/477/EWG, Dz.U. UE.L. 1991.256.51, <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzienniki-UE/dyrektywa-91-477-ewg-w-sprawie-kontroli-nabywania-i-posiadania-broni-67428149> (dostęp: 24.08.2024).

⁶ Przebieg procesu legislacyjnego..., <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19990530549> (dostęp: 23.08.2024).

Nie stanowiło to jednak przeszkody przy ocenie zgodności wdrożenia wyżej wymienionej dyrektywy do prawa polskiego, bowiem przepis art. 3 dyrektywy zakładał możliwość wprowadzenia przez państwa członkowskie bardziej rygorystycznych przepisów, aniżeli tych wynikających z dyrektywy, pod warunkiem zagwarantowania praw zawartych w art. 12 dyrektywy⁷.

Projekt ustawy po pracach w komisjach sejmowych oraz po czytaniach w izbach parlamentu został ostatecznie przyjęty przez Sejm RP w dniu 21 maja 1999 roku. Ustawa weszła w życie z dniem 20 marca 2000 roku, z wyjątkiem art. 54, który był przepisem abolicyjnym⁸.

⁷ Dyrektywa Rady 91/477/EWG, Art. 12. 1. Jeżeli nie stosuje się procedury przewidzianej w art. 11, posiadanie broni palnej w trakcie podróży przez dwa lub więcej Państw Członkowskich jest niedozwolone, chyba że osoba podróżująca uzyska pozwolenie każdego z tych Państw Członkowskich. Państwa Członkowskie mogą wydać takie pozwolenie na jedną lub więcej podróży maksymalnie na okres jednego roku, z możliwością jego odnowienia. Pozwolenia takie wpisuje się do europejskiej karty broni palnej, którą osoba podróżująca przedstawia na każde żądanie organów Państw Członkowskich. 2. Niezależnie od ust. 1 myśliwi oraz uczestnicy rekonstrukcji historycznych, w odniesieniu do broni palnej sklasyfikowanej w kategorii C, oraz strzelcy sportowi, w odniesieniu do broni palnej skwalifikowanej w kategorii B lub C oraz broni palnej sklasyfikowanej w kategorii A, dla której wydano pozwolenie na podstawie art. 6 ust. 6 lub w odniesieniu do której potwierdzono, odnowiono lub przedłużono pozwolenie na podstawie art. 7 ust. 4a, mogą bez uprzedniego pozwolenia, o którym mowa w art. 11 ust. 2, być w posiadaniu jednej lub większej liczby jednostek broni palnej w czasie podróży przez dwa lub większą liczbę państw członkowskich w celu wykonywania swej działalności, pod warunkiem że: a) posiadają przy sobie europejską kartę broni palnej, w której wymieniona jest taka broń palna; oraz b) są w stanie uzasadnić powody swojej podróży, w szczególności poprzez przedstawienie zaproszenia lub innego dowodu działalności związanej z myślistwem, strzelectwem sportowym lub rekonstrukcją historyczną w docelowym państwie członkowskim. Państwa członkowskie nie mogą uzależniać uznania europejskiej karty broni palnej od uiszczenia jakichkolwiek opłat. Odstępstwo to nie ma jednak zastosowania do podróży do państwa członkowskiego, które zgodnie z art. 8 ust. 3 zabrania nabywania i posiadania danej broni palnej albo wymaga w tym celu uzyskania pozwolenia. W takim przypadku do europejskiej karty broni palnej wpisuje się wyraźne oświadczenie. Państwa członkowskie mogą odmówić zastosowania tego odstępowstwa w przypadku broni palnej sklasyfikowanej w kategorii A, na którą wydano pozwolenie na podstawie art. 6 ust. 6 lub w odniesieniu do której potwierdzono, odnowiono lub przedłużono pozwolenie na podstawie art. 7 ust. 4a. W kontekście sprawozdania określonego w art. 17 Komisja, po konsultacji z Państwami Członkowskimi, oceni również rezultaty stosowania akapitu drugiego, w szczególności w odniesieniu do porządku publicznego oraz bezpieczeństwa publicznego. 3. Na podstawie umów dotyczących wzajemnego uznawania dokumentów krajowych dwa lub więcej Państw Członkowskich może określić bardziej elastyczne niż określone w niniejszym artykule uregulowania dotyczące przepływu broni palnej na ich terytorium.

⁸ Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999, nr 53, poz. 549, zob. art. 54. Nie podlega karze, kto bez wymaganego pozwolenia posiada broń lub amunicję i w terminie do 90 dni od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu dobrowolnie zawiadomi o tym fakcie Policję oraz złoży broń i amunicję do jej depozytu.

2.2. Ustawa z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji

2.2.1. Przepisy ogólne

Zakres przedmiotowy ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji obejmował zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, jak również zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców oraz zasady funkcjonowania strzelnic. Z uwagi na szeroki obszar problematyki pozwoleń na broń wiele uregulowań zostało zawartych w aktach wykonawczych do ustawy o broni i amunicji, wśród których można wymienić:

- a) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 września 2000 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się lub posiadających pozwolenie na broń⁹.
- b) Rozporządzenie Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 kwietnia 2000 r. w sprawie przewożenia broni i amunicji środkami transportu publicznego¹⁰.
- c) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji¹¹.
- d) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie egzaminu ze znajomości przepisów dotyczących posiadania broni oraz umiejętności posługiwania się bronią¹².
- e) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie rodzajów szczególnie niebezpiecznych broni i amunicji oraz rodzajów broni odpowiadającej celom, w których może być wydane pozwolenie na broń¹³.
- f) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 marca 2000 r. w sprawie wzorów zaświadczeń uprawniających do przewozu, wywozu oraz przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej broni i amunicji oraz nabycia broni przez cudzoziemców¹⁴.

⁹ Dz.U. 2000, nr 79, poz. 898.

¹⁰ Dz.U. 2000, nr 31, poz. 390.

¹¹ Dz.U. 2000, nr 27, poz. 343.

¹² Dz.U. 2000, nr 19, poz. 241.

¹³ Dz.U. 2000, nr 19, poz. 240.

¹⁴ Dz.U. 2000, nr 18, poz. 235.

- g) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad deponowania broni i amunicji oraz stawek odpłatności za przechowywanie broni i amunicji w depozycie Policji lub organu celnego¹⁵.
- h) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 marca 2000 r. w sprawie wzoru zgłoszenia przywozu z zagranicy przez obywateli polskich broni i amunicji na własne potrzeby oraz trybu przekazywania organom Policji informacji o przywozie broni i amunicji przez organy celne¹⁶.
- i) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 lutego 2000 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni oraz świadectwa broni¹⁷.
- j) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji¹⁸.

W rozdziale pierwszym ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji zawarto przepisy ogólne, w których określono zakres reglamentacji broni i amunicji, wyłączenia stosowania przepisów ustawy o broni i amunicji, definicje broni palnej i pneumatycznej oraz istotne części broni i amunicji.

Ustawodawca wprowadził generalny zakaz nabywania, posiadania oraz zbywania broni i amunicji poza przypadkami określonymi w ustawie. Wyłączono zakres stosowania ustawy, dotyczący:

- 1) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej oraz innych państwowych formacji uzbrojonych, w odniesieniu do których dostęp do broni i amunicji regulują odrębne przepisy,
- 2) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie żołnierzy armii państw obcych, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przedsięwzięciami wojskowymi realizowanymi wspólnie z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, a także na podstawie umów i porozumień międzynarodowych,
- 3) obrotu z zagranicą bronią i amunicją, technologiami i usługami, mającymi znaczenie dla obronności, bezpieczeństwa lub ważnych interesów Państwa, oraz wytwarzania, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

¹⁵ Dz.U. 2000, nr 17, poz. 223.

¹⁶ Dz.U. 2000, nr 17, poz. 222.

¹⁷ Dz.U. 2000, nr 13, poz. 175.

¹⁸ Dz.U. 2000, nr 27, poz. 343.

przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji w celach przemysłowych lub handlowych, a także obrotu nimi na podstawie odrębnych przepisów¹⁹.

Ustawodawca wyłączył spod władztwa ustawy przepisy regulujące prawo do posiadania broni i amunicji przez strażę, służby państwowe, których dostęp do broni określają odrębne przepisy. Podobnie potraktowano odrębne regulacje dotyczące obrotu bronią i amunicją, technologiami oraz materiałami wybuchowymi w tzw. obrocie specjalnym.

Określono zakres pojęciowy broni i jej rodzaje, do których ustawodawca zaliczył:

- 1) broń palną, w tym broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową,
- 2) broń pneumatyczną,
- 3) miotacze gazu obezwładniającego,
- 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:
 - a) broń białą w postaci:
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,
 - pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
 - pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
 - b) broń cięciwową w postaci kusz,
 - c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej²⁰.

Ustawodawca zdefiniował pojęcie broni palnej jako niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, jest zdolne do wystrzelenia pocisku lub substancji z lufy albo z elementu zastępującego lufę, a przez to do rażenia celów na odległość²¹. Z definicji tej wynika, że aby uznać dowolne urządzenia za broń palną, muszą być one zdolne do miotania pocisków lub substancji z lufy lub elementu ją zastępującego, osiągając zdolność rażenia celów na odległość.

Zgodnie z ustawą bronią pneumatyczną jest niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy gwintowanej albo z elementu ją zastępującego, a przez to do rażenia

¹⁹ Zob. art. 3 ustawy o broni i amunicji...

²⁰ Tamże, art. 4.

²¹ Tamże, art. 7.

celów na odległość²². Zasadnicza różnica wynikająca z definicji broni palnej i broni pneumatycznej jest następstwem różnic konstrukcyjnych broni i w mechanizmach wystrzeliwania pocisku.

Szczegółowe wyjaśnienia wymagało zagadnienie dotyczące zasadniczej wykładni ustawy przepisu: Czy pod pojęciem „narzędzi i urządzeń, których używanie może zagrażać życiu i zdrowiu”, zrównanych z art. 4 ust. 1 pkt. 4 ustawy o broni i amunicji z 1999 roku z bronią białą, należy rozumieć wyłącznie „pałki wykonane z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału imitującego kij bejsbolowy”, czy również przedmiot posiadający wygląd i cechy oryginalnego kija bejsbolowego? W tej sprawie Sąd Najwyższy przyjął, że oryginalny kij bejsbolowy nie jest narzędziem określonym w art. 4 ust. 1 pkt. 4 lit. a ustawy²³. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że ustawodawca, ustalając katalog narzędzi i urządzeń określonych jako broń, posłużył się – z wyjątkiem postanowienia art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy – jednym kryterium, a mianowicie celem wytworzenia lub przystosowania przedmiotu. Wynika z tego, że katalog określony w art. 4 ustawy sporządzony został racjonalnie, a nie w sposób dowolny lub prowadzący do „sytuacji paradoksalnej”. Ustawowy katalog zawiera więc – obok urządzeń tradycyjnie zaliczanych do broni palnej (niekontrowersyjnych, niezależnie od celu, w jakim zostały wytworzone) – także niektóre narzędzia i urządzenia spośród takich, „których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu”. Gdyby ustawodawca zamierzał objąć działaniem ustawy wszystkie „narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu”, ograniczyłby się do takiego tylko określenia. Należałoby wówczas do takiego zbioru liczne przedmioty wytworzone przez człowieka, mające różne przeznaczenie, a jednak wykluczające możliwość zaliczenia ich do broni i wykluczające też możliwość ustalenia obowiązku uzyskania pozwolenia na ich posiadanie. Jawnie nieracjonalne byłoby wymaganie uznania za broń i ustalenia obowiązku uzyskania pozwolenia na posiadanie siekiery, wideł, pił czy innych urządzeń, mimo że ich użycie może w oczywisty sposób zagrażać życiu lub zdrowiu. Z tych samych powodów ustawa nie obejmuje swym działaniem wielu innych narzędzi i urządzeń (w tym także przyborów służących do uprawiania sportu), których cechą jest z pewnością możliwość ich użycia w sposób zagrażający życiu lub zdrowiu. Tymczasem, spośród licznych przedmiotów posiadających tę cechę, ustawodawca, posługując się czytelnym kryterium celu wytworzenia narzędzia, wyodrębnił w art. 4 ust. 1 pkt. 4 lit. a konkretne przedmioty, uznając za broń wyłącznie takie, które z zasady stanowią narzędzia walki (ukryte ostrze,

²² Tamże, art. 8.

²³ Uchwała z dnia 24 lipca 2001 r., sygn. akt I KZP 10/01 Sądu Najwyższego, Izba Karna w Warszawie.

kastet, nunczako, pałka) i są jedynie w tym celu wytwarzane i wykorzystywane jako narzędzie popełniania przestępstwa. Regulacją ustawy objęto broń i amunicję, a nie „przedmioty niebezpieczne” – sam tylko fakt, iż desygnaty obu tych kategorii należą częściowo do tego samego zbioru, nie uzasadnia wcale twierdzenia, że *ratio legis* ustawy wymaga uznania za broń wszystkich niebezpiecznych przedmiotów, niezależnie od tego, czy przepisy ustawy zaliczają je do broni²⁴.

W ustawie określono również pojęcie amunicji, przez którą należy rozumieć amunicję do broni palnej. W myśl przepisów amunicją są naboje scalone i naboje ślepe, przeznaczone do strzelania z broni palnej. Ustawodawca w sposób uproszczony ujął pojęcie amunicji, odnosząc ją tylko do broni palnej, czyli zgodnie z ustawą do broni bojowej, myśliwskiej, sportowej, gazowej, alarmowej i sygnałowej.

Z uwagi na szeroką definicję ustawową w literaturze specjalistycznej znajdujemy wiele definicji oraz klasyfikacji amunicji. Włodzimierz Nienałtowski i Radosław Nienałtowski wymieniają amunicję: artyleryjską, strzelecką, bojową, biologiczną, ćwiczebną, kumulacyjną, lotniczą, morską, myśliwską, pirotechniczną, sportową. Autorzy przyjmują, że amunicja może występować w postaci: bomb, min, torped, rakiet, granatów, naboji, jak i ich elementów (pocisków, ładunków miotających, zapalników, spłonek)²⁵.

Z powyższego wynika, że tak sprecyzowane w ustawie pojęcie amunicji nie odnosi się do amunicji będących na wyposażeniu Sił Zbrojnych RP oraz innych państwowych formacji uzbrojonych z uwagi na wyłączenie zakresu stosowania przepisów ustawy. Należy jednak zauważyć, że na gruncie tej ustawy amunicji nie zalicza się do broni pneumatycznej.

Ustawodawca zdefiniował również pojęcie istotnych części amunicji, do których zaliczono: pociski wypełnione materiałami wybuchowymi, chemicznymi środkami obojętniającymi lub zapalającymi albo innymi substancjami, których działanie zagraża życiu lub zdrowiu, spłonki inicjujące spalanie materiału miotającego i materiał miotający w postaci prochu strzelniczego²⁶.

W myśl omawianej ustawy do broni palnej i amunicji zaliczono również gotowe lub obrobione istotne części broni lub amunicji. Za istotne części broni palnej i pneumatycznej uznano: szkielec broni, baskilę, lufę, zamek i komorę zamkową²⁷. Nie ma znaczenia, czy jest to fabryczny gotowy element broni, czy też części poddane prze-

²⁴ Tamże.

²⁵ W. Nienałtowski, R. Nienałtowski, *Administracyjno-prawne aspekty wydawania pozwoleń na broń palną*, Legionowo 2013, s. 8.

²⁶ Tamże, art. 4 ust. 3, art. 5 ust. 3.

²⁷ Tamże, art. 4 ust. 3, art. 5 ust. 2.

róbkom. Według R. Jancewicza i L.A. Niewińskiego za części „gotowe” należy uznać te części broni palnej i amunicji, które zostały wcześniej przygotowane do zamontowania lub złożenia i nie wymagają dalszej ich obróbki czy też przystosowania. Części „obrobione” z kolei to już przygotowane części, umożliwiające zamontowanie ich w jednostce broni lub amunicji oraz oddanie strzału²⁸.

Zgodnie z ustawą zakazano dokonywania przeróbek broni zmieniających jej rodzaj, kaliber lub przeznaczenie oraz uznano takie działania za wyrób broni. W szczególności zabroniono przerabiania broni przystosowanej wyłącznie do amunicji wypełnionej chemicznymi środkami obezwładniającymi lub do amunicji ślepej, dostosowując ją do wystrzelenia pocisku z lufy albo z elementu zastępującego lufę w wyniku działania sprężonych gazów powstających na skutek spalania materiału miotającego²⁹. Takie działania uznano za wyrób broni. Poszukując przyczyn wprowadzenia takiego zakazu, wskazać można charakterystyczną dla tamtych lat praktykę mechanicznego usuwania przegrody w broni gazowej zdolnej do wystrzeliwania pocisków.

Ustawa o broni i amunicji wprowadziła nowe regulacje w zakresie odpowiedzialności karnej oraz przepisy przejściowe i końcowe. Istotnym rozwiązaniem było wprowadzenie przepisu abolicyjnego, zgodnie z którym nie podlegał karze ten, kto bez wymaganego pozwolenia posiadał broń lub amunicję i w terminie do 90 dni od dnia wejścia w życie tego przepisu dobrowolnie zawiadomił o tym fakcie Policję oraz złożył broń i amunicję do jej depozytu. Za zastosowaniem takiego rozwiązania przemawiał pragmatyzm i świadomość o posiadaniu broni i amunicji przez osoby, które nie posiadają stosownego pozwolenia. Wynikało to z faktu zmiany przepisów w czasie obowiązywania ustawy o broni i amunicji z 1961 roku, zwłaszcza w zakresie posiadania broni gazowej. Jak ważny był proces uporządkowania i ściągnięcia broni, na którą obywatele nie posiadali stosownego pozwolenia, świadczy fakt, że przepis abolicyjny zaczął obowiązywać w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia przepisów ustawy, natomiast pozostałe przepisy weszły w życie po dziewięciu miesiącach.

Jednym z nowych rozwiązań, wprowadzonych ustawą o broni i amunicji z 1999 roku, było utworzenie nowego rejestru, zawierającego dane osobowe osób posiadających pozwolenie na broń oraz dane podmiotów, urzędowe informacje i opinie o tych osobach i podmiotach, sporządzone w związku ze sprawami pozwoleń na broń, oraz liczbę posiadanych przez te osoby i podmioty egzemplarzy broni, a także rodzaj i cechy identyfikacyjne tej broni³⁰. Obowiązek utworzenia oraz prowadzenia rejestru

²⁸ R. Jancewicz, L.A. Niewiński, Pojęcie broni palnej i amunicji w prawie polskim, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004/3, s. 25.

²⁹ Art. 6 ustawy o broni i amunicji...

³⁰ Zob. art. 27 ust. 2 ustawy o broni i amunicji...

pod nazwą „Broń” spoczywał na Komendancie Głównym Policji³¹. Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Głównej Policji oraz komendy wojewódzkie i Stołeczna Policji zobligowane zostały do uaktualnienia rejestru w zakresie informacji dotyczących osób i podmiotów, które uzyskały pozwolenie na broń lub dopuszczenie do posiadania broni w terminie do dnia 30 lipca 2002 roku.

2.2.2. Zasady i warunki wydawania i cofania pozwoleń na broń oraz dysponowania bronią i amunicją

Przesłanki wydawania i cofania pozwoleń na broń określone zostały w ustawie z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji. Zgodnie z przyjętą regulacją broń palną i amunicję można posiadać na podstawie pozwolenia na broń wydanego przez właściwego ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanej osoby lub siedzibę zainteresowanego podmiotu komendanta wojewódzkiego Policji, a w przypadku żołnierzy zawodowych – na podstawie pozwolenia wydanego przez właściwy organ wojskowy³². Z powyższego wynika, że organem uprawnionym do wydawania pozwoleń na broń dla osób cywilnych jest organ Policji, a w stosunku do żołnierzy zawodowych – stosowne organy wojskowe³³. Broń pneumatyczną, miotacze gazu obezwładniającego oraz narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu, tj.:

a) broń białą w postaci:

- ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
- kastetów i nunczaków,
- pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
- pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,

b) broń cięciwową w postaci kusz,

c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, można posiadać na podstawie pozwolenia wydanego przez właściwego ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanej osoby lub siedzibę zainteresowanego

³¹ Decyzja Nr 34 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 lutego 2002 r. w sprawie prowadzenia rejestru „Broń”, Dz.U. KGP 2002, nr 4, poz. 15.

³² Zob. art. 9 ustawy o broni i amunicji...

³³ Rodzaj organów wojskowych uprawnionych do wydawania pozwoleń na broń został określony w Rozporządzeniu Ministrów Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie określenia organów wojskowych właściwych do wydawania pozwoleń na broń żołnierzom zawodowym, Dz.U. 2000, nr 49, poz. 576.

podmiotu komendanta powiatowego Policji, a w przypadku żołnierzy zawodowych – na podstawie pozwolenia wydanego przez właściwy organ wojskowy³⁴. Według tej normy organem właściwym do wydawania pozwoleń na broń osobom cywilnym są komendanci powiatowi lub miejscy Policji zgodnie z ich właściwością terytorialną, a w stosunku do żołnierzy zawodowych – organy wojskowe zgodnie z zakresem ich właściwości.

Wprowadzono bezterminowy okres posiadania pozwolenia na broń oraz rozszerzono prawo do posiadania broni gazowej i alarmowej w przypadku posiadania zezwolenia na broń do ochrony osobistej lub ochrony bezpieczeństwa innych osób oraz mienia³⁵.

W ustawie określone zostały warunki wydawania pozwoleń na broń. Zgodnie z przyjętymi normami właściwy organ Policji wydaje takie pozwolenie, jeżeli okoliczności, na które powołuje się osoba ubiegająca się o pozwolenie, uzasadniają jego wydanie. W ustawie nie określono, o jakie okoliczności chodzi bądź jakie muszą łącznie wystąpić, aby uzyskać pozwolenie na broń. Ustawodawca wyraźnie przyznał prawo organom Policji do podejmowania decyzji o wydaniu pozwolenia na broń na zasadach uznania administracyjnego. Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania administracyjnego w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli³⁶. Według M. Króla z kolei uznanie administracyjne polega w istocie rzeczy na „prawnej możliwości dokonania przez decydenta wyboru jednego wariantu działania spośród określonego zbioru działań wyznaczonego przez stosowną normę prawną³⁷. W Encyklopedii Administracji Publicznej uznanie administracyjne zdefiniowano jako instytucję występującą w prawie i procedurze administracyjnej, umożliwiającą względnie elastyczne działanie organu administracji publicznej w określonych przypadkach. Po pierwsze, może polegać na tym, że przy tożsamym stanie faktycznym organ administracji może rozstrzygnąć daną sprawę w różny sposób, a każde rozstrzygnięcie będzie legalne. Po drugie, w pewnych sytuacjach organ administracji może zachować się w określony sposób, przy czym nie jest wskazany stan faktyczny, w którym dane działanie może zostać dokonane (organ może zatem podjąć działania

³⁴ Tamże, art. 9 ust. 2.

³⁵ Tamże, art. 9 ust. 5.

³⁶ Zob. art. 7 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. 1960, nr 30, poz. 168 ze zm.

³⁷ M. Król, Pojęcie luzu normatywnego stosowania prawa, „Państwo i Prawo” 1979/6, s. 62–72.

w momencie, w którym uzna to za stosowne). Wreszcie, uzasadnienie działania organu przy opisie stanu faktycznego może być wyrażone w przepisach prawa w sposób nieostry, niedookreślony (np. interes publiczny)³⁸. W orzecnictwie sądów administracyjnych wskazuje się, że przy korzystaniu z uznania administracyjnego organ administracji zobowiązany jest szczegółowo zbadać stan faktyczny i utrwalić w aktach wyniki postępowania dowodowego (wyrok NSA z dnia 16 listopada 1999 r., sygn. akt. III S.A.7900/98, SIP LEX nr 47243), a ponadto podejmując decyzję uznaniową, organ administracji zgodnie z art. 7 k.p.a. ma obowiązek kierowania się słusznym interesem obywatela, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie interes społeczny (wyrok NSA z dnia 28 kwietnia 2003 r., sygn. akt. II SA 2486/01, SIP Lex nr 149543)³⁹. Nie ulega wątpliwości, że nowe regulacje prawne w tym zakresie wywołały kontrowersje w zakresie dowolnej uznaniowości organów Policji do wydawania pozwoleń na broń.

Jednym z ważnych uregulowań wprowadzonych ustawą był zakaz wydawania pozwolenia na broń szczególnie niebezpieczną. Na podstawie delegacji ustawowej minister właściwy do spraw wewnętrznych w drodze rozporządzenia określił rodzaje broni i amunicji szczególnie niebezpiecznej. Za broń szczególnie niebezpieczną uznano:

- 1) automatyczną broń palną, to jest broń palną przeładowującą się samoczynnie po każdym oddanym strzale, przystosowaną przez wytwórcę do odstrzelenia za jednym uruchomieniem spustu więcej niż jednego naboju, niezależnie od dokonanych następnie zmian konstrukcyjnych lub przeróbek,
- 2) broń palną wytworzoną lub przerobioną w sposób pozwalający na zatajenie jej przeznaczenia lub ułatwiający jej skryte używanie, a także broń palną imitującą innego rodzaju przedmioty,
- 3) broń palną wyposażoną w tłumik huków lub przystosowaną do strzelania z użyciem tłumika huków,
- 4) broń palną wyposażoną w laserowe lub noktowizyjne urządzenia służące do zwiększenia dokładności celowania,
- 5) broń palną, której nie można wykryć za pomocą urządzeń przeznaczonych do kontroli osób i bagażu⁴⁰.

³⁸ Encyklopedia Administracji Publicznej, http://encyklopediaap.uw.edu.pl/index.php/Uznanie_administracyjne (dostęp: 28.08.2024).

³⁹ Tamże.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie rodzajów szczególnie niebezpiecznych broni i amunicji oraz rodzajów broni odpowiadającej celom, w których może być wydane pozwolenie na broń, Dz.U. 2000, nr 19, poz. 240.

W ustawie określono cele wydawania pozwoleń na broń, w szczególności:

- 1) ochrony osobistej lub ochrony bezpieczeństwa innych osób oraz mienia,
- 2) łowieckie,
- 3) sportowe,
- 4) kolekcjonerskie,
- 5) pamiątkowe,
- 6) szkoleniowe⁴¹.

Określenie „w szczególności” oznacza otwarty katalog celów, do których mogło być wydane pozwolenie na broń, jednak w praktyce organy Policji nie wydawały pozwoleń na broń w innych celach niż tych określonych w ustawie.

Pozostawiono również swobodę decyzji dla organów wydających pozwolenie ograniczenia lub wykluczenia możliwości noszenia broni, co potwierdzało się w legitymacji posiadacza broni⁴². Mogło to dotyczyć na przykład broni pamiątkowej czy kolekcjonerskiej. W takiej sytuacji, w przypadku kiedy osoba, która zakupiła broń bez prawa noszenia, a zobowiązana była zgodnie z obowiązującymi przepisami taką broń zarejestrować, musiała wcześniej uzyskać zezwolenie właściwego organu Policji, uprawniające do przeniesienia broni na przykład ze sklepu do Policji, a następnie z Policji do miejsca stałego przechowywania broni określonego w pozwoleniu.

W nowych regulacjach dotyczących problematyki broni ustawodawca określił również katalog broni, na które nie jest wymagane pozwolenie. Dotyczyło to:

- 1) posiadania broni palnej wytworzonej przed rokiem 1850,
- 2) gromadzenia broni w zbiorach muzealnych na podstawie odrębnych przepisów,
- 3) dysponowania bronią przez przedsiębiorców dokonujących obrotu bronią i amunicją na podstawie koncesji lub świadczących usługi rusznikarskie na podstawie odrębnych przepisów, o ile jest to związane bezpośrednio z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- 4) używania broni w celach sportowych, szkoleniowych lub rekreacyjnych na strzelnicy działającej na podstawie zezwolenia właściwego organu,
- 5) posiadania broni alarmowej o kalibrze do 6 mm,
- 6) posiadania ręcznych miotaczy gazu obozwardniającego,
- 7) posiadania przedmiotów przeznaczonych do obozwardniania osób za pomocą energii elektrycznej o średniej wartości prądu w obwodzie nieprzekraczającej 10 mA i energii nieprzekraczającej 300 mJ⁴³.

⁴¹ Zob. art. 10 ust. 3 ustawy o broni i amunicji...

⁴² Tamże, art. 10 ust. 4.

⁴³ Tamże, art. 11.

Ustawodawca określił zamknięty katalog przypadków, w których nie jest wymagane pozwolenie na broń. Oznacza to, że brak pozwolenia, w przypadku posiadania którejkolwiek z wymienionych rodzajów broni bądź wszystkich łącznie, nie spowoduje jakichkolwiek sankcji karnych.

Przyjęto prawno-administracyjny tryb wydawania pozwoleń na broń w drodze decyzji administracyjnej. W pozwoleniu określano: cel, w jakim zostało wydane, rodzaj broni oraz liczbę egzemplarzy broni. Wraz z pozwoleniem wydawało się zaświadczenie uprawniające do nabycia, w terminie trzech miesięcy od daty wydania zaświadczenia, określonego w pozwoleniu rodzaju broni i amunicji do tej broni oraz określonej w pozwoleniu liczby egzemplarzy broni wraz z amunicją⁴⁴. Wyznaczono w ten sposób, jakie elementy musi zawierać decyzja administracyjna w przedmiocie wydania pozwolenia na broń. Przyjęte obligatoryjne składniki decyzji nie były znane i stosowane we wcześniejszych przepisach ustawy o broni i amunicji z 1961 roku oraz przepisach wykonawczych. W przypadku nowego pozwolenia, czyli wydawanego osobom, które po raz pierwszy ubiegały się o pozwolenie na broń, przepis ten nie nasuwał wątpliwości interpretacyjnych. Inaczej sytuacja przedstawiała się w wypadkach osób, które posiadały pozwolenia na mocy wcześniej obowiązujących przepisów, które nie określały rodzaju i liczby egzemplarzy broni, a ubiegały się o wydanie zaświadczenia uprawniającego do nabycia kolejnej jednostki broni tego samego lub innego rodzaju. Przyjęta w tamtym okresie przez organy Policji praktyka stosowania nowych przepisów zmierzała do uznania *status quo* rodzaju, liczby oraz celu wydania pozwolenia na broń na podstawie wpisów w książeczkach pozwoleń na broń. Taki stan rzeczy uznawano za tzw. decyzję podstawową. Wszelkie zmiany w zakresie posiadania na przykład kolejnej jednostki broni następowały natomiast na podstawie art. 155 k.p.a. Tak przyjęty tryb postępowania dotyczył rozszerzenia prawa co do ilości posiadania broni, a nie ustalenia uprawnień strony do jej posiadania, które nabyła na podstawie wcześniejszych przepisów. Prezentowane stanowisko Komendy Głównej Policji było poparte ówczesnym orzecnictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego, z którego wynikało, że postępowanie prowadzone na podstawie art. 154 i 155 k.p.a. jest postępowaniem nadzwyczajnym, którego przedmiotem – w przeciwieństwie do postępowania głównego – nie jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, lecz przeprowadzenie weryfikacji wydanej już decyzji ostatecznej z punktu widzenia interesu społecznego lub słusznego interesu strony⁴⁵. Z sentencji innych wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego wynikało, że zmiana decyzji

⁴⁴ Tamże, art. 12.

⁴⁵ Wyrok NSA w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1997 r., sygn., SA 854/96.

ostatecznej w trybie art. 155 k.p.a. może nastąpić wyłącznie w zakresie przedmiotu decyzji, tj. nabycia praw lub nałożenia obowiązku na konkretny podmiot, a decyzja wydana na podstawie tego przepisu może dotyczyć wyłącznie kwestii rozstrzygniętych zmienianą decyzją organu, a nie kwestii nowych⁴⁶. Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego skłoniło organy Policji do przeprowadzania nowych postępowań w zakresie rozpatrzenia wniosku – żądania strony wyłącznie w oparciu o przepis art. 155 k.p.a. przez zmianę decyzji w zakresie liczby posiadanych egzemplarzy broni.

Z upływem czasu obowiązywania ustawy o broni i amunicji z 1999 roku praktyka orzecznicza Naczelnego Sądu Administracyjnego zaczęła się zmieniać. Uznawano bowiem, że w obecnej sytuacji prawnej brak było podstaw do przekształcania pozwoleń na broń wydawanych za rządów ustawy o broni, amunicji i materiałach wybuchowych z 1961 roku w trybie art. 155 k.p.a. Według stanowiska NSA zmiana obowiązującego prawa przez wejście w życie nowej ustawy o broni i amunicji z 1999 roku spowodowała, że każdy wniosek dotyczący kolejnej jednostki broni jest nową sprawą nie tylko w aspekcie procesowym, ale również w znaczeniu materialno-prawnym. Oznacza to, że zarówno art. 154, jak i art. 155 k.p.a. mogą być stosowane wobec decyzji ostatecznych tylko w czasie obowiązywania podstawy prawnej, na podstawie której te decyzje zostały wydane. Zmiana regulacji prawnej (wejście w życie ustawy o broni i amunicji z 1999 roku oraz uchylenie ustawy o broni, amunicji i materiałach wybuchowych z 1961 roku) oznaczała konieczność rozpatrywania uprawnień strony w świetle nowego stanu prawnego i prowadziła do powstania nowej sprawy administracyjnej⁴⁷. Podobnego trybu postępowania wymagały sytuacje, w których strona wnioskowała o rozszerzenie uprawnień w zakresie prawa do posiadania broni w innym celu. Przykładowo, wnioskodawca posiadał pozwolenie na broń sportową i wnioskował o wykorzystanie jej do celów ochrony osobistej. W takiej sytuacji organy Policji przeprowadzały nowe postępowania w celu potwierdzenia okoliczności uzasadniających prawo do posiadania broni we wskazanym przez stronę celu, a następnie wydawały nową decyzję administracyjną.

Ustawodawca wprowadził obowiązek rejestracji broni w legitymacji posiadacza broni na podstawie dokumentu nabycia w terminie pięciu dni. Oczywiście obowiązek ten nie dotyczył wszystkich jednostek broni, bowiem ustawodawca enumeratywnie wymienił, jakie rodzaje broni nie wymagają pozwolenia,

⁴⁶ Wyroki NSA z dnia 30 sierpnia 1996 r., sygn. akt SA/Wr 2545/95; z dnia 26 lipca 1993 r., sygn. akt. I Sa 1892/92.

⁴⁷ Wyroki NSA w Warszawie z dnia 27 września 2002 r., sygn. akt III SA 330/01; z dnia 15 listopada 2002 r., sygn. akt III SA 589/01.

a tym samym ich rejestracji⁴⁸. Dowodem potwierdzającym nabycie, zgodnie z przyjętą praktyką, mógł być każdy dokument, potwierdzający fakt wejścia osoby w posiadanie broni, np. dowód zakupu w postaci faktury, umowy cywilnoprawnej (sprzedaży, zamiany, darowizny), dokumentów sądowych czy notarialnych (np. potwierdzających nabycie spadku) itp.

Ustawodawca wprowadził zamknięty katalog przesłanek, w wyniku wystąpienia których organ Policji został zobligowany do odmowy wydania pozwolenia na broń. Zgodnie z przepisami pozwolenia na broń nie wydaje się osobom:

- 1) niemającym ukończonych 21 lat,
- 2) z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 1997, nr 111, poz. 535; Dz.U. 1998, nr 88, poz. 554; Dz.U. 1998, nr 113, poz. 731; Dz.U. 1998, nr 106, poz. 668; Dz.U. 1999, nr 11, poz. 95) lub o znacznie ograniczonej sprawności psychofizycznej,
- 3) wykazującym istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego,
- 4) uzależnionym od alkoholu lub od substancji psychoaktywnych,
- 5) nieposiadającym miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) co do których istnieje uzasadniona obawa, że mogą użyć broni w celach sprzecznych z interesem bezpieczeństwa lub porządku publicznego, w szczególności skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej albo wobec których toczy się postępowanie karne o popełnienie takiego⁴⁹.

Jak słusznie zauważa Cezary Kąkol, niewystąpienie u osoby ubiegającej się o pozwolenie na broń przesłanek negatywnych nie stanowi samodzielnej podstawy do wydania pozwolenia na broń. Innymi słowy, aby doszło do wydania pozwolenia na broń, nie mogą wystąpić przesłanki negatywne i jednocześnie muszą wystąpić przesłanki pozytywne określone w ustawie⁵⁰.

W ustawie zobligowano osoby, które występują z wnioskiem o wydanie pozwolenia na broń, do przedstawienia właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskiego i psychologicznego, wydanego przez upoważnionych lekarza i psychologa, stwierdzające, że nie należą do osób z zaburzeniami psychologicznymi, uzależnionych od alkoholu lub substancji psychoaktywnych lub też wykazujących istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego, i potwierdzające, że może ona dysponować bronią. Ponadto osoby posiadające pozwolenie na broń obowiązane były raz na pięć

⁴⁸ Zob. art. 13 ustawy o broni i amunicji...

⁴⁹ Tamże, art. 15.

⁵⁰ C. Kąkol, Ustawa o broni i amunicji. Komentarz, Warszawa 2021, s. 137.

lat przedstawić właściwemu organowi Policji aktualne orzeczenia lekarskie i psychologiczne⁵¹. Zobowiązano również lekarzy orzeczników, w przypadku wydania negatywnego orzeczenia, do zawiadomienia o tym właściwego organu Policji. Ponadto, w razie ujawnienia okoliczności dostatecznie uzasadniających podejrzenie, iż osoba posiadająca pozwolenie na broń należy do osób wymienionych w pkt 2–4 ustawy, właściwy organ Policji mógł zobowiązać tę osobę do niezwłocznego poddania się badaniom lekarskim i psychologicznym oraz przedstawienia wymaganych orzeczeń⁵². Określony tryb postępowania nie dotyczył funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej oraz funkcjonariuszy innych państwowych formacji uzbrojonych i żołnierzy zawodowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów posiadali przydzieloną im broń służbową⁵³. Warunkiem koniecznym do zwolnienia z obowiązku przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych było pozostanie w stosunku służbowym oraz posiadanie broni służbowej. Ustanie stosunku służbowego co do zasady skutkowało też utratą możliwości dysponowania bronią służbową. Z chwilą zwolnienia ze służby funkcjonariusze formacji państwowych podlegali obowiązkowym badaniom na ogólnych zasadach określonych w ustawie. Przy czym obowiązek ten powstawał w okresie pięciu lat, licząc od dnia odejścia ze służby, a nie z chwilą uzyskania pozwolenia na broń, np. do ochrony osobistej.

Wprowadzono również obowiązek zdania egzaminu dla osób ubiegających się o pozwolenie na broń przed komisją powołaną przez właściwy organ Policji ze znajomości przepisów dotyczących posiadania i używania danej broni oraz z umiejętności posługiwania się nią. Od obowiązku przystąpienia do egzaminu zwolnieni zostali funkcjonariusze Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej, funkcjonariusze lub pracownicy innych państwowych formacji uzbrojonych i żołnierze zawodowi Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, członkowie Polskiego Związku Łowieckiego – w zakresie broni myśliwskiej, oraz członkowie Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego, posiadający licencję zezwalającą na uprawianie strzelectwa sportowego w zakresie broni sportowej, jeżeli zdali taki egzamin na podstawie odrębnych przepisów⁵⁴. Zwolnienia funkcjonariuszy służb i innych państwowych formacji uzbrojonych z obowiązku przystąpienia do egzaminu wynikało z faktu, że osoby te posiadały pozwolenia na dysponowanie bronią służbową,

⁵¹ Zob. art. 15 ust. 3–4 ustawy o broni i amunicji...

⁵² Tamże, art. 15 ust. 5.

⁵³ Tamże, art. 15 ust. 6.

⁵⁴ Tamże, art. 16 ust. 1–2.

a więc byli dopuszczeni do posiadania broni na podstawie procedur przyjętych w tych służbach i formacjach. Członkowie Polskiego Związku Łowieckiego z kolei, ubiegający się o pozwolenie na broń myśliwską, przedkładali organom Policji zaświadczenie o członkostwie w Polskim Związku Łowieckim oraz o zdaniu egzaminu. Podstawą takich działań była ustawa z dnia 13 października 1995 roku Prawo łowieckie⁵⁵ oraz rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 sierpnia 1997 roku w sprawie uprawnień do wykonywania polowania⁵⁶. W przypadku członków Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego, którzy posiadali licencję zezwalającą na uprawianie strzelectwa sportowego, egzaminy odbywały się według zasad regulaminu odznak strzeleckich Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego. Podstawę prawną przeprowadzenia egzaminów stanowił Regulamin Przyznawania i Pozbawiania Licencji na Uprawianie Dyscypliny Sportu Wchodzącego w Skład Dziedziny Strzelectwa Sportowego, przyjęty przez Zarząd Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego. W późniejszym okresie egzaminy takie przeprowadzano na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 kwietnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i pozbawiania licencji na uprawianie określonych dyscyplin sportu⁵⁷ na podstawie ustawy z dnia 18 stycznia 1996 roku o kulturze fizycznej⁵⁸. Rodzaj wymaganych dokumentów, potwierdzających kwalifikacje i uprawnienia do uprawiania strzelectwa, został określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2001 roku w sprawie uprawiania sportów o charakterze strzeleckim⁵⁹. W rozporządzeniu tym określono pojęcie sportu o charakterze strzeleckim, przez które rozumie się strzelectwo kulowe, śrutowe i z broni pneumatycznej, uprawiane zarówno w ramach współzawodnictwa sportowego, jak i rekreacyjnie⁶⁰. Zgodnie z przyjętą definicją „strzelectwo” dotyczyło wszystkich osób uprawiających strzelectwo, z wyjątkiem osób uprawiających je z broni używanej do celów łowieckich, w tym osób, które na mocy wcześniej obowiązujących przepisów uzyskały pozwolenie na broń. Zgodnie z wydanym aktem

⁵⁵ Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie, Dz.U. 1995, nr 147, poz. 713.

⁵⁶ Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 sierpnia 1997 r. w sprawie uprawnień do wykonywania polowania, Dz.U. 1997, nr 103, poz. 657.

⁵⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 kwietnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i pozbawiania licencji na uprawianie określonych dyscyplin sportu, Dz.U. 2001, nr 37, poz. 432.

⁵⁸ Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, Dz.U. 1996, nr 25, poz. 113, art. 24 oraz art. 53.

⁵⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie uprawiania sportów o charakterze strzeleckim, Dz.U. 2001, nr 141, poz. 1586.

⁶⁰ Tamże.

prawnym zobligowano osoby zainteresowane uprawianiem strzelectwa sportowego do uzyskania patentu strzeleckiego w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Patent strzelecki upoważniał do:

- uprawiania strzelectwa w dyscyplinie, na którą został nadany,
- ubiegania się o uzyskanie licencji PZSS, uprawniającej do udziału we współzawodnictwie sportowym na podstawie odrębnych przepisów,
- ubiegania się o uzyskanie licencji sędziego strzelectwa,
- ubiegania się, na podstawie odrębnych przepisów, o wydanie pozwolenia na broń sportową⁶¹.

W praktyce zmiana przepisów wymagała szczególnego podejścia do osób, które już posiadały pozwolenia na broń sportową. Pomimo że na mocy rozporządzenia osoby te zobowiązane zostały do złożenia wniosku o wydanie patentu strzeleckiego, to nie każdy taki wniosek złożył. Brak patentu u osób, które posiadały już pozwolenia, nie stanowił jedynej przesłanki do cofnięcia im pozwolenia na broń. Organom Policji trudno było negować ich kwalifikacje strzeleckie wyłącznie w związku z brakiem patentu, bowiem wydanie im pozwolenia poprzedzone było zdaniem egzaminu na podstawie obowiązujących wówczas przepisów i procedur.

W ustawie wymieniono przesłanki, na podstawie których organ może odmówić wydania pozwolenia na broń. Nie wydawało się pozwolenia na broń, jeżeli osoba ubiegająca się o jego wydanie naruszyła:

- 1) warunki określone w pozwoleniu na broń, dotyczące ograniczeń lub wykluczeń możliwości jej noszenia,
- 2) obowiązek rejestracji broni,
- 3) obowiązek zawiadomienia Policji o utracie broni,
- 4) obowiązek zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania,
- 5) zasady przechowywania oraz ewidencjonowania broni i amunicji oraz ich noszenia⁶².

Ustawodawca wskazał także na okoliczności, w przypadku wystąpienia których właściwy organ Policji obligatoryjnie cofał pozwolenie na broń. Taka sytuacja występowała wtedy, gdy posiadająca pozwolenie na broń osoba:

- 1) nie przestrzegała warunków określonych w pozwoleniu na broń, dotyczących ograniczeń lub wykluczeń możliwości jej noszenia,
- 2) należała do osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego, lub o znacznie ograniczonej sprawności psychofizycznej,

⁶¹ Tamże.

⁶² Zob. art. 17 ustawy o broni i amunicji...

- 3) wykazywała istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego,
- 4) była uzależniona od alkoholu lub od substancji psychoaktywnych,
- 5) nie posiadała miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) co do której istniała uzasadniona obawa, że może użyć broni w celach sprzecznych z interesem bezpieczeństwa lub porządku publicznego, w szczególności skazanej prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej albo wobec której toczy się postępowanie karne o popełnienie takiego przestępstwa⁶³.

Wymieniono również fakultatywne przesłanki cofnięcia pozwolenia na broń, tj. w przypadku ustania okoliczności faktycznych, stanowiących podstawę do jego wydania, a także w przypadku kiedy posiadacz broni nie dopełniał:

- 1) obowiązku rejestracji broni,
- 2) obowiązku poddania się badaniom lekarskim i psychologicznym i przedstawienia orzeczeń lekarskiego i psychologicznego,
- 3) obowiązku zawiadomienia właściwego organu Policji o zmianie miejsca zamieszkania,
- 4) zasad przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji,
- 5) wymogu uzyskania zgody na wywóz broni i amunicji za granicę,
- 6) zasad używania broni, która jest zdolna do rażenia celów na odległość, w celach szkoleniowych i sportowych tylko na strzelnicach,
- 7) zakazu użyczenia broni osobie nieuprawnionej⁶⁴.

Przegląd tych fakultatywnych przesłanek pozwala na stwierdzenie, że w głównej mierze dotyczą one określonych zachowań posiadacza pozwoleń na broń, polegających na zaniechaniu obowiązków, do wykonywania których był ustawą zobligowany.

Po raz pierwszy wprowadzono mechanizm tzw. prewencyjnego zabezpieczenia broni – nieznanej wcześniej instytucji władczego przejęcia broni przez organy Policji od osoby, która legalnie posiada broń. Chodzi o przypadki, kiedy posiadacz broni wyczerpuje określone przesłanki obligatoryjnego cofnięcia pozwoleń na broń, a dalsza zwłoka ich posiadania zagrażałaby bezpieczeństwu publicznemu⁶⁵.

Ustawodawca określił również warunki i termin zbycia broni oraz warunki i zasady deponowania broni i amunicji w depozycie Policji lub organu celnego⁶⁶.

⁶³ Tamże, art. 18 ust. 1–2.

⁶⁴ Tamże, zob. art. 18 ust. 3.

⁶⁵ Tamże, zob. art. 19.

⁶⁶ Tamże, art. 22–23 oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad deponowania broni i amunicji oraz stawek odpłatności za przechowywanie broni i amunicji w depozycie Policji lub organu celnego, Dz.U. 2000, nr 17, poz. 223.

W ustawie określono też obowiązki, jakie musi spełnić posiadacz broni w zakresie powiadomienia organu Policji o fakcie utraty broni w terminie 24 godzin oraz zmianie miejsca zamieszkania w terminie 14 dni.

Ustawa nałożyła na organy Policji, a w stosunku do żołnierzy zawodowych – właściwe organy wojskowe – obowiązek kontroli przestrzegania przepisów wynikających z ustawy przez osoby oraz następujące podmioty:

- przedsiębiorców i jednostki organizacyjne, którzy na podstawie odrębnych przepisów powołali wewnętrzne służby ochrony,
- przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia,
- podmioty prowadzące strzelnice, szkoły, organizacje sportowe i łowieckie, stowarzyszenia obronne,
- podmioty wykonujące zadania związane z realizacją filmów i innych przedsięwzięć artystycznych,
- urzędy, instytucje, zakłady, przedsiębiorstwa i inne podmioty, których pracownikom broń jest niezbędna do ochrony osobistej w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków pracowniczych⁶⁷.

W praktyce w województwie zachodniopomorskim kontrole warunków przechowywania broni nie były prowadzone wyłącznie przez funkcjonariuszy komórki (tj. Wydział Postępowań Administracyjnych), zajmujących się prowadzeniem postępowań w sprawach broni, lecz funkcjonariuszy jednostek terenowych, zajmujących stanowiska dzielnicowych, działających na podstawie upoważnienia komendanta wojewódzkiego Policji w Szczecinie, co wynikało z ogromnej ilości posiadanych jednostek broni przez osoby fizyczne. Ta sytuacja nie zwalniała oczywiście innych funkcjonariuszy, którzy przy okazji wykonywanych innych czynności (np. operacyjnych czy procesowych) ujawnili naruszenie przepisów w zakresie przechowywania broni, co zagrażałoby bezpieczeństwu publicznemu. Za podstawę takiego działania przyjmowano art. 19 ust. 1 ustawy, tzw. prewencyjne zabezpieczenie broni i amunicji. Inną kwestią były warunki, w jakich posiadacze przechowywali broń i amunicję. Wielu z nich broń i amunicję przechowywało w szafach pancernych bądź sejfach, ale nieposiadających zamków atestowanych, jak tego wymagały przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 kwietnia 2000 roku w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji⁶⁸.

⁶⁷ Zob. art. 27 i 29 ustawy o broni i amunicji...

⁶⁸ Rozporządzenie MSWiA z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania...

Aby zobrazować trudności związane z dostosowaniem się do nowych regulacji prawnych dotyczących przechowywania broni, warto posłużyć się przykładem broni sygnałowej, która została sklasyfikowana jako broń palna. Ten rodzaj broni musiał być również przechowywany w specjalnie przystosowanych do tego kasetach metalowych na stałe przymocowanych do podłoża. W sytuacji indywidualnego wydania pozwolenia na broń sygnałową, na przykład właścicielowi jachtu, dostęp do broni przysługiwał tylko jemu. W przypadku wydania pozwolenia na tzw. broń obiektową na świadectwo prawo dostępu do broni mogli mieć wszyscy członkowie załogi, którzy zdali egzamin (bądź w przypadkach określonych w ustawie byli zwolnieni) i uzyskali dopuszczenie do posiadania broni. Inną sytuacją wymagającą uporządkowania było zakończenie sezonu żeglarskiego i postój jachtu w porcie w okresie zimowym. Ponieważ taka broń na jednostce pływającej nie posiadała całodobowej ochrony, wymagało to więc przeniesienia broni do magazynu, który podlegał całodobowej ochronie. Podobnie w przypadku postoju jachtu w porcie, kiedy załoga opuszczała jednostkę, aby zapewnić ochronę broni przechowywanej w kasetce, jeden z członków załogi musiał pozostać na jachcie. Oczywiście takich rozwiązań mogło być więcej, co nie zmieniało faktu, że odpowiedzialność za posiadaną broń ponosił właściciel bądź kapitan jednostki pływającej.

Innym rodzajem czynności były kontrole w podmiotach posiadających broń na świadectwa na tzw. okaziciela. W tym przypadku kontrolowane były magazyny broni, w których przechowywano broń i amunicję, a czynności realizowane były wyłącznie przez funkcjonariuszy z komórki bezpośrednio podległej komendantowi wojewódzkiemu Policji. Kontrole obejmowały nie tylko warunki przechowywania broni i amunicji, ale również prowadzoną dokumentację oraz zatrudnienie osób dopuszczonych do posiadania broni, pełniących funkcję np. magazyniera czy instruktora wyszkolenia strzeleckiego prowadzącego strzelnicę. Sprawdzeniu podlegał również sposób całodobowej ochrony pomieszczeń lub magazynów, w których przechowywano broń i amunicję. Dopuszczenie do posiadania broni oznaczało zatrudnienie osoby fizycznej przez podmioty wymienione w art. 29 przywołanej ustawy, czyli: przedsiębiorców i jednostki organizacyjne, którzy na podstawie odrębnych przepisów powołali wewnętrzne służby ochrony; przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia; podmioty prowadzące strzelnice, szkoły, organizacje sportowe i łowieckie, stowarzyszenia obronne; podmioty wykonujące zadania związane z realizacją filmów i innych przedsięwzięć artystycznych; urzędy, instytucje, zakłady, przedsiębiorstwa i inne podmioty, których pracownikom broń jest niezbędna do ochrony osobistej w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków pracowniczych. Warunkiem uzyskania

decyzji o dopuszczeniu osoby do posiadania broni było spełnienie tych samych przesłanek jak w przypadku każdego ubiegającego się o broń oraz zdanie egzaminu przed komisją powołaną przez właściwy organ Policji⁶⁹. Zatrudnienie osób fizycznych przez wyżej wymienione podmioty oznaczało nawiązanie takiego stosunku pracy, w którym pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Nie ma przy tym znaczenia rodzaj zawartej umowy (na czas określony, nieokreślony zlecenia, dzieło itp.). Takie podejście miało uzasadnić brak podstaw do wydawania przez organy Policji decyzji o dopuszczeniu do posiadania broni osobom, które wykonywały na przykład zadania instruktora strzelectwa społecznie w organizacjach sportowych, stowarzyszeniach obronnych itp., nie będąc zatrudnionym. Osoby takie mogły jedynie szkolić w zakresie strzelectwa członków klubów sportowych, bez konieczności uzyskania dopuszczenia do posługiwania się bronią, ale tylko w obrębie strzelnicy.

Inną kwestią wymagającą wyjaśnienia było ustalenie właściwości organów uprawnionych do wydawania decyzji w sprawach dopuszczenia do posiadania broni przez żołnierzy zawodowych. Przyjęto stanowisko, że skoro we wszystkich sprawach związanych z posiadaniem broni przez żołnierzy zawodowych kompetencje przysługują właściwym organom wojskowym, to tym samym organy te są właściwe do wydawania żołnierzom decyzji o dopuszczeniu do posiadania broni.

Po raz pierwszy wprowadzono w ustawie o broni i amunicji obowiązek składania organom Policji corocznych sprawozdań przez Polski Związek Łowiecki oraz zarządy stowarzyszeń, zawierających aktualne wykazy członków uprawiających łowiectwo lub strzelectwo z użyciem własnej broni, oraz do powiadamiania tych organów o wykluczeniu wymienionych członków tych organizacji w terminie 30 dni od dnia wykluczenia. Wykazy zawierały imię i nazwisko członka, PESEL oraz dane adresowe⁷⁰.

Ustawodawca określił katalog podmiotów uprawnionych do posiadania pozwolenia na broń na okaziciela. Pozwolenie na broń na tzw. świadectwo broni mogło być wydane:

- 1) przedsiębiorcom i jednostkom organizacyjnym, którzy na podstawie odrębnych przepisów powołali wewnętrzne służby ochrony, jeżeli broń jest niezbędna do wykonywania przez te służby zadań wynikających z planu ochrony,

⁶⁹ Zob. art. 15 i 16 ustawy o broni i amunicji...

⁷⁰ Tamże, zob. art. 27 ust. 5–6.

- 2) przedsiębiorcom, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia, jeżeli broń jest im niezbędna w zakresie i formach określonych w koncesji,
- 3) podmiotom prowadzącym strzelnicę,
- 4) szkołom, organizacjom sportowym i łowieckim, stowarzyszeniom obronnym w celu szkolenia i realizacji ćwiczeń strzeleckich lub innym placówkom oświatowym oraz organizatorom kursów, kształcącym w zawodzie pracownika ochrony,
- 5) podmiotom wykonującym zadania związane z realizacją filmów i innych przedsięwzięć artystycznych,
- 6) urzędom, instytucjom, zakładom, przedsiębiorcom i innym podmiotom, których pracownikom broń jest niezbędna do ochrony osobistej w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków pracowniczych, związanych ze szczególnym narażeniem na zamach przeciwko życiu lub zdrowiu⁷¹.

Posiadanie broni na okaziciela na tzw. świadectwo broni regulowało prawny dostęp do broni dla osób dopuszczonych do wykonywania zadań z bronią, na przykład osób zatrudnionych w podmiotach, które uzyskały koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług ochrony osób i mienia, bądź przedsiębiorstwach i podmiotach, które powołały wewnętrzne służby ochrony do wykonywania zadań ochrony osób i mienia, czy podmiotom prowadzącym strzelnice. Posiadanie broni na okaziciela przez osoby, które posiadają broń w czasie wykonywania obowiązków służbowych, musiało wynikać ze stosunku pracy, natomiast po zakończeniu pracy broń i amunicję do niej należało zdawać do magazynu broni, które następnie były przyjęte i rozliczone przez magazyniera. Legalność posiadania broni przez osoby, które dysponują bronią na tzw. świadectwo broni, oraz przez osoby posiadające licencję pracownika ochrony fizycznej potwierdzana była w legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni. Pozwolenie na broń przyznane konkretnej osobie miało z kolei charakter zindywidualizowany i adresowane było do konkretnej osoby.

Ustawodawca przyjął również, że broń szczególnie niebezpieczna może być wydana wyłącznie przedsiębiorcom, którzy uzyskali koncesje na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia, podmiotom prowadzącym strzelnice, podmiotom oraz organizatorom kursów, kształcącym w zawodzie pracownika ochrony. Chodzi tu o broń palną automatyczną, czyli broń przeładowującą się samoczynnie po każdym oddanym strzale, przystosowaną przez wytwórcę do odstrzelenia za jednym uruchomieniem spustu więcej niż jednego naboju.

⁷¹ Tamże, zob. art. 29.

Ten rodzaj broni wykorzystywany jest przez podmioty, które świadczą usługi ochrony osób i mienia w związku z wykonywanymi zadaniami ochrony osób i mienia, świadczą usługi konwojowe czy też ochrony obiektów wojskowych. Wymagania związane z posiadaniem tego rodzaju broni przez firmy ochrony wynikały z odrębnych uregulowań prawnych. W przypadku podmiotów prowadzących strzelnice oraz organizatorów kursów, kształcących w zawodzie pracownika ochrony, broń szczególnie niebezpieczna niezbędna była do realizacji programów kształcenia dla pracowników ochrony, co wynikało również z odrębnych przepisów.

2.2.3. Tranzyt broni, zasady przywozu, wywozu oraz posiadania broni przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Nowa ustawa o broni i amunicji wprowadziła zasady tranzytu broni i amunicji przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Określono również zasady przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji oraz zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców. Tranzyt broni i amunicji przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uwarunkowany był wystawieniem zaświadczenia wydanego przez właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej⁷². Ustawodawca wprowadził zakaz przesyłania broni i amunicji za pośrednictwem podmiotów zajmujących się przewożeniem i doręczaniem przesyłek. Zakaz ten nie dotyczył przedsiębiorców uprawnionych na podstawie odrębnych przepisów do prowadzenia obrotu bronią lub do jej wytwarzania.

Uregulowano również zasady przesyłania broni z zagranicy dla osób fizycznych posiadających pozwolenie na dany rodzaj broni za pośrednictwem podmiotów zajmujących się przewożeniem i doręczaniem przesyłek⁷³. Warunkiem przywozu broni i amunicji z zagranicy przez obywateli polskich na własne potrzeby było uprzednio wydanie zaświadczenia przez właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej. Przyjęto również wzór zgłoszenia przywozu z zagranicy przez obywatela polskiego broni i amunicji na własne potrzeby⁷⁴. Wprowadzono zakaz wywozu broni i amunicji bez uzyskania zgody właściwego organu Policji.

⁷² Zob. art. 34. ustawy o broni i amunicji...

⁷³ Rozporządzenie Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 kwietnia 2000 r. w sprawie przewożenia broni i amunicji środkami transportu publicznego, Dz.U. 2000, nr 31, poz. 390 oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 marca 2000 r. w sprawie wzoru zgłoszenia przywozu z zagranicy przez obywateli polskich broni i amunicji na własne potrzeby oraz tryb przekazywania organom Policji informacji o przewozie broni i amunicji przez organy celne, Dz.U. 2000, nr 17, poz. 222.

⁷⁴ Zob. art. 37 ustawy o broni i amunicji...

Po raz pierwszy uregulowano sprawy posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Członkowie misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz osoby zrównane z nimi na podstawie porozumień międzynarodowych mogły posiadać broń i amunicję na podstawie porozumień międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności. Określono, w jakich celach cudzoziemcy mogą posiadać broń, tj. w celach: ochrony osobistej, łowieckich, sportowych, kolekcjonerskich oraz pamiątkowych. Podmiotami właściwymi do wydawania cudzoziemcom terminowych pozwoleń na broń na okres pełnienia przez te osoby funkcji w misjach dyplomatycznych i urzędach konsularnych w Rzeczypospolitej Polskiej były organy Policji⁷⁵.

Stosowania tych przepisów nie można było zawęzić tylko do członków misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych. Od roku 1999 Rzeczpospolita Polska stała się członkiem NATO. W tym samym roku utworzono w Szczecinie Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni, w którego skład początkowo weszły trzy państwa, tj. Polska, Niemcy i Dania. Korpus tworzyli żołnierze państw obcych, którzy rotacyjnie pełnili służbę wojskową. Wśród nich były osoby, które posiadały pozwolenia na broń myśliwską czy sportową, wydane przez właściwe organy państw, z których pochodzili. Status praw i obowiązków żołnierzy państw NATO przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określa umowa między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie w dniu 19 czerwca 1951 roku (tzw. NATO SOFA)⁷⁶. Odnosi się ona również do Konwencji między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Rządem Królestwa Danii i Rządem Republiki Federalnej Niemiec, dotyczącej Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego, sporządzonej w Szczecinie w dniu 5 września 1998 roku⁷⁷ – do personelu wojskowego i cywilnego Kwatery Głównej Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego. Spośród wielu uprawnień przewidzianych dla żołnierzy państw obcych, przebywających na terytorium innego państwa, NATO SOFA wymienia prawo do posiadania i noszenia broni. Odnosi się to jednak wyłącznie do broni służbowej przedstawicieli państw obcych, pełniących służbę na terytorium Polski, posiadanej i noszonej podczas wykonywania obowiązków służbowych.

⁷⁵ Zob. art. 39 ustawy o broni i amunicji...

⁷⁶ Umowa między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r., Dz.U. 2000, nr 21, poz. 257.

⁷⁷ Konwencja między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Rządem Królestwa Danii i Rządem Republiki Federalnej Niemiec dotycząca Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego, sporządzona w Szczecinie dnia 5 września 1998 r., Dz.U. 2000, nr 21, poz. 259.

Zgodnie z art. VI umowy NATO SOFA członkowie sił zbrojnych mogą posiadać i nosić broń, pod warunkiem że są do tego upoważnieni na mocy wydanych im rozkazów. Wskazane regulacje prawne nie normują jednak spraw posiadania przez żołnierzy państw obcych broni palnej na przykład do celów łowieckich czy sportowych. W związku z powyższym Ministerstwo Obrony Narodowej stanęło na stanowisku, że w takiej sytuacji w stosunku do żołnierzy państw obcych pełniących służbę na terytorium Polski zastosowanie będą miały przepisy ogólnie obowiązujące, określone w ustawie o broni i amunicji. Ustawa ta określa zasady wydawania pozwoleń na broń oraz zasady nabywania, zbywania i deponowania broni i amunicji, jak również zawiera przepisy odnoszące się do zasad posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców. Zgodnie z tą ustawą w art. 3 pkt. 2 przyjęto, że zawarte w niej przepisy nie dotyczą broni i amunicji stanowiącej uzbrojenie żołnierzy państw obcych przebywających na terytorium Polski, co pozwala na wyciągnięcie wniosku *a contrario*, że jej regulacje odnoszą się do broni i amunicji nie będącej uzbrojeniem tych żołnierzy, a zatem do posiadania przez nich broni prywatnej. Tym samym wydawanie zezwoleń na posiadanie broni prywatnej przez żołnierzy państw obcych pełniących służbę w Wielonarodowym Korpusie Północno-Wschodnim w Szczecinie odbywało się zgodnie z przepisami ustawy o broni i amunicji.

Oczywiście zupełnie odrębną kwestią było posiadanie przez cudzoziemców broni i amunicji, jeżeli są one niezbędne do wykonywania czynności związanych z ochroną misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, przedstawicielstw organizacji międzynarodowych, członków oficjalnych delegacji zagranicznych, a także do innych celów, wynikających z porozumień międzynarodowych lub z zasady wzajemności⁷⁸. W ustawie zawarto obowiązek uprzedniego wydania zaświadczenia przez właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku przywozu broni i amunicji z zagranicy oraz jej wywozu za granicę przez cudzoziemców. Zaświadczenie było równoważne z pozwoleniem na broń na okres do 30 dni od dnia przywozu broni i amunicji. Ustalono również maksymalny limit przywozu i wywozu amunicji. Z chwilą wejścia w życie ustawy cudzoziemcy przybywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogli przywozić i wywozić broń odpowiadającą celom łowieckim, a także amunicję do niej w liczbie nieprzekraczającej łącznie 100 sztuk, o ile broń i amunicja miały służyć do polowań organizowanych na podstawie odrębnych przepisów⁷⁹.

⁷⁸ Zob. art. 40 ustawy o broni i amunicji...

⁷⁹ Zob. art. 41 i 42 ustawy o broni i amunicji...

Wymagane stało się posiadanie zaproszenia przez cudzoziemców, chcących wziąć udział w imprezach sportowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zaproszenie musiało być potwierdzone przez właściwego komendanta wojewódzkiego Policji. Zaświadczenie uprawniano cudzoziemców do nabycia amunicji do broni określonej w tym zaświadczeniu. W przypadku próby wwiezienia na obszar Polski broni i amunicji bez wymaganych dokumentów broń i amunicja podlegała zatrzymaniu przez właściwy organ Staży Granicznej lub organ celny, a następnie miała być przekazana Policji⁸⁰.

Ustawodawca uregulował również możliwość nabycia przez cudzoziemców⁸¹ broni na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Cudzoziemcy, poza korpusem dyplomatycznym, posiadający upoważnienie władz swojego państwa do nabycia danego rodzaju oraz liczby egzemplarzy broni, poświadczone przez właściwego konsula Rzeczypospolitej Polskiej, mogli nabywać broń na podstawie zaświadczenia wydanego przez właściwy organ Policji. Na wniosek cudzoziemców, posiadających dokumenty władz swojego państwa, właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca komendant wojewódzki Policji mógł wydać zaświadczenie uprawniające do nabycia określonego rodzaju oraz liczby egzemplarzy broni. Prawo do nabycia broni mogło dotyczyć wyłącznie tych rodzajów broni, które – zgodnie z przepisami ustawy – mogą posiadać osoby fizyczne na podstawie pozwolenia na broń.

Wprowadzono również obowiązek złożenia broni do depozytu Policji przez zbywającego ją cudzoziemca. Podobnie wydanie broni cudzoziemcowi odbywało się za pośrednictwem właściwego organu Policji. Na komendantów wojewódzkich Policji, zgodnie z właściwością, nałożono obowiązek niezwłocznego zawiadamiania o fakcie nabycia broni przez cudzoziemca oraz o jej wywozie za granicę urzędu konsularnego państwa, którego władze wydały temu cudzoziemcowi upoważnienie⁸².

2.2.4. Strzelnice

W ustawie z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji po raz pierwszy wprowadzone zostały regulacje prawne dotyczące funkcjonowania strzelnic. Choć ustawodawca nie zdefiniował pojęcia strzelnicy, to definicja taka znalazła się w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 roku w sprawie

⁸⁰ Zob. art. 42 ust. 3, 4 i 7 ustawy o broni i amunicji...

⁸¹ Przepis ten nie dotyczył członków misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz osób zrównanych z nimi na podstawie porozumień międzynarodowych, którzy mogli posiadać broń i amunicję na podstawie porozumień międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności w celach: ochrony osobistej, łowieckich, sportowych, kolekcjonerskich, pamiątkowych.

⁸² Zob. art. 43 ustawy o broni i amunicji...

wzorcowego regulaminu strzelnic, określając strzelnicę jako obiekt przeznaczony do prowadzenia strzelań szkoleniowych, sportowych i rekreacyjnych oraz treningów strzeleckich⁸³. Zgodnie z tym rozporządzeniem broń, która jest zdolna do rażenia celów na odległość, mogła być używana w celach szkoleniowych i sportowych tylko na strzelnicach⁸⁴. Ustawodawca wyraźnie wskazał dwa cele używania broni, tj. cel szkoleniowy oraz sportowy, natomiast w przepisie wykonawczym wskazano jeszcze na prowadzenie strzelań o charakterze rekreacyjnym.

Tak skonstruowane przepisy są przedmiotem krytyki, występującej w literaturze poświęconej problematyce pozwoleń na broń. Przykładowo, C. Kąkol zgadza się z podejściem prezentowanym przez A. Herzoga, który za wadliwą uznaje konstrukcję przepisu art. 45 ustawy o broni i amunicji, która to zawęży używanie broni tylko w dwóch wymienionych celach⁸⁵. Zdaniem Kąkola ustawodawca, konstruując przepis art. 45 ustawy, stracił z pola widzenia fakt, że broń palna i broń do rażenia celów na odległość może być używana również w innych celach niż szkoleniowy i sportowy. Z tego powodu *de lege ferenda* należałoby uściślić normę, która jest zawarta w omawianym przepisie, przez wyeliminowanie kazuistyki odnoszącej się do celów używania broni albo przemodelowanie tego przepisu w inny sposób, aby nie było wątpliwości, że używanie rodzajów broni możliwe jest tylko na strzelnicach⁸⁶. Z pewnością intencją ustawodawcy było ograniczenie używania broni poza strzelnicą. Przykładowo, przepis ten nie dotyczy broni myśliwskiej używanej w celach łowieckich, ale broni pneumatycznej używanej do celów sportowych już tak. Ten rodzaj broni, zgodnie z ustawą, jest niebezpieczny dla życia lub zdrowia oraz stanowi urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy gwintowanej albo z elementu ją zastępującego, a przez to do rażenia celów na odległość. Po wejściu w życie ustawy o broni i amunicji w 2000 roku w praktyce organy Policji przy wydawaniu pozwoleń na broń pneumatyczną w toku postępowania zmierzały do ustalenia okoliczności faktycznych, uzasadniających wydanie pozwolenia. Jedną z takich okoliczności było ustalenie, czy wnioskodawca ma możliwość używania tego rodzaju broni wyłącznie na strzelnicy. Wyjaśnienia dotyczyły przede wszystkim osób, które nie legitymowały się przynależnością do klubów strzeleckich.

⁸³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 r. w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic, Dz.U. 2000, nr 18, poz. 234.

⁸⁴ Zob. art. 45 ustawy o broni i amunicji...

⁸⁵ Zob. A. Herzog, Ustawa o broni i amunicji po nowelizacji, „Prokuratura i Prawo” 2011/10, s. 80–81; C. Kąkol, Ustawa o broni..., s. 329.

⁸⁶ Tamże.

Istotną regulacją, wynikającą z rozporządzenia ministra właściwego w sprawach wewnętrznych, było nałożenie na właścicieli lub zarządców strzelnic obowiązku opracowania regulaminu strzelnic w celu określenia w nich warunków bezpieczeństwa, w tym także dla osób przebywających na strzelnicy. W związku z tym opracowany został wzorcowy regulamin bezpiecznego funkcjonowania strzelnic⁸⁷. Określone zostały również w drodze rozporządzenia wymagania w zakresie ochrony środowiska, dotyczące budowy i użytkowania strzelnic. Zgodnie z tą regulacją strzelnic nie lokalizuje się na obszarach parków narodowych i rezerwatów. Ponadto, strzelnicy, nie będącej budynkiem lub nie znajdującej się w budynku, na której będzie wykorzystywana broń palna, nie lokalizuje się na obszarach, na których głębokość zwierciadła wód gruntowych wynosi mniej niż 1 m oraz przeznaczonych pod: zabudowę mieszkaniową, szpitale i domy pomocy społecznej, pod budynki związane ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, na cele uzdrowiskowe, na cele rekreacyjno-wypoczynkowe⁸⁸. W przypadku strzelnic, na których będzie wykorzystywana broń pneumatyczna, nie lokalizuje się ich na obszarach, na których głębokość zwierciadła wód gruntowych wynosi mniej niż 1 m⁸⁹. Istotnym elementem uwarunkowań funkcjonowania strzelnic jest poziom hałasu, który nie może przekraczać dopuszczalnych poziomów w środowisku. Ustawodawca wyznaczył również organy wykonawcze samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza czy prezydenta miasta), uprawnione do wydawania decyzji administracyjnej w zakresie dopuszczenia strzelnicy do użytkowania oraz zatwierdzenia regulaminu strzelnicy⁹⁰. Zgodnie z ustawą przepisy dotyczące funkcjonowania strzelnic nie odnosiły się do strzelnic będących w zasobach państwowych formacji uzbrojonych, takich jak: Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Policja, Urząd Ochrony Państwa, Straż Graniczna oraz Służba Więzienna⁹¹.

⁸⁷ Załącznik do Rozporządzenia MSWiA z dnia 15 marca 2000 r., Dz.U. 2000, nr 18, poz. 234.

⁸⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 kwietnia 2000 r. w sprawie wymagań w zakresie ochrony środowiska dotyczących budowy i użytkowania strzelnic, Dz.U. 2000, nr 27, poz. 341, 342.

⁸⁹ Tamże.

⁹⁰ Zob. art. 47 ustawy o broni i amunicji...

⁹¹ Tamże.

Rozdział 3

Konwergencja przepisów pozwoleń na broń do wymogów Unii Europejskiej

3.1. Nowelizacja przepisów ustawy o broni i amunicji z 2003 roku

Układ ustanawiający stowarzyszenie Polski ze Wspólnotą Europejską nałożył obowiązek dostosowania krajowych przepisów do ustawodawstwa wspólnotowego. Kolejna zmiana ustawy o broni i amunicji wprowadziła przepisy dostosowujące do regulacji dyrektywy Rady Unii Europejskiej Nr 91/477/EWG z dnia 18 czerwca 1991 roku w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni¹.

Nowelizacja ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji nastąpiła na podstawie ustawy z dnia 14 lutego 2003 roku o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz o zmianie ustawy o Biurze Ochrony Rządu². Wprowadzono nowe pojęcia oraz rozwiązania, które były dotychczas stosowane przez państwa wspólnotowe. Przede wszystkim po raz pierwszy wprowadzono pojęcie broni pozbawionej w sposób trwały cech użytkowych, a także procedury potwierdzania pozbawienia owych cech (przez właściwą jednostkę). Według nowych regulacji broń palna mogła zostać pozbawiona w sposób trwały cech użytkowych przez uprawnionego przedsiębiorcę, zgodnie ze specyfikacją techniczną, określającą szczegółowo sposób pozbawiania cech użytkowych danego rodzaju, typu i modelu broni³. Rodzaj jednostek uprawnionych do przeprowadzenia takich technicznych czynności został uregulowany w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 kwietnia

¹ Dyrektywa Rady Unii Europejskiej Nr 91/477/EWG z 18 czerwca 1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni, Dz.U. UE.L. 1991.256.51.

² Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz o zmianie ustawy o Biurze Ochrony Rządu.

³ Zob. art. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji...

2004 roku w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych⁴. Jednostkami wskazanymi do wydawania specyfikacji technicznej były podmioty mające uprawnienia na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 2001 roku o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym⁵. Broń pozbawioną cech użytkowych można było posiadać na podstawie karty rejestracyjnej broni pozbawionej cech użytkowych, wydanej przez komendanta wojewódzkiego Policji lub komendanta oddziału Żandarmerii Wojskowej⁶. W praktyce skomplikowana, kosztowna i czasochłonna procedura skutecznie zniechęcała posiadaczy broni palnej do pozbawienia jej cech użytkowych.

W znowelizowanych przepisach ustawy o broni i amunicji rozszerzono katalog istotnych części broni o bęben nabojewy. Według nowych regulacji istotnymi częściami broni palnej i pneumatycznej stały się: szkielet broni, baskila, lufa, zamek, komora zamkowa oraz bęben nabojewy⁷. Wprowadzono nowe definicje broni sygnałowej i alarmowej.

Zmiana dotyczyła również pojęcia broni pneumatycznej. Zdefiniowano ją jako niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy (lub z elementu ją zastępującego) i przez to zdolne do rażenia celu na odległość, a energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę (lub element ją zastępujący) przekracza 17 J⁸. Zmiana ta oznaczała, że każdą broń pneumatyczną, której energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę (lub element ją zastępujący) nie przekraczała 17 J, można posiadać bez zezwolenia. Zniesiono wymóg posiadania pozwolenia na broń pneumatyczną na rzecz karty rejestracyjnej broni, wydawanej przez właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Policji bądź – w przypadku żołnierzy zawodowych – właściwy oddział Żandarmerii Wojskowej⁹. Wprowadzono również przepisy przejściowe dla osób posiadających broń pneumatyczną o lufie niegwintowanej lub posiadających bez pozwolenia broń

⁴ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych, Dz.U. 2004, nr 94, poz. 924.

⁵ Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Dz.U. 2001, nr 67, poz. 679; Dz.U. 2002, nr 74, poz. 676; Dz.U. 2002, nr 117, poz. 1007; Dz.U. 2003, nr 210, poz. 2036.

⁶ Zob. art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o broni o zmianie ustawy o broni...

⁷ Zob. art. 1 pkt. 3 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

⁸ Zob. art. 1 pkt. 5 i 6 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

⁹ Zob. art. 1 pkt. 9 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

pneumatyczną o lufie gwintowanej, nabytą przed dniem wejścia w życie zmiany przepisów ustawy o broni i amunicji. Osoby te zostały zobowiązane do zarejestrowania takiej broni w terminie roku od dnia wejścia w życie przepisów ustawy¹⁰.

Zmieniono również zapis dotyczący posiadania bez zezwolenia broni palnej wytworzonej przed rokiem 1850¹¹. Kwestią wymagającą wyjaśnienia była sprawa możliwości nabywania prochu strzelniczego do broni palnej wytworzonej przed rokiem 1850 lub repliki tej broni. Zgodnie z obowiązującą ustawą pozwolenie na ten rodzaj broni nie jest wymagane. Na podstawie art. 5 ust. 3 oraz art. 5 ust. 1 ustawy o broni i amunicji materiał miotający w postaci prochu strzelniczego stanowi istotną część amunicji, a gotowe lub obrobione istotne części amunicji uznaje się za amunicję¹². Przepisy ustawy określały, że amunicję można nabywać na podstawie legitymacji posiadacza broni lub świadectwa broni wyłącznie do tej broni, która jest określona w legitymacji posiadacza broni, albo na podstawie świadectwa broni. Na podstawie art. 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 września 2002 roku w sprawie warunków sprzedaży materiałów wybuchowych, broni, amunicji oraz wyrobów i technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym oraz zakresu i trybu kontroli przestrzegania tych warunków, proch strzelniczy i spłonki można sprzedawać osobom, które okażą legitymację posiadacza broni myśliwskiej lub sportowej¹³. Problem sprowadzał się do tego, że przepisy ustawy o broni i amunicji zwalniały z obowiązku posiadania pozwolenia na broń wytworzoną przed rokiem 1850 lub jej repliki, natomiast nie regulowały kwestii nabywania amunicji do tego rodzaju broni. Osoby posiadające ten rodzaj broni nie dysponowały legitymacją posiadacza broni, a tym samym – w świetle obowiązujących przepisów – nie mogły nabywać prochu strzelniczego.

W nowelizacji przepisów dotyczących broni i amunicji dostosowano do wymogów unijnych możliwość ubiegania się o Europejską kartę broni palnej oraz zasady jej uznawania w przypadku cudzoziemców wjeżdżających na terytorium Polski. Po zmianie przepisów w Europejskiej karcie broni palnej można umieszczać informacje dotyczące: przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni palnej, oraz zaświadczenia i zgody, jak również

¹⁰ Zob. art. 3 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

¹¹ Zob. art. 1 pkt. 12 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

¹² Zob. art. 5 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

¹³ Zob. par. 9 Rozporządzenia Ministra Gospodarki oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 września 2002 r. w sprawie warunków sprzedaży materiałów wybuchowych, broni, amunicji oraz wyrobów i technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym oraz zakresu i trybu kontroli przestrzegania tych warunków, Dz.U. 2002, nr 156, poz. 1303.

wpisy właściwych władz innych państw Unii Europejskiej, dotyczące zezwoleń na wwóz na terytorium tych państw lub przewóz przez ich terytorium broni palnej¹⁴. Tym samym umożliwiono przywóz przez obywateli Unii Europejskiej (posiadających Europejską kartę broni palnej) broni myśliwskiej i sportowej. W zakresie uprawnień nałożono na Komendanta Głównego Policji obowiązek prowadzenia rejestru dotyczącego nabycia przez cudzoziemców broni¹⁵. Określono również tryb przekazywania przez Komendanta Głównego Policji właściwym władzom państwa członkowskiego Unii Europejskiej informacji związanych z nabyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej broni przez cudzoziemców, jej przywozem na jego terytorium oraz przewozem broni tranzytem przez terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej¹⁶. Komendant Główny Policji został zobowiązany do informowania właściwych władz innych państw członkowskich o rodzajach broni palnej, której posiadanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zakazane albo możliwe na podstawie pozwolenia, jak również o rodzajach broni, których przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie wymaga uzyskania zaświadczenia konsula Rzeczypospolitej Polskiej¹⁷.

Wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych do ustawy o broni i amunicji wynikało z obowiązku dostosowania krajowych przepisów do regulacji obowiązujących w Unii Europejskiej. Wiele innych wprowadzonych zmian było konsekwencją zapewnienia większej spójności dotychczas obowiązujących przepisów.

3.2. Zmiana przepisów ustawy o broni i amunicji w 2011 roku

Ustawa o broni i amunicji z 1999 roku, która weszła w życie w 2000 roku, wprowadziła wiele rozwiązań, które różniły się od rozstrzygnięć funkcjonujących na gruncie ustawy z 1961 roku. Niemniej ustawa ta była krytykowana przez osoby zajmujące się łowiectwem, strzelectwem czy kolekcjonerstwem. Zastrzeżenia wspomnianych środowisk wywoływał przede wszystkim ściśle reglamentacyjny charakter policyjnej polityki wydawania pozwoleń na broń.

¹⁴ Zob. art. 10a ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

¹⁵ Zob. art. 1 pkt. 30c ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie trybu przekazywania właściwym władzom państw członkowskich Unii Europejskiej informacji związanych z nabyciem broni i jej przywozem na terytorium tych państw oraz przewozem broni przez ich terytorium, Dz.U. 2004, nr 89, poz. 861.

¹⁷ Zob. art. 1 pkt. 7 ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji...

Szczególne kontrowersje budził przepis art. 10 ustawy, który decydował o wydaniu pozwolenia na broń przez organ Policji, jeżeli okoliczności, na które powoływał się wnioskodawca, uzasadniały decyzję o wydaniu takiego pozwolenia. W opinii krytyków rzeczony zapis był furtką, dzięki której komendanci wojewódzcy Policji zyskali możliwość uprawiania polityki reglamentacyjnej. W ich przekonaniu wydawanie pozwoleń na broń miało charakter zupełnie uznaniowy, a ocena przedstawionych dowodów była w zasadzie dowolna.

Postulat złączenia polityki wydawania pozwoleń na broń do celów sportowych był artykułowany przede wszystkim przez osoby wywodzące się z Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego. W tamtym czasie organy Policji w większości przypadków odmawiały wydawania pozwoleń na broń indywidualną dla członków klubów strzelectwa sportowego. W uzasadnieniu decyzji odmownych wskazywały, że działalność klubów strzeleckich oparta jest na statucie, zgodnie z którym to sportowe kluby strzeleckie miały obowiązek zapewnienia swoim członkom dostępu do broni klubowej. Taka praktyka była krytykowana przez Polski Związek Strzelectwa Sportowego. W ocenie przywołanej instytucji posiadanie lub brak broni klubowej nie powinien wpływać na indywidualną sytuację poszczególnych członków klubów strzeleckich, którzy chcą strzelać sportowo z własnej broni, a przez to rozwijać swe umiejętności na tym polu. Co za tym idzie, argumenty wysuwane przez organy Policji nie są właściwą podstawą do wydania ewentualnej decyzji odmownej.

Poszukując rozwiązań liberalizujących politykę wydawania pozwoleń na broń do celów sportowych, związkowcy zaproponowali, aby przy wydawaniu pozwoleń na broń brać pod uwagę nie tylko wymagane dokumenty (potwierdzenie członkostwa PZSS, licencję strzelecką, patent strzelecki, dowód zdania egzaminu), ale i zaświadczenia klubów strzeleckich, potwierdzające fakt czynnego uprawiania strzelectwa sportowego, uwierzytelnione opinią Okręgowego Związku Strzelectwa Sportowego. Odmowne decyzje organów Policji były kierowane do sądów administracyjnych. Z upływem lat na gruncie praktyki sądowniczej coraz więcej zaskarżanych decyzji było uchylanych.

Inną kwestią związaną ze zmianami przepisów regulujących problematykę broni była konieczność dostosowania przepisów krajowych do prawa obowiązującego w Unii Europejskiej. Rzeczpospolita Polska w kwietniu 2003 roku podpisała traktat akcesyjny o członkostwie, a od dnia 1 maja 2004 roku stała się pełnoprawnym członkiem rzeczony wspólnoty. Zmiana przepisów ustawy o broni i amunicji z 1999 roku, wraz z ich kilkukrotną nowelizacją, wynikała przede wszystkim z konieczności wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/51/WE z dnia 21 maja 2008 roku, zmieniającej dyrektywę Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania

i posiadania broni¹⁸. Oprócz tego zmiana obowiązujących regulacji prawnych była wynikiem kilkuletnich doświadczeń w funkcjonowaniu przepisów krajowych, które określały zasady dostępu do broni w Polsce.

Z inicjatywy rządowej podjęto prace legislacyjne, zmierzające do zmiany i dostosowania przepisów krajowych do aktualnych potrzeb. Z uzasadnienia projektu ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, wynika, że podstawowym aktem prawnym w Unii Europejskiej, który reguluje kwestię broni palnej, jest dyrektywa Rady 91/477/EWG z dnia 18 czerwca 1991 roku w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni. Zawiera ona między innymi przepisy klasyfikujące broń palną na cztery kategorie (A, B, C i D), dotyczące Europejskiej karty broni palnej czy nabywania i przewozu broni palnej w Unii Europejskiej. Od momentu wejścia w życie, tj. od blisko 28 lat, dyrektywa, pomimo ewoluowania rynku cywilnej broni palnej, pozostawała w niezmienionym kształcie¹⁹. Ważnym wydarzeniem dla europejskiego systemu prawnego dotyczącego broni palnej było podpisanie przez Komisję Europejską w dniu 16 stycznia 2002 roku w imieniu Wspólnoty Europejskiej Protokołu Narodów Zjednoczonych przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, załączonego do Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Podpisanie tego dokumentu ONZ spowodowało konieczność dostosowania zapisów dyrektywy 91/477, tak aby została zachowana spójność między oboma aktami prawnymi²⁰.

Rozpoczęcie prac nad dostosowaniem przepisów wywołało wśród państw członkowskich UE dyskusję nad wprowadzeniem kolejnych, szerszych zmian. Ich celem miało być ulepszenie dotychczasowych rozwiązań prawnych i dostosowanie ich do aktualnych potrzeb, związanych na przykład z pojawieniem się internetowych sklepów handlujących bronią, a także zwiększonym zagrożeniem terrorystycznym po wydarzeniach z 11 września 2001 roku²¹.

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/51/WE z dnia 21 maja 2008 r. zmieniająca Dyrektywę Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni, Dz.U. UE.L.179.5 z 8 lipca 2008 r.

¹⁹ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wgdruku/3388> (dostęp: 29.12.2024).

²⁰ Tamże.

²¹ Tamże.

W wyniku tego procesu w 2008 roku w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej opublikowano dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/51/WE z dnia 21 maja 2008 roku, zmieniającą dyrektywę Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni. Oprócz regulacji dostosowawczych do przepisów ONZ zawierała ona także inne modyfikacje, które uwzględniały doświadczenia poszczególnych państw Unii z dwóch dekad²².

W ramach wspomnianych zmian na nowo zdefiniowano podstawowe kategorie, takie jak: broń palna i jej istotne części, pojęcie amunicji, katalog broni i amunicji szczególnie niebezpiecznej, na którą pozwolenie nie może być wydane. Do wymogów unijnych dyrektyw dostosowano kwestie związane z pobytem cudzoziemców, którzy posiadają pozwolenie na broń wydane w kraju pochodzenia. Zmieniono warunki ubiegania się o Europejską kartę broni palnej, wprowadzono obowiązek ściślejszej kontroli nabywania broni palnej na odległość, a w końcu możliwość łatwiejszego dostępu nabywania przez cudzoziemców broni i amunicji na terytorium Polski. Efektem prac nad nowelizacją przepisów było przyjęcie przez Sejm zmian do ustawy o broni i amunicji w dniu 5 stycznia 2011 roku z mocą obowiązującą od dnia 10 marca 2011 roku²³. Przepisy ustawy o broni i amunicji po jej nowelizacji, poza niewielkimi zmianami, obowiązują do chwili obecnej.

Nowelizacja ustawy o broni i amunicji, którą przeprowadzono w 2011 roku, zmieniła dotychczasowe podejście do przyznawania pozwoleń na broń w Polsce. Ustawodawca poczynił duży krok w kierunku złagodzenia dotychczasowego reglamentacyjnego przywileju posiadania broni. Zasadnicza kwestia podejścia do wydawania pozwoleń na broń znalazła swe odbicie w zmianie art. 10 ustawy. W stanie prawnym obowiązującym przed zmianą ustawy przepis art. 10 ust. 1 ustawy o broni i amunicji stanowił, że właściwy organ Policji wydaje pozwolenie na broń, jeżeli okoliczności, na które powołuje się osoba ubiegająca się o pozwolenie, uzasadniają jego wydanie. Po nowelizacji zmieniono całkowicie ten przepis. Przyjęto, że właściwy organ Policji wydaje pozwolenie na broń, jeśli wnioskodawca nie stanowi zagrożenia dla samego siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego, a także przedstawi ważną przyczynę posiadania broni. Ustawodawca wymienił katalog ważnych przyczyn do posiadania broni, do których należą:

²² Tamże.

²³ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Dz.U. 2011, nr 38, poz. 195.

- 1) stałe, realne i ponadprzeciętne zagrożenie życia, zdrowia lub mienia – dla pozwolenia na broń do celów ochrony osobistej, osób i mienia;
- 2) posiadanie uprawnień do wykonywania polowania, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów – dla pozwolenia na broń do celów łowieckich;
- 3) udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze strzeleckim, posiadanie kwalifikacji sportowych oraz licencji właściwego polskiego związku sportowego – dla pozwolenia na broń do celów sportowych;
- 4) udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu, którego statutowym celem jest organizowanie rekonstrukcji historycznych, oraz zaświadczenie potwierdzające czynny udział w działalności statutowej – dla pozwolenia na broń do celów rekonstrukcji historycznych;
- 5) udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze kolekcjonerskim – dla pozwolenia na broń do celów kolekcjonerskich;
- 6) udokumentowane nabycie broni w drodze spadku, darowizny lub wyróżnienia – dla pozwolenia na broń do celów pamiątkowych;
- 7) posiadanie uprawnień określonych w odrębnych przepisach do prowadzenia szkoleń o charakterze strzeleckim oraz udokumentowane zarejestrowanie działalności gospodarczej w zakresie szkoleń strzeleckich – dla pozwolenia na broń do celów szkoleniowych²⁴.

W wyniku wprowadzonych zmian ustawodawca określił katalog motywów, dla których może być wydane pozwolenie na broń, przy czym katalog ten został rozszerzony w stosunku do stanu sprzed nowelizacji o cel rekonstrukcji historycznych²⁵. Z porównania obu stanów prawnych (tj. sprzed nowelizacji ustawy o broni i amunicji oraz tuż po niej) wyłonił się odmienny katalog przesłanek i okoliczności wydania pozwoleń na broń. Dotychczasowa przesłanka „uzasadnionych okoliczności” zastąpiona została wymogiem kumulatywnego spełnienia trzech przesłanek, leżących po stronie ubiegającego się o pozwolenia, a mianowicie to, że:

- 1) nie stanowi on zagrożenia dla samego siebie,
- 2) nie stanowi zagrożenia dla porządku lub bezpieczeństwa publicznego,
- 3) przedstawi ważną przyczynę posiadania broni.

Katalog ważnych przyczyn został wskazany w art. 10 ust. 3, natomiast w zakresie przesłanek stwarzania zagrożenia dla samego siebie, porządku i bezpieczeństwa publicznego ustawodawca wprowadził regulację, zgodnie z którą pozwolenia na broń

²⁴ Zob. art. 10 ust. 1–3 ustawy z 5 stycznia 2011 r. o zm. ustawy o broni i amunicji...

²⁵ Zob. art. 10 ust. 2 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

nie wydaje się osobom stanowiącym zagrożenie dla siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego, tj.:

- a) skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- b) skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za nieumyślne przestępstwo: przeciwko życiu i zdrowiu; przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo gdy sprawca zbiegł z miejsca zdarzenia²⁶.

Tytułem przykładu, przesłankami świadczącymi o tym, że wnioskodawca może stanowić zagrożenie dla samego siebie, mogą być próby samobójcze czy inne samouszkodzenia, które organ Policji uwzględnia przy rozpatrzeniu wniosku o wydanie pozwolenia na broń. Przykładowym zagrożeniem dla porządku lub bezpieczeństwa może być wdrożenie procedury „Niebieskiej Karty”, związanej ze znęcaniem się nad rodziną.

Nowelizacja dotychczasowych przepisów ustawy o broni i amunicji wprowadziła najistotniejszą zmianę, która dotyczyła warunków uzyskania pozwolenia na broń. Mianowicie wprowadzono zamknięty katalog przesłanek, które wnioskodawca ubiegający się o pozwolenie musi spełnić łącznie. W przypadku ich spełnienia organ Policji zobligowany jest do wydania decyzji pozytywnej. Zmiany warunków wydawania pozwoleń na broń, wprowadzone po nowelizacji ustawy, miały kluczowe znaczenie dla istoty ich wydawania, gdyż wykluczały dotychczasową uznaniowość organów wydających zgodę na posiadanie broni.

Zmieniona została definicja istotnych części broni palnej i pneumatycznej. Zaliczono do nich: szkielet broni, baskilę, lufę z komorą nabojową, zamek, komorę zamkową oraz bęben nabojowy. Sama lufa nie została zaliczona do istotnych części broni, jak było to uregulowane w dotychczasowych przepisach²⁷.

Nowelizacja ustawy wprowadziła cały katalog rodzajów broni szczególnie niebezpiecznej, na którą nie może być wydane pozwolenie. Jest to broń w postaci:

- 1) samoczynnej broni palnej, zdolnej do rażenia celów na odległość,
- 2) broni palnej wytworzonej lub przerobionej w sposób pozwalający na zatajenie jej przeznaczenia, a także broni imitującej inne przedmioty,
- 3) broni palnej wyposażonej w tłumik huków lub przystosowanej do strzelania z użyciem tłumika huków,

²⁶ Zob. art. 15 ust. 1 pkt. 6 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

²⁷ Zob. art. 5 ust. 2 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

- 4) broni palnej, której nie można wykryć za pomocą urządzeń przeznaczonych do kontroli osób i bagażu²⁸.

Jeśli chodzi o amunicję, to zabronione jest posiadanie amunicji szczególnie niebezpiecznej w postaci:

- 1) amunicji z pociskami wypełnionymi materiałami wybuchowymi, zapalającymi albo innymi substancjami, których działanie zagraża życiu lub zdrowiu, oraz pocisków do takiej amunicji,
- 2) amunicji z pociskami pełnopłaszczowymi, zawierającymi rdzeń wykonany z materiału twardszego niż stop ołowiu,
- 3) amunicji z pociskami podkalibrowymi z płaszczem lub elementem wiodącym, wykonanym z tworzyw sztucznych, z wyłączeniem amunicji przeznaczonej do strzelania z broni gładkolufowej,
- 4) amunicji wytworzonej niefabrycznie, w tym także takiej, do której wytworzenia wykorzystywane są fabrycznie nowe elementy amunicji, z wyłączeniem amunicji wytwarzanej na własny użytek przez osoby posiadające pozwolenie na broń myśliwską, sportową lub kolekcjonerską²⁹.

Ustawodawca wprowadził katalog rodzajów broni i amunicji, które można posiadać na podstawie pozwolenia na jeden z celów określonych w ustawie³⁰. Zmiana przepisów w tym zakresie nie ograniczyła możliwości nabycia broni o kalibrze od 9,65 do 12 mm przez osoby, które nabyły broń o kalibrze do 9,65 mm na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów, w przypadku zbycia egzemplarza broni i chęci nabycia w to miejsce nowej jednostki broni. W tym zakresie nie było wymagane nowe pozwolenie.

Wypada odnotować, że znowelizowano przypadki posiadania broni bez zezwolenia w sytuacjach:

- 1) gromadzenia broni w zbiorach muzealnych na podstawie odrębnych przepisów,
- 2) używania broni w celach sportowych, szkoleniowych lub rekreacyjnych na strzelnicy działającej na podstawie zezwolenia właściwego organu,
- 3) używania broni palnej sygnałowej i alarmowej do celów wzywania pomocy, ratowniczych, poszukiwawczych oraz przez osoby uprawnione do sygnalizacji zawodnikom rozpoczęcia konkurencji sportowej w trakcie zawodów sportowych, jeżeli wymaga ona takiej sygnalizacji,
- 4) dysponowania bronią przez przedsiębiorców dokonujących obrotu bronią i amunicją na podstawie koncesji lub świadczących usługi rusznikarskie na podstawie

²⁸ Zob. art. 10 ust. 5 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

²⁹ Zob. art. 10 ust. 6 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

³⁰ Zob. art. 10 ust. 4 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

odrębnych przepisów, o ile jest to związane bezpośrednio z prowadzeniem działalności gospodarczej,

- 5) dysponowania bronią przekazaną w celu pozbawienia lub potwierdzenia pozbawienia cech użytkowych,
- 6) posiadania broni palnej pozbawionej cech użytkowych,
- 7) posiadania przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej o średniej wartości prądu w obwodzie nieprzekraczającej 10 mA,
- 8) posiadania ręcznych miotaczy gazu obezwładniającego,
- 9) posiadania broni pneumatycznej,
- 10) posiadania broni palnej rozdzielnego ładowania, wytworzonej przed rokiem 1885 oraz replik tej broni,
- 11) posiadania broni palnej alarmowej o kalibrze do 6 mm³¹.

Ustawodawca zmienił datę graniczną dotyczącą broni palnej rozdzielnego ładowania z roku 1850 na 1885. Zmiana ta spowodowała, że osoby, które miały pozwolenie na broń z lat 1850–1885 rozdzielnego ładowania, po zmianie nie musiały posiadać decyzji o posiadaniu broni. Ta sytuacja miała również swoje konsekwencje w sprawie kontroli sposobu przechowywania broni czarnoprochowej rozdzielnego ładowania wytworzonej przed 1885 rokiem. Po zmianie przepisów nie było podstaw do przeprowadzania kontroli sposobu przechowywania broni przez osoby posiadające broń, na które nie jest wymagane zezwolenie. Zmiana ta wynika wprost z przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji, które to przepisy odnoszą się do kontroli posiadających broń na pozwolenie³².

Inną istotną zmianą przepisów o broni i amunicji było nowe zdefiniowanie pojęcia „noszenia broni”, co w rozumieniu ustawy oznacza, że noszenie broni to każdy sposób przemieszczania załadowanej broni przez osobę posiadającą broń³³. Z powyższego wynika, że broń niezaładowana nie stanowi żadnego zagrożenia i można ją nosić w sposób dowolny. Kuriozalna zmiana doprowadziła do sytuacji, w której w przypadku wydania przez organy państwowe czasowego zakazu noszenia broni, posiadacze będą mogli nadal ją nosić jako broń niezaładowaną.

³¹ Zob. art. 11 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

³² Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji, Dz.U. 2014, poz. 1224. Rozporządzenie poprzedzone było Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji, Dz.U. 2000, nr 27, poz. 343.

³³ Zob. art. 10 ust. 9 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

Noszenie broni niezaładowanej i broni bez amunicji nie dawało również podstaw do cofnięcia pozwolenia w przypadku, kiedy osoba znajduje się w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub substancji psychotropowych albo środka zastępczego. Przepis ten został później zmieniony przez wprowadzenie obligatoryjnego obowiązku cofnięcia pozwolenia na broń w przypadku noszenia broni rozładowanej lub noszenia broni³⁴. Również dotychczasowi posiadacze broni do celów pamiątkowych lub kolekcjonerskich w przypadku przemieszczania broni musieli uzyskać zgodę organu Policji. Po zmianie przepisu ten obowiązek występuje tylko wówczas, kiedy osoby posiadające ten rodzaj broni będą miały zamiar przemieścić się z bronią załadowaną. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na zdefiniowanie pojęcia broni załadowanej. Broń załadowana oznacza broń z nabojem wprowadzonym do komory naboowej, ale także z podpiętym magazynkiem. Taka definicja nie wynika wprost z ustawy o broni i amunicji, lecz z innych przepisów, w tym rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 roku w sprawie warunków wykonywania polowania i znakowania tusz, zgodnie z którym broń załadowana to broń z co najmniej jednym nabojem umieszczonym w komorze naboowej lub znajdującym się w broni magazynku³⁵.

Kolejna zmiana, przeprowadzona w 2011 roku, dotyczyła zwrotu dokumentów. Wprowadzone zmiany w tym zakresie w praktyce spowodowały pewne trudności prawne w zakresie obowiązku zwrotu dokumentu potwierdzającego legalność broni i amunicji w terminie siedmiu dni od dnia cofnięcia pozwolenia na broń, dopuszczenia do posiadania broni lub karty rejestracyjnej broni³⁶. Trudność polegała na tym, że ta sama ustawa dawała możliwość zbycia broni w terminie 30 dni od dnia utraty uprawnień do posiadania broni³⁷. Takie regulacje spowodowały, że osoba, której cofnięto pozwolenie na broń, jest zobligowana w ciągu siedmiu dni oddać dokument posiadania broni, a sprzedaży broni może dokonywać w terminie 30 dni.

Ustawodawca wprowadził nowy cel posiadania pozwolenia na broń, tj. do rekonstrukcji historycznych. I nie chodziło tutaj o wydawanie pozwolenia podmiotom, które wykonują zadania związane z realizacją filmów czy innych przedsięwzięć artystycznych³⁸. Nowy cel wydawania pozwoleń na broń adresowany jest bardziej do osób fizycznych, chcących posiadać broń do organizowania lub brania

³⁴ Zob. art. 18 ust. 1 pkt. 4 ustawy o broni i amunicji...

³⁵ Zob. par. 2 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie warunków wykonywania polowania i znakowania tusz, Dz.U. 2010, nr 186, poz. 1250.

³⁶ Zob. art. 18 ust. 8 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

³⁷ Zob. art. 22 ust. 3 ustawy o broni i amunicji...

³⁸ Zob. art. 29 ust.1 pkt. 5 ustawy o broni i amunicji...

udziału w rekonstrukcjach historycznych. Jedną z okoliczności wydania przedmiotowego pozwolenia powinno być udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu, którego statutowym celem jest organizowanie rekonstrukcji historycznych.

Zmiana ustawy wprowadziła nowe podejście do wydawania pozwoleń na broń, wymieniając katalog ważnych przyczyn, na które powołuje się wnioskodawca. Dla przykładu, przy ubieganiu się o pozwolenie na broń do celów sportowych jest to udokumentowane członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze strzeleckim, posiadanie kwalifikacji sportowych oraz licencji właściwego polskiego związku sportowego. Nowe zasady wydawania pozwoleń na broń wyeliminowały uznaniowość oraz swobodną ocenę wydawania pozwoleń na broń, a także żądania przez organy Policji innych dokumentów poza tymi wymienionymi w ustawie. Jedynie w praktyce organy Policji przy rozpatrywaniu wniosku o kolejne rodzaje i egzemplarze broni wymagają innych dokumentów, np. komunikatów z zawodów sportowych z danej broni czy częstotliwość wykonywanych strzelań z konkretnego rodzaju broni. Podobnie uregulowano kwestię wydawania pozwoleń na broń do celów łowieckich, kolekcjonerskich, prowadzenia szkoleń czy rekonstrukcji historycznych³⁹.

Jednym z bardziej liberalnych rozwiązań, związanych z szerszym dostępem do broni i jej wykorzystaniem, była zmiana przepisów regulujących możliwość zakupu amunicji do broni kolekcjonerskiej lub pamiątkowej. Przed nowelizacją ustawy takiej możliwości nie było. Zmiana ustawy pozwoliła kolekcjonerom na wytwarzanie amunicji, a ustawa o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym – na zakup prochu strzelniczego i spłonek⁴⁰. Początkowo kolekcjonerzy mogli wytwarzać amunicję, lecz nie mogli jej kupować, co wynikało wprost z przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 2003 roku w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni⁴¹. Sytuacja prawna uległa zmianie po wprowadzeniu przepisów

³⁹ Zob. art. 10 ust. 3 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

⁴⁰ Zob. art. 10 ust. 6 pkt. 4 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji..., oraz art. 30 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Dz.U. 2011, nr 38, poz. 195.

⁴¹ Zob. załącznik Nr 1 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni, Dz.U. 2003, nr 225, poz. 2233.

rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 marca 2013 roku w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni⁴². Na tej podstawie osoby posiadające pozwolenie na broń do celów kolekcjonerskich oraz pamiątkowych mogą kupować amunicję do tej broni.

Po znowelizowaniu ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, dopuszczono sprzedaż prochu strzelniczego czarnego (dymnego) pełnoletnim właścicielom replik broni palnej rozdzielnego ładowania, którzy okażą dowód tożsamości oraz Europejską kartę broni palnej⁴³. Europejską kartę broni palnej wydaje się z kolei osobom posiadającym broń palną zgodnie z wymogami prawa polskiego, a więc zarówno osobom posiadającym broń wymagającą pozwolenia, jak i taką, na której posiadanie nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia⁴⁴. Po zmianie przepisów, zgodnie z ustawą o broni i amunicji, osoby pełnoletnie mogą posiadać i strzelać z broni czarnoprochowej bez wymaganego pozwolenia.

Istotną zmianą w zakresie kontroli nad osobami, które posiadają na stanie broń, a wobec których są prowadzone postępowania karne, była zmiana przepisów dotycząca tzw. przewencyjnego zabezpieczenia broni. W praktyce stosowanie tego przepisu wiąże się z tym, że jeśli organ Policji – a w przypadku żołnierzy zawodowych: Żandarmeria Wojskowa – otrzyma informację o toczącym się postępowaniu karnym, to może za pokwitowaniem odebrać broń i amunicję oraz dokumenty potwierdzające legalność posiadania broni, ponieważ zwłoka zagraża bezpieczeństwu publicznemu. Uprawnienia i obowiązki w tym zakresie przysługują także Straży Granicznej na obszarze przejścia granicznego i w strefie nadgranicznej⁴⁵. Ustawodawca doprecyzował, w jakich przypadkach następuje przewencyjne przejęcie broni. Dotyczy to

⁴² Zob. załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni, Dz.U. 2013, poz. 447. Rozporządzenie utraciło moc po wprowadzeniu nowego Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów związanych z posiadaniem broni, Dz.U. 2023, poz. 1316.

⁴³ Zob. art. 30 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi...

⁴⁴ Zob. art. 10a ust. 1 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

⁴⁵ Zob. art. 19 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

osób, wobec których toczy się postępowanie karne o przestępstwo umyślne i umyślne skarbowe oraz nieumyślne przeciwko życiu i zdrowiu oraz bezpieczeństwu w komunikacji, popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, albo gdy sprawca zbiegł z miejsca wypadku⁴⁶. W późniejszym czasie katalog prewencyjnego zabezpieczenia broni rozszerzono o osoby, wobec których wszczęto procedury „Niebieskiej Karty”, stosujące przemoc, lub wobec których wydano nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania. W przypadku tego rodzaju przestępstw Policja oraz Żandarmeria Wojskowa są zobowiązane do obligatoryjnego zabezpieczenia broni i amunicji⁴⁷.

Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego 2008/51/WE nałożono na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia ścisłej kontroli transakcji przy użyciu środków porozumiewania się na odległość. Z tego względu wprowadzono nowy przepis, dopuszczający nabywanie broni lub amunicji przy użyciu środków porozumiewania się na odległość oraz określający warunki nabywania broni, na której posiadanie wymagane jest pozwolenie, lub amunicji do tej broni⁴⁸. Na tej podstawie znowelizowano zasady przesyłania broni lub amunicji za pośrednictwem operatorów świadczących usługi pocztowe. Według nowych przepisów przesyłanie broni lub amunicji za pośrednictwem innych podmiotów aniżeli operatorzy, którzy świadczą usługi pocztowe, jest zabronione. Operator świadczący usługi pocztowe, któremu zlecono przesłanie broni palnej lub amunicji pomiędzy krajami Unii Europejskiej, jest zobowiązany posiadać kopię uprzedniej zgody przewozowej i zgodę przewozową. W przypadku transakcji z państwem spoza Unii Europejskiej operator musi posiadać inne dokumenty potwierdzające legalność posiadania broni przez zbywcę i nabywcę⁴⁹.

Dotychczasowe przepisy dotyczące uprzednich zgód przewozowych i zgód przewozowych odnosiły się wyłącznie do europejskich transakcji z udziałem broni palnej, pozostawiając kwestię obrotu amunicją poza uregulowaniami prawnymi. W celu dostosowania do wymogów unijnych została uregulowana, obok broni palnej, również kwestia obrotu amunicją. Ponadto zrezygnowano z obowiązku wydawania przez komendanta wojewódzkiego Policji zaświadczenia uprawniającego do nabycia określonego w pozwoleniu rodzaju broni i amunicji do tej broni oraz określonej w pozwoleniu liczby egzemplarzy broni wraz z amunicją – w stosunku

⁴⁶ Zob. art. 19 i art. 15 ust. 1 pkt. 6 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

⁴⁷ Zob. art. 19a ustawy o broni i amunicji, Dz.U. 2024, poz. 485.

⁴⁸ Zob. art. 12a ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji...

⁴⁹ Zob. art. 36 ust. 4 i 5 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

do osób deklarujących zakup broni palnej lub amunicji w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Uznano tym samym, iż jedynym wystarczającym dokumentem w tym zakresie będzie uprzednia zgoda przewozowa⁵⁰.

Dotychczasowe przepisy ustawy o broni i amunicji przewidywały, że cudzoziemcy, którzy przybywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu wzięcia udziału w imprezach sportowych, których regulamin wymaga użycia broni, lub w przygotowaniach do takich imprez, mogą przywozić i wywozić broń odpowiadającą celom sportowym, a także amunicję do tej broni w ilościach określonych w zaproszeniu organizatorów imprez sportowych. Do czasu zmiany przepisów ustawy o broni i amunicji takie zaproszenia były obligatoryjnie potwierdzane przez właściwego komendanta wojewódzkiego Policji. Kierując się uproszczeniem tej procedury, zgodnie z dyrektywami unijnymi 51/2008 i 91/477, wprowadzono nowe, bardziej uproszczone rozwiązania. Zamiast dotychczasowego potwierdzania zaproszenia zastąpiono je obowiązkową informacją, składaną przez organizatora polowania, imprezy sportowej lub rekonstrukcji historycznej z udziałem cudzoziemca, do komendanta wojewódzkiego Policji, właściwego ze względu na miejsce organizowanej imprezy. Przedmiotowa informacja zawierała takie dane jak: data, miejsce oraz przybliżona liczba uczestników. Wprowadzono również zawity, siedmiodniowy termin pisemnego powiadomienia⁵¹. Celem takiego rozwiązania jest przekazanie organowi Policji informacji, że takie imprezy z bronią się odbywają, oraz informacji o podwyższonej liczbie osób posiadających broń palną nierejestrowaną w rejestrze prowadzonym przez Komendanta Głównego Policji.

Dla zwiększenia kontroli nad wywozem i przywozem broni i amunicji nałożono na organy celne obowiązek niezwłocznego zawiadamiania właściwego komendanta wojewódzkiego Policji o fakcie wywozu do państwa trzeciego, innego niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, przez cudzoziemców, którzy nie są członkami Unii Europejskiej, broni lub amunicji nabytej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Komendant wojewódzki Policji zobowiązany został z kolei do powiadomienia Komendanta Głównego Policji o tym fakcie, a Komendant Główny Policji do niezwłocznego zawiadomienia właściwych władz państwa, które wydało cudzoziemcowi upoważnienie do nabycia broni lub amunicji, oraz państwa, przez których terytorium będzie odbywać się przewóz broni lub amunicji⁵². Podobnie uregulowano obowiązek przekazywania informacji przez Komendanta Głównego Policji właściwym

⁵⁰ Zob. art. 37a ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

⁵¹ Zob. art. 42 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

⁵² Zob. art. 43 ust. 10–12 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

władzom państw członkowskich Unii Europejskiej o nabyciu broni lub amunicji przez cudzoziemców, nie później niż w chwili przewozu broni lub amunicji przez granicę Rzeczypospolitej Polskiej⁵³.

Nowelizacja ustawy o broni i amunicji, przeprowadzona w 2011 roku, przyniosła wiele zmian na korzyść osób ubiegających się o pozwolenie na broń. Jedną z kluczowych była zmiana przepisów wyłączających uznaniowość organu Policji uprawnionego do wydania pozwoleń na broń przez wprowadzenie ustawowych przesłanek, po których spełnieniu wnioskodawca może otrzymać decyzję uprawniającą do posiadania broni. Zmodyfikowano dotychczasowe rozwiązania prawne i dostosowano je do aktualnych potrzeb związanych z posiadaniem, zbyciem, przywozem oraz wywozem broni i amunicji, w tym możliwości zakupu broni za pośrednictwem internetowych sklepów handlujących bronią. Dostosowano do potrzeb dyrektyw unijnych sprawy związane z pobytem cudzoziemców, którzy mają pozwolenie na broń wydane w kraju pochodzenia, a także możliwość ubiegania się o Europejską kartę broni palnej. Z drugiej strony wprowadzono obowiązek ściślejszej kontroli nabywania broni palnej na odległość oraz wymiany informacji dotyczącej dokonywanych transakcji, przewozu i wywozu broni pomiędzy obywatelami z krajów członkowskich Unii Europejskiej i z krajami spoza tego obszaru. Oprócz zmian, których celem była implementacja dyrektyw unijnych, wprowadzono poprawki w oparciu o kilkuletnie doświadczenia w funkcjonowaniu przepisów krajowych, które regulują kwestie dostępu do broni i amunicji.

⁵³ Zob. art. 43 ust. 15 ustawy o zm. ustawy o broni i amunicji...

Rozdział 4

Wybrane regulacje prawne w zakresie prawa i obowiązków posiadania broni

4.1. Posiadanie broni palnej krótkiej do celów łowieckich

W wyniku nowelizacji ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji, z mocą obowiązującą od dnia 10 marca 2011 roku, zmienił się katalog przesłanek, po których spełnieniu właściwy organ Policji wydaje pozwolenie na broń. Ustawodawca wskazał trzy obligatoryjne okoliczności, jakie muszą zaistnieć, aby uzyskać pozwolenie na broń, tj.: jeżeli wnioskodawca nie stanowi zagrożenia dla samego siebie, porządku publicznego oraz przedstawi ważną przyczynę posiadania broni¹. Enumeratywnie wymieniono również i doprecyzowano, co ustawodawca uznaje za ważną przyczynę wydania pozwolenia na broń do celów, o jakie wnioskodawca się ubiega. W przypadku pozwolenia na broń do celów łowieckich jedynym ustawowym warunkiem, jaki musi spełnić osoba ubiegająca się o pozwolenie, jest posiadanie uprawnień do wykonywania polowania, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów². Po nowelizacji ustawy przestały obowiązywać niektóre przepisy wykonawcze. Dla przykładu, z dniem 10 marca 2011 roku przestało obowiązywać rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 roku w sprawie rodzajów szczególnie niebezpiecznych broni i amunicji oraz rodzajów broni, odpowiadające celom, w których może być wydane pozwolenie na broń³.

¹ Zob. art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 2024, nr 52, poz. 525 ze zm.

² Zob. art. 10 ust. 4 pkt. 3 ustawy o broni i amunicji...

³ Dz.U. 2000, nr 19, poz. 240 ze zm.

Zgodnie z rzeczonym aktem pozwolenie na broń używaną do celów łowieckich mogło być wydane na broń palną z wyłączeniem:

- 1) broni automatycznej,
- 2) pistoletów i rewolwerów,
- 3) broni wojskowej, która stanowiła lub stanowi uzbrojenie wojska, policji i innych formacji uzbrojonych,
- 4) broni bocznego zapłonu,
- 5) broni o lufach gwintowanych, przeznaczonej do strzelania amunicją charakteryzującą się energią pocisku mniejszą niż 1000 J w odległości 100 m od wylotu lufy,
- 6) broni z lufą wkładkową zmieniającą kaliber tej broni, z wyjątkiem przypadków, gdy lufa wkładkowa stanowi dodatkowe fabryczne wyposażenie danego egzemplarza broni⁴.

Na podstawie tego rozporządzenia obowiązywał wyraźny, niebudzący żadnych wątpliwości zakaz prawny używania między innymi broni krótkiej w postaci pistoletów i rewolwerów w celach łowieckich. Po zmianie przepisów regulacje możliwości posiadania rodzajów broni do celów łowieckich przeniesione zostały do ustawy, która odesłała przedmiotowe uregulowania do odrębnych przepisów. Takim aktem prawnym było rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 roku w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz⁵. Określono w nim, że do wykonywania polowania oraz odstrzału zwierząt, stanowiących nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka, dopuszczona jest wyłącznie myśliwska broń palna długa centralnego zapłonu o lufach gwintowanych lub gładkich, z wyłączeniem broni czarnoprochowej, pistoletów i rewolwerów, z której po maksymalnym załadowaniu można oddać najwyżej sześć pojedynczych strzałów, z tym że do magazynka broni samopowtarzalnej można załadować jednorazowo najwyżej dwa naboje⁶. Przepisy określiły również warunki wykonywania polowań z broni myśliwskiej, precyzując, że na zwierzynę grubą poluje się z myśliwskiej broni palnej o lufach gwintowanych i kalibrze minimum 5,6 mm oraz stosowanych do nich naboji myśliwskich z pociskami półpłaszczowymi, które w odległości 100 m od wylotu lufy mają energię nie mniejszą niż od 1000 do 2500 J. Na zwierzynę drobną z kolei używa się wyłącznie myśliwskich naboji śrutowych ze śrutem o średnicy do 4,5 mm.

⁴ Tamże, zob. par. 5 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie rodzajów szczególnie niebezpiecznych broni...

⁵ Dz.U. 2005, nr 61, poz. 548 ze zm.

⁶ Zob. par. 3 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz, Dz.U. 2005, nr 61, poz. 548 ze zm.

Na drapieżniki natomiast poluje się, używając myśliwskich naboí kulowych oraz śrutowych lub naboí myśliwskich z pociskami pełnopłaszczowymi⁷.

Z powyższego wynika, że przepisy rozporządzenia określiły tylko kaliber i energię w stosunku do naboí z pociskami półpłaszczowymi, natomiast dla naboí z pociskami pełnopłaszczowymi nie określono ani kalibru, ani energii.

Nowy stan prawny spowodował, że posiadacze broni do celów łowieckich zaczęli występować do organów Policji o rozszerzenie posiadania broni palnej krótkiej do celów łowieckich. Praktyka wydawania decyzji administracyjnych przez komendantów wojewódzkich i stołecznego Policji w tym zakresie była różnorodna. W województwie zachodniopomorskim odmawiano rejestracji tego rodzaju broni. Odmowę rejestracji uzasadniano przede wszystkim tym, że osoba, która ubiega się o zarejestrowanie broni krótkiej, zobowiązana jest posiadać dokumenty, które potwierdzają zdanie egzaminu przed właściwą komisją egzaminacyjną Polskiego Związku Łowieckiego ze znajomości i używania takiej broni. Ta argumentacja znalazła swoje potwierdzenie w orzecznictwie sądów administracyjnych⁸. Ponadto decyzje odmowne motywowano faktem, że Polski Związek Łowiecki prowadzi szkolenia teoretyczne i praktyczne, które dotyczą broni długiej, bowiem broń krótka nie spełnia warunków broni myśliwskiej, o jakiej jest mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 25 września 2011 roku w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowań i znakowania tusz. Organy Policji, które odmawiały rejestracji broni krótkiej w celach łowieckich, swoje decyzje opierały także na tym, że owa broń nie nadaje się do polowania na zwierzynę z uwagi na zbyt niską energię uderzeniową pocisków, które mogą być do niej załadowane. Niektóre organy Policji wskazywały również, że przepisy ustawy o broni i amunicji oraz powiązane akty wykonawcze nie zawierają definicji broni myśliwskiej (strzelby, sztucery) czy definicji amunicji (śrutowej i kulowej) do tejże broni, co rodzi wątpliwości, do jakich celów może ona zostać wykorzystana. Zdaniem wspomnianych organów osoba, która posiada pozwolenie na broń palną myśliwską do celów łowieckich, a która ubiega się o zarejestrowanie broni krótkiej, zobowiązana jest posiadać dokument potwierdzający zdanie egzaminu ze znajomości i używania tego rodzaju broni.

Stanowisko takie zaprezentował Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie, który przedstawił przeciwstawne pojęcia broni bojowej i broni myśliwskiej. Prowadziło to do wniosku, że pistolet jako broń bojowa nie może być jednocześnie bronią myśliwską. Sędziowie stwierdzili, że skoro ustawodawca w treści

⁷ Tamże.

⁸ Wyrok Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 czerwca 2012 r., sygn. II SA/WA 176/12.

normy prawnej umieszcza obok siebie dwa pojęcia broni (bojowej i myśliwskiej), to z zakresu wykładni synonimicznej wynikać może tylko, że tym różnym zwrotom nie można nadawać tego samego znaczenia⁹. Sąd podzielał stanowisko organów Policji, które odmawiały wydania pozwoleń na broń palną krótką do celów łowieckich, w związku z tym, że nie ma podstawy do tego, aby z powodu uchylenia rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 roku wyprowadzać wniosek, iż dopuszczalne stało się używanie broni krótkiej do celów łowieckich, tylko z tego powodu, że w ustawie nie powtórzono wprost zakazu ujętego wcześniej w rozporządzeniu, a w inny sposób określono rodzaje broni i cele, do których mogą być używane¹⁰. Należy zwrócić uwagę, że przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 roku w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz regulują w swoim zakresie sprawy, które odnoszą się do broni myśliwskiej i amunicji, pozwalającej osiągnąć określoną siłę energii kinetycznej, czyli w tym przypadku nie mniejszą niż 1000 J w odległości 100 m od wylotu z lufy. Broń palna krótka takich parametrów nie ma, z czego można wyciągnąć wniosek, że tego rodzaju broni nie można zaliczyć do broni myśliwskiej. Przepisy w tej materii zostały ostatecznie zmienione rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2013 roku, w którym określono, że używana do polowania broń myśliwska o lufach gwintowanych musi być przeznaczona do strzelania amunicją myśliwską, charakteryzującą się energią pocisku nie mniejszą niż 1000 J w odległości 100 m od wylotu lufy¹¹.

4.2. Badania lekarskie osób posiadających pozwolenie na broń

Jednym z warunków wydania pozwolenia na broń jest potwierdzenie, że osoba ubiegająca się o takie pozwolenie nie wykazuje zaburzeń psychicznych lub nie wykazuje istotnych zaburzeń funkcjonowania psychologicznego. Takie rozwiązania prawne po raz pierwszy zostały wprowadzone w ustawie z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji. Ustawodawca określił negatywne czynniki wydania pozwolenia na broń. Jednym z nich jest obligatoryjna przesłanka odmowy wydania pozwolenia na broń w przypadku osób:

⁹ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2014 r., sygn. II OSK 2407/12.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 lipca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowań i znakowania tusz, Dz.U. 2013, poz. 889.

- 1) z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 1997, nr 111, poz. 535; Dz.U. 1997, nr 88, poz. 554; Dz.U. 1997, nr 113, poz. 731; Dz.U. 1998, nr 106, poz. 668; Dz.U. 1999, nr 11, poz. 95; Dz.U. 2000, nr 120, poz. 1268), lub o znacznie ograniczonej sprawności psychofizycznej,
- 2) wykazujących istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego,
- 3) uzależnionych od alkoholu lub od substancji psychoaktywnych¹².

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego pojęcie osoby z zaburzeniami psychicznymi odnosi się do osoby:

- a) chorej psychicznie (wykazującej zaburzenia psychiatryczne),
- b) upośledzonej umysłowo,
- c) wykazującej inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym¹³.

Niezależnie od wymienionych przesłanek, wprowadzona została delegacja ustawowa dla ministra właściwego do spraw zdrowia w celu określenia w drodze rozporządzenia wykazu stanów chorobowych i zaburzeń funkcjonowania psychologicznego, wymienionych w art. 15 ust. 1 pkt. 2–4, wykluczających możliwość wydania pozwolenia na broń, rejestracji broni, biorąc pod uwagę uniemożliwienie wydania pozwolenia na broń lub karty rejestracyjnej broni pneumatycznej osobom niedającym rękojmi bezpiecznego posługiwania się bronią¹⁴. Na tej podstawie Minister Zdrowia wydał rozporządzenie, w którym określił wykaz stanów chorobowych i zaburzeń funkcjonowania psychologicznego, wykluczających możliwość wydania pozwolenia na broń i rejestracji broni¹⁵. Określenie stanów chorobowych i zaburzeń funkcjonowania psychologicznego jest zgodne z Międzynarodową Statystyczną Kwalifikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD 10)¹⁶.

¹² Zob. art. 15 ustawy z dnia 21 marca 1999 r. o broni i amunicji..., Dz.U. 2024, poz. 485.

¹³ Zob. art. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Dz.U. 1994, nr 111, poz. 535 ze zm.

¹⁴ Zob. art. 15 ust. 9 ustawy o broni i amunicji...

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2005 r. w sprawie wykazu stanów chorobowych i zaburzeń funkcjonowania psychologicznego wykluczających możliwość wydania pozwolenia na broń i rejestracji broni, Dz.U. 2006, nr 2, poz. 14. Rozporządzenie poprzedzone było Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 września 2000 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się lub posiadających pozwolenie na broń, Dz.U. 2000, nr 79, poz. 898.

¹⁶ C. Kąkol, *Ustawa o broni i amunicji...*, s. 138.

Zgodnie z wykazem ministra, stanowiącym załącznik do rozporządzenia, należą do nich:

- 1) organiczne zaburzenia psychiczne, włącznie z zespołami objawowymi,
- 2) zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych, z wyłączeniem palenia tytoniu,
- 3) schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii (schizotypowe) i urojeniowe,
- 4) zaburzenia nastroju (afektywne),
- 5) zaburzenia nerwicowe lękowe, obsesyjno-kompulsyjne, dysocjacyjne, pod postacią somatyczną,
- 6) przewlekająca się reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne,
- 7) przewlekłe zaburzenia behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi, z wyłączeniem dysfunkcji seksualnych niespowodowanych zaburzeniem organicznym ani chorobą somatyczną,
- 8) zaburzenia osobowości,
- 9) zaburzenia nawyków i popędów,
- 10) zaburzenia preferencji seksualnych (transwestytyzm fetyszystyczny, ekshibicjonizm, oglądactwo, pedofilia, sadomasochizm),
- 11) upośledzenie umysłowe,
- 12) całościowe zaburzenia rozwojowe,
- 13) zaburzenia zachowania i emocji, rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym¹⁷.

Określenie stanów psychofizycznych osoby ubiegającej się o pozwolenie na broń jest kluczową przesłanką decydującą o wydaniu bądź odmowie wydania pozwolenia na broń. Zaistnienie choćby jednego ze stanów chorobowych, które określono w przepisach, stanowi podstawę dla lekarza orzecznika do wydania orzeczenia o braku zdolności fizycznych lub psychicznych osoby ubiegającej się o prawo do posiadania broni. Uprawnionymi do wydawania orzeczeń są lekarze i psycholodzy, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje przez odbycie szkoleń w jednostkach i ośrodkach uprawnionych do prowadzenia tego rodzaju szkoleń¹⁸. Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 21 marca 1999 roku o broni i amunicji powstał obowiązek przedstawienia orzeczeń lekarskiego i psychologicznego nie tylko w sytuacji, kiedy osoba

¹⁷ Załącznik do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2005 r. w sprawie wykazu stanów chorobowych i zaburzeń funkcjonowania psychologicznego wykluczających możliwość wydania pozwolenia na broń i rejestracji broni, Dz.U. 2006, nr 2, poz. 14.

¹⁸ Zob. par. 2 i 3 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 sierpnia 2019 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych osób występujących o wydanie pozwolenia na broń lub zgłaszających do rejestru broń pneumatyczną oraz posiadających pozwolenie na broń lub zarejestrowaną broń pneumatyczną.

ubiega się o pozwolenie na broń. Ustawodawca przewidział również obowiązek przedkładania organom Policji takich orzeczeń dla osób, które już posiadają pozwolenie na broń, w celu weryfikacji i potwierdzenia, czy nie utracili predyspozycji fizycznych i psychicznych do dalszego dysponowania bronią. Dysponenci zostali zobowiązani do dostarczenia takich orzeczeń organowi Policji w okresach pięcioletnich. Tym samym posiadacze broni zobowiązani zostali do przedstawienia aktualnego orzeczenia lekarskiego i psychologicznego, wydanego przez upoważnionych lekarza i psychologa, które stwierdza, że nie należą do osób z zaburzeniami psychicznymi, wykazujących istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego czy też uzależnionych od alkoholu lub substancji psychoaktywnych¹⁹. Co istotne, uprawnionych lekarzy i psychologów zobowiązano do informowania organów Policji o wydaniu negatywnych orzeczeń wobec osób, które takim badaniom się poddały. Obowiązek ten dotyczył wszystkich posiadaczy broni, a więc broni wydanej w celach: ochrony osobistej, ochrony bezpieczeństwa innych osób oraz mienia, łowieckich, sportowych, kolekcjonerskich, pamiątkowych, szkoleniowych. Jedyne wyjątek przewidziany w ustawie w zakresie legitymowania się orzeczeniem lekarskim i psychologicznym obejmował funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej, a także funkcjonariuszy innych państwowych formacji uzbrojonych i żołnierzy zawodowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów posiadali przydzieloną im broń²⁰. Ta grupa funkcjonariuszy służb mundurowych, posiadając pozwolenie na broń służbową, również przechodzi specjalistyczne badania oraz egzaminy wewnętrzne, które potwierdzają predyspozycje i umiejętności posługiwania się bronią.

Z obowiązku wykonania badań ustawodawca zwolnił osoby posiadające już pozwolenie na broń w określonych celach na skutek zmiany ustawy o broni i amunicji z mocą obowiązującą od 2004 roku. Na podstawie ustawy z dnia 14 lutego 2003 roku o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz o zmianie ustawy o Biurze Ochrony Rządu wprowadzone zostały nowe regulacje przez wprowadzenie obowiązku wykonania badań lekarskich i psychologicznych przez osoby ubiegające się o rejestrację broni pneumatycznej. Również na mocy tej zmiany ustawy zniesiono obowiązek dostarczania organowi Policji raz na pięć lat orzeczeń lekarskich i psychologicznych przez osoby posiadające pozwolenie na broń wydane w celach: łowieckich, sportowych, kolekcjonerskich, pamiątkowych i szkoleniowych²¹. Ustawodawca pozostawił jedynie

¹⁹ Zob. art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 21 marca 1999 r. o broni i amunicji...

²⁰ Zob. art. 15 ust. 6 ustawy z dnia 21 marca 1999 r. o broni i amunicji...

²¹ Zob. art. 15 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz o zmianie ustawy o Biurze Ochrony Rządu, Dz.U. 2003, nr 52, poz. 451.

wymóg wykonania badań lekarskich i psychologicznych w okresach pięcioletnich dla posiadaczy pozwoleń na broń do celów ochrony osobistej oraz ochrony osób mienia. Kolejna zmiana ustawy o broni i amunicji w 2011 roku utrzymała dotychczasowe regulacje w zakresie obowiązku poddania się obowiązkowym badaniom lekarskim i psychologicznym²². Pozostali dysponenci broni, którzy posiadali pozwolenia na broń w celach łowieckich, sportowych, rekonstrukcji historycznych, kolekcjonerskich, pamiątkowych oraz szkoleniowych, byli zwolnieni z takiego obowiązku.

Zmiana przepisu znoszącego prawny obowiązek poddania się badaniom lekarskim i psychologicznym była przedmiotem dyskusji. Przede wszystkim dotyczyło to środowiska myśliwych, które w Polsce dysponuje największą liczbą zarejestrowanych jednostek broni. Formułowano zarzuty wybiórczego kształtowania prawa. Prace nad zmianą ustawy o broni i amunicji, rozpoczęte w 2010 roku, miały przede wszystkim na celu wdrożenie dyrektyw Parlamentu Europejskiego oraz Rady Unii Europejskiej, o czym była mowa w poprzednim rozdziale. Podjęte przedsięwzięcia nad zmianą ustawy obejmowały również wprowadzenie innych zmian, bezpośrednio związanych z dostosowaniem prawa krajowego do wymogów unijnych. Dostępna na stronie sejmowej historia procesu legislacyjnego prac nad nowelizacją ustawy, w tym zwolnienia osób z obowiązku przeprowadzania raz na pięć lat badań lekarskich i psychologicznych w celach łowieckich, sportowych, rekonstrukcji historycznych, kolekcjonerskich, pamiątkowych oraz szkoleniowych, nastąpiła na podstawie uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 grudnia 2010 roku. Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 3 grudnia 2010 roku ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, wprowadził w omawianym zakresie poprawki²³. W przebiegu procesu legislacyjnego brak jest uzasadnienia, jakimi przesłankami kierowali się parlamentarzyści, wprowadzając tak istotną zmianę. Jedynie w uzasadnieniu uchwały Senatu zapisano: „Poprawki nr 4 i 13 zmierzają do korekty nieprawidłowych odesłań. Pozostawienie odesłań

²² Zob. art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Dz.U. 2011, nr 38, poz. 195.

²³ Uchwała Senatu RP w sprawie ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Druk nr 3728 z dnia 22 grudnia 2010 r., <https://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/wgdruku/3728> (dostęp: 28.01.2025).

w dotychczasowym brzmieniu uniemożliwiłoby poprawne odkodowanie norm zawartych w przepisach”²⁴. W konsekwencji znowelizowana ustawa została podpisana przez Prezydenta RP w dniu 31 stycznia 2011 roku²⁵.

Kolejna zmiana podejścia do obowiązkowych badań lekarskich dla osób posiadających broń w celach łowieckich nastąpiła w 2018 roku, kiedy to Sejm procedował nad zmianą ustawy – Prawo łowieckie. W przebiegu prac nad tym projektem Senat uchwalił z dnia 15 marca 2018 roku w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw, wprowadził poprawkę nr 5, wskazując w uzasadnieniu uchwały za właściwe nałożenie na osoby, które posiadają pozwolenie na broń, obowiązku przedstawiania raz na pięć lat określonego orzeczenia lekarskiego i psychologicznego, i w tym celu wprowadził odpowiednią zmianę w ustawie z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji²⁶. Uchwała została przyjęta i podpisana przez Prezydenta RP w dniu 28 marca 2018 roku²⁷. Z chwilą wejścia w życie zmiany w ustawie o broni i amunicji powstał obowiązek wykonywania raz na pięć lat badań lekarskich i psychologicznych już nie tylko w stosunku do osób posiadających pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej oraz ochrony osób i mienia, ale również wobec posiadaczy pozwoleń na broń w celach łowieckich. Oznaczało to, że posiadacze broni myśliwskiej zobligowani zostali do dostarczenia organom Policji orzeczeń lekarskiego i psychologicznego do dnia 31 marca 2023 roku.

Pod koniec 2022 roku, a więc w czasie, kiedy zbliżał się okres złożenia wymaganych orzeczeń przez osoby posiadające broń w celach łowieckich, Komisja Nadzwyczajna do spraw deregulacji wniosła do łaski marszałkowskiej projekt ustawy o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych²⁸. Po pierwszym czytaniu na posiedzeniu Sejmu projekt (wraz ze złożoną autopoprawką) odesłano pod obrady Komisji Nadzwyczajnej do spraw deregulacji.

²⁴ Tamże.

²⁵ Przebieg procesu legislacyjnego, <https://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/3388.htm> (dostęp: 28.01.2025).

²⁶ Przebieg prac nad skierowaniem projektu do Sejmu, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2337> (dostęp: 29.01.2025).

²⁷ Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2018, poz. 651. Art. 4. W ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. 2017, poz. 1839 oraz Dz.U. 2018, poz. 106 i 138) w art. 15 w ust. 4 wyrazy „art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2” zastępuje się wyrazami „art. 10 ust. 2 pkt 1–3” (zapis w ustawie o zm. ustawy prawo łowieckie).

²⁸ Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych, Druk nr 2628, Warszawa, 22 września 2022 r., <https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/684DD198D054FBB9C12588CA00371F60/%24File/2628.pdf> (dostęp: 29.01.2025).

Ta rozpatrzyła go na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2022 roku i skierowała do izby niższej wniosek o przyjęcie projektu, w którym znalazł się między innymi zapis znoszący obowiązek przeprowadzania raz na pięć lat badań lekarskich i psychologicznych przez osoby posiadające broń w celach łowieckich²⁹. Po przyjęciu ustawy przez Sejm skierowano ją do Senatu. W dniu 22 lutego 2023 roku izba wyższa podjęła uchwałę o odrzuceniu ustawy o zmianie ustawy w celu zlikwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych³⁰. Uzasadniając swoje stanowisko, Senat stwierdził, że: „Kontrowersje wywołały również zmiany przyjęte w ustawie o broni i amunicji. W trakcie prac nad ustawą skrytykowano wyeliminowanie z porządku prawnego obowiązku poddawania się przez myśliwych okresowym badaniom lekarskim oraz złagodzenie wymagań w zakresie procedury odwoławczej od orzeczeń lekarskiego lub psychologicznego, wydawanych w stosunku do osoby ubiegającej się o wydanie pozwolenia na broń. Biorąc pod uwagę, iż przedmiotem badania lekarskiego i psychologicznego jest ocena, czy osoba ubiegająca się o broń lub tą bronią się posługująca nie wykazuje zaburzeń psychicznych lub znacznego ograniczenia sprawności psychofizycznej, czy nie wykazuje istotnego zaburzenia funkcjonowania psychologicznego, oraz czy nie jest uzależniona od alkoholu lub od substancji psychoaktywnych, a więc czy posiadanie przez nią broni nie będzie stanowiło zagrożenia dla życia i zdrowia innych osób, wprowadzenie przez ustawodawcę złagodzenia tych wymogów należy uznać za całkowicie nieracjonalne”³¹. Sejm tę uchwałę odrzucił. Ostatecznie Prezydent RP w dniu 20 kwietnia 2023 roku podpisał ustawę, która weszła w życie w dniu 12 maja 2023 roku³².

Kolejne zniesienie przepisów zwalniających osoby posiadające pozwolenie na broń w celach łowieckich wywołało dyskusję publiczną. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku w Polsce uprawnionych do posiadania broni w celach łowieckich

²⁹ Sprawozdanie Komisji Nadzwyczajnej do Spraw Deregulacji o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych wraz z autopoprawką (Druki nr 2628 i 2628-A, Warszawa, 2 grudnia 2022 r.). Wprowadzona zmiana brzmiała: Art. 11. W ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji Dz.U. z 2020 r. poz. 955 oraz z 2022 r. poz. 275 wprowadza się następujące zmiany: w art. 15 w ust. 4 wyrazy „art. 10 ust. 2 pkt 1–3” zastępuje się wyrazami „art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2”, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/27871A84858D6DDAC1258911003C4F99/%24File/2842.pdf> (dostęp: 29.01.2025).

³⁰ Uchwała Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych, Druk nr 3035, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=3035> (dostęp: 29.01.2025).

³¹ Tamże.

³² Ustawa z dnia 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustaw w celu zlikwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych, Dz.U. 2023, poz. 803.

zarejestrowanych było 137 404 osoby³³. Posługiwanie się bronią palną powinno być objęte ścisłą kontrolą państwa. Weryfikacja predyspozycji fizycznych i psychicznych osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach łowieckich, leży w interesie publicznym i jest związane z bezpieczeństwem. Zagrożenia i niebezpieczeństwa związane z jej używaniem dotyczą ochrony wartości najwyższych, takich jak życie i zdrowie ludzi. Badania społeczne, przeprowadzone w grudniu 2024 roku dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska, wykazały, że Polki i Polacy popierają objęcie myśliwych obowiązkowymi badaniami lekarskimi. Według 88% respondentów powinni oni przechodzić badania psychologiczne, a w opinii 86% – badania lekarskie³⁴.

Kolejne prace legislacyjne nad zmianą ustawy o broni i amunicji w zakresie obowiązku przeprowadzania okresowych badań lekarskich i psychologicznych rozpoczęły się w listopadzie 2024 roku. Zapoczątkował je projekt ustawy wniesiony przez grupę posłów. Zakładał on między innymi wprowadzenie obowiązku przedstawienia właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskiego i psychologicznego dla osób posiadających pozwolenie na broń wydane w celu ochrony osobistej, ochrony osób i mienia oraz łowieckim. Przy czym dla osób do ukończenia 70. roku życia obowiązek dostarczenia badań obejmował okres co pięć lat, a po ukończeniu 70. roku życia – raz na dwa lata³⁵. Niestety, projekt został odrzucony przy pierwszym czytaniu na posiedzeniu Sejmu w dniu 9 stycznia 2025 roku³⁶.

W obowiązującym stanie prawnym tylko posiadacze pozwoleń na broń, wydanych w celu ochrony osobistej lub ochrony osób i mienia, są obowiązani raz na pięć lat przedstawić właściwemu organowi Policji orzeczenia lekarskie i psychologiczne, stwierdzające, że nie należą do osób z zaburzeniami psychicznymi, zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2022, poz. 2123; Dz.U. 2023, poz. 1972), lub o znacznie ograniczonej sprawności psychofizycznej, wykazujących istotne zaburzenia funkcjonowania psychologicznego lub uzależnionych od alkoholu bądź od substancji psychoaktywnych. Takie orzeczenia nie mogą być wystawione wcześniej niż trzy miesiące przed upływem tego terminu.

³³ Stanowisko Polskiego Związku Łowieckiego, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/65F93BEE76AB4E3EC1258BEE002AC479/%24File/867-001.pdf> (dostęp: 29.01.2025).

³⁴ 86% Polek i Polaków opowiada się za wprowadzeniem obowiązkowych badań lekarskich dla myśliwych, <https://www.gov.pl/web/klimat/86-proc-polek-i-polakow-opowiada-sie-za-wprowadzeniem-obowiazkowych-badan-lekarskich-dla-mysliwych> (dostęp: 29.01.2025).

³⁵ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji, Druk nr 867, <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=867> (dostęp: 29.01.2025).

³⁶ <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=01E4094E7BAC98CCC1258BE1006E0BDB> (dostęp: 29.01.2025).

Powstaje zasadnicze pytanie, dlaczego osoby posiadające pozwolenie na broń w celach łowieckich są zwolnione z obowiązku weryfikacji predyspozycji fizycznych i psychicznych do dysponowania bronią. Do tej grupy wchodzi również osoby posiadające pozwolenie na broń w celach sportowych, rekonstrukcji historycznych, kolekcjonerskich, pamiątkowych oraz szkoleniowych. Jednak to grupa myśliwych jest tą, która w Polsce posiada najwięcej wydanych pozwoleń na broń i zarejestrowanej broni. Według danych Komendy Głównej Policji na dzień 31 grudnia 2023 roku wydanych pozwoleń na broń w celach łowieckich w Polsce było 137 404, natomiast liczba zarejestrowanych jednostek broni wyniosła 388 450 sztuk³⁷. W Polsce wydanych wszystkich pozwoleń na broń na koniec 2023 roku było 323 983, a więc 42,4% stanowią pozwolenia wydane do celów łowieckich. Liczba zarejestrowanej broni wyniosła z kolei 843 755 egzemplarzy, a więc aż 46,0% stanowi posiadana broń myśliwska³⁸. Uprzywilejowanie środowisk myśliwych w obszarze potencjalnej weryfikacji lekarskiej i psychologicznej stanowi przedmiot kontrowersji. Przytaczane w niniejszym rozdziale badania opinii publicznej, które w grudniu 2024 roku przeprowadził IPSOS, pokazują, że zdecydowana większość społeczeństwa domaga się zmiany regulacji prawnych w tym zakresie. Aż 88% respondentów uznało, że myśliwi powinni przechodzić badania psychologiczne, a w opinii 86% – badania lekarskie. Zgodność takich oczekiwań przeważa we wszystkich grupach badanych³⁹. Za wprowadzeniem obligatoryjnych okresowych badań lekarskich dla myśliwych opowiedziało się 86% respondentów zamieszkujących wsie i 90% respondentów zamieszkujących miasta poniżej 25 tysięcy mieszkańców (w przypadku badań psychologicznych było to odpowiednio – 89% i 91%). W miastach powyżej 100 tysięcy było to 86% badanych⁴⁰. Posiadanie pozwolenia na broń palną jest szczególnym uprawnieniem, a osoby dysponujące bronią powinny być poddawane mechanizmom kontrolnym regulowanym przez państwo. Z jednej strony posiadanie broni jest przywilejem. Z drugiej zaś strony, w stosunku do osób, które nią dysponują, nie powinno być żadnych wątpliwości w zakresie ich predyspozycji fizycznych i psychicznych. Projekt poselski z końca 2024 roku był próbą wprowadzenia wspomnianych mechanizmów kontrolnych. Jego autorzy argumentowali, że potrzeba regulacji w tym zakresie wynika przede wszystkim

³⁷ Statystyka – Broń pozwolenia, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186394>, Bron- pozwolenia.html (dostęp: 30.01.2025).

³⁸ Tamże.

³⁹ Przywileje myśliwych kosztem bezpieczeństwa publicznego, <https://www.prawo.pl/samorzad/przywileje-mysliwych-kosztem-bezpieczenstwa,530911.html> (dostęp: 30.01.2025).

⁴⁰ Tamże.

z konieczności równego traktowania osób, które uzyskały pozwolenie na broń w celu ochrony osobistej, ochrony osób i mienia oraz do celów łowieckich. Nie znajduje się żadnego uzasadnienia dla istnienia różnic w tym zakresie, choćby z tego powodu, że to myśliwi strzelają częściej niż przedstawiciele pozostałych wymienionych grup i to w sytuacjach, gdy ryzyko postrzelenia osoby postronnej jest bardzo wysokie. Obowiązujące regulacje przewidują jednakową częstotliwość obowiązku przeprowadzania badań niezależnie od wieku. Wydaje się oczywiste, że z wiekiem, zwłaszcza zaawansowanym, sprawność fizyczna i psychiczna osoby używającej broni znacznie spada i wzrasta zagrożenie niecelowego lub celowego niedozwolonego jej użycia. Taki stan rzeczy prowadzi do wysokiego zagrożenia wypadkami w związku z użyciem broni i powoduje potencjalne zagrożenia dla całego społeczeństwa⁴¹.

Wydaje się, że w państwie demokratycznym funkcjonowanie uprzywilejowanych grup zawodowych czy społecznych powinno podlegać transparentnym mechanizmom kontrolnym i regulacjom prawnym, które będą wzmacniały zaufanie społeczne. Od uczestników życia publicznego (np. od kierowców zawodowych, żołnierzy, funkcjonariuszy służb państwowych, straży, inspekcji, posiadaczy niektórych pozwoleń na broń) wymaga się zwykle pewnej dozy odpowiedzialności. Tak samo powinno się wymagać gotowości do poddania się okresowym badaniom lekarskim i psychologicznym. W przekonaniu autora trudno jest znaleźć powód, dla którego niektóre grupy posiadaczy pozwoleń na broń miałyby zostać wyłączone ze wspomnianego mechanizmu kontrolnego.

⁴¹ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji, Druk nr 867, <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=867> (dostęp: 30.01.2025).

Rozdział 5

Wydawanie pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim w latach 2014–2023

5.1. Rejestracja broni w ujęciu prawnym

Regulacje prawne w zakresie prowadzenia elektronicznej ewidencji osób i podmiotów posiadających pozwolenie na broń oraz zarejestrowanej broni zostały po raz pierwszy wprowadzone ustawą z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji. Dane osób posiadających pozwolenie na broń oraz podmiotów, którym wydawano pozwolenie na okaziciela (tzw. świadectwo broni)¹, urzędowe informacje i opinie o tych osobach i podmiotach, sporządzone w związku ze sprawami pozwoleń na broń, rodzaj i cechy identyfikacyjne tej broni, podlegają wpisowi do rejestru prowadzonego przez Komendanta Głównego Policji, a w przypadku żołnierzy zawodowych – przez właściwe organy wojskowe². Ustawodawca nałożył również na właściwe organy wojskowe obowiązek przekazywania raz w roku, w terminie do 1 marca, Komendantowi Głównemu Policji informacji o liczbie pozwoleń na broń wydanych w roku poprzednim, wraz z informacją o liczbie egzemplarzy i rodzajach broni, na które pozwolenia te zostały wydane³. Taki obowiązek nałożono też na Polski Związek Łowiecki oraz zarządy stowarzyszeń strzeleckich. Rzeczone instytucje zobowiązano ponadto do corocznego składania właściwym organom Policji aktualnych wykazów członków uprawiających łowiectwo lub strzelectwo z użyciem własnej broni oraz do powiadamiania tych organów o wykluczeniu wymienionych członków z tych organizacji w terminie 30 dni od dnia wykluczenia⁴.

¹ Zob. art. 29 ustawy o broni i amunicji...

² Tamże, art. 27 ust. 2 i 3.

³ Tamże, art. 27 ust. 4.

⁴ Tamże, art. 27 ust. 5.

Na tej podstawie Komendant Główny Policji w dniu 8 lutego 2002 roku wydał decyzję nr 34 w sprawie prowadzenia rejestru „Broń”⁵. Policja została zobligowana do gromadzenia i przetwarzania następujących informacji o osobach i podmiotach:

- a) dane osobowe osób posiadających pozwolenie na broń lub dopuszczenie do posiadania broni,
- b) dane dotyczące podmiotów posiadających pozwolenie na okaziciela (na świadectwo),
- c) urzędowe informacje i opinie o osobach i podmiotach, sporządzone w związku ze sprawami pozwoleń na broń,
- d) liczbę egzemplarzy, rodzaj i cechy identyfikacyjne broni posiadanej przez osoby i podmioty.

Obowiązek gromadzenia informacji dotyczył również osób i podmiotów ubiegających się o pozwolenie na broń lub dopuszczenie. W tym kontekście chodziło o:

- a) dane osobowe osób ubiegających się o pozwolenie na broń lub dopuszczenie do posiadania broni,
- b) dane dotyczące podmiotów ubiegających się o pozwolenie na broń na okaziciela.

Obowiązek rejestracji dotyczył również broni utraconej⁶.

Do wprowadzania, aktualizacji i usuwania z rejestru powyższych informacji zostali upoważnieni przez komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji policjanci lub pracownicy właściwej komendy powiatowej (miejskiej) i komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji. W zakresie wprowadzania, aktualizacji i usuwania z rejestru informacji o broni utraconej upoważnieni z kolei zostali przez Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Głównej Policji policjanci lub pracownicy Komendy Głównej Policji⁷.

Jednocześnie w decyzji Komendant Główny Policji zobligował komendy wojewódzkie (Stołeczną) Policji do uaktualnienia rejestru w zakresie informacji dotyczących osób i podmiotów, które przed dniem wejścia w życie niniejszej decyzji uzyskały pozwolenie na broń lub dopuszczenie do posiadania broni. Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Głównej Policji zostało natomiast zobowiązane do uaktualnienia rejestru w zakresie informacji o broni utraconej. Uzupełnienie wymaganych danych określone zostało w terminie do dnia 30 lipca 2002 roku⁸.

⁵ Decyzja Nr 34 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 lutego 2002 r. w sprawie prowadzenia rejestru „Broń”, Dz.U. KGP 2004, nr 14, poz. 78.

⁶ Tamże, zob. par. 1.

⁷ Tamże, zob. par. 3.

⁸ Tamże, zob. par. 4.

W praktyce uaktualnienie rejestru w zakresie informacji dotyczących osób i podmiotów, które posiadały pozwolenie na broń lub dopuszczenie do posiadania broni, uzyskane przed dniem wejścia w życie decyzji, napotykało wiele trudności. Przede wszystkim ogromny zbiór akt personalnych osób i podmiotów, które posiadały pozwolenie na broń, wymagał zweryfikowania wszystkich danych oraz ich zgodności z dokumentacją, jaka figurowała w aktach. W przypadku województwa zachodniopomorskiego był to zbiór kilkunastu tysięcy akt posiadaczy różnego rodzaju broni. Przegląd dokumentacji w tak krótkim czasie (wynoszącym zaledwie pięć miesięcy od dnia wejścia w życie decyzji) był zadaniem absolutnie niewykonalnym. Do tego zdarzały się przypadki braku dokumentacji w postaci dowodu nabycia broni, która figurowała w systemie jako zarejestrowana. Dotyczyło to przede wszystkim akt osób, które nabyły jednostki broni w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych oraz późniejszych.

Do czasu wejścia w życie decyzji Komendanta Głównego Policji w 2002 roku komórki organizacyjne komend wojewódzkich i powiatowych (miejskich) Policji, które zajmowały się sprawami broni, posługiwały się programem PREW, który zawierał podstawowe informacje dotyczące broni oraz osób, które ją zarejestrowały. System operacyjny tego programu nie był kompatybilny z nowym programem „Broń”, co uniemożliwiło przeprowadzenie transferu wszystkich danych do nowego programu. Sytuacja ta spowodowała, że w tamtym okresie organy Policji dysponowały dwoma programami: starym PREW, który zawierał dane osób posiadających dotychczas zarejestrowaną broń, a także nowym programem „Broń”, który wymagał uzupełnienia i weryfikacji danych. Na uwagę zasługuje fakt, że w 2002 roku w Policji wdrożono reformy związane z procesami informatyzacji. Dostrzeżono konieczność zapewnienia funkcjonariuszom Policji szybkiego dostępu do informacji oraz efektywnego, sprawnego i ekonomicznego przetwarzania danych. W tym celu w 2002 roku Komendant Główny Policji wydał zarządzenie w sprawie uzyskiwania, przetwarzania i wykorzystywania przez Policję informacji oraz sposobów zakładania zbiorów danych. Utworzono między innymi zbiór przedmiotów i ich rejestracji, który dotyczył także broni⁹. Szybki dostęp do informacji, który w 2006 roku stał się centralnym zbiorem danych tworzących Krajowy System Informacyjny Policji, miał zastąpić dotychczasowe ewidencje, skrowidze czy też ręcznie sporządzane kartoteki¹⁰.

⁹ Zarządzenie Nr 6 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie uzyskiwania, przetwarzania i wykorzystywania przez Policję informacji oraz sposobów zakładania i prowadzenia zbiorów tych informacji, Dz.U. KGP 2002, nr 8, poz. 44 i Dz.U. KGP 2003, nr 9, poz. 4.

¹⁰ Decyzja Nr 726 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie funkcjonowania centralnych zbiorów danych tworzących Krajowy System Informacyjny Policji, Dz.U. KGP 2006, nr 17, poz. 106.

Ewolucja systemu informatycznego w Policji, wdrożonego w 2002 roku, nie szła w parze z problemami, z jakimi musieli się zmierzyć funkcjonariusze i pracownicy Wydziałów Postępowań Administracyjnych Komend Wojewódzkich Policji w Polsce – wyspecjalizowanych komórek, zajmujących się problematyką pozwoleń na broń. Proces weryfikacji wielu tysięcy akt posiadaczy broni trwał jeszcze przez wiele lat aż do ich ostatecznego uporządkowania. Dlatego też dane statystyczne wydanych pozwoleń na broń, liczby zarejestrowanych egzemplarzy prowadzone są w biuletynie danych statystycznych Komendy Głównej Policji dopiero od 2014 roku.

5.2. Analiza wydanych pozwoleń na broń w latach 2014–2023

W celu przeprowadzenia analizy danych, które dotyczą wydanych pozwoleń na broń, posłużono się metodami statystycznymi: metodą wnioskowania statystycznego i metodą statystyki opisowej. Badania opierają się na informacjach pozyskanych z Wydziału Postępowań Administracyjnych Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie. Obejmowały one okres ostatnich dziesięciu lat, tj. od roku 2014 do końca roku 2023. Należy podkreślić, że są to jedyne dostępne dane generowane w Policji od 2014 roku, które ukazują cele i liczbę osób, którym wydano pozwolenie, a także liczbę jednostek broni zarejestrowanych w badanym okresie. Brak danych z wcześniejszych lat (zwłaszcza obejmujących okres liberalizacji przepisów, znowelizowanych ustawą o broni i amunicji w 2011 roku) nie pozwala w pełni ukazać, jak kształtowały się tendencje wydawanych pozwoleń i rejestracji broni od tamtego czasu. Niemniej przedstawione dane od 2014 roku uwypuklają progres wydawanych pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim, a przede wszystkim tendencje wzrostowe liczby zarejestrowanych jednostek broni przez osoby fizyczne.

W pierwszej kolejności przedstawiono w formie tabel zbiory danych, zawierające cele, w jakich wydano pozwolenie na broń, a także liczbę osób, które takie zezwolenia otrzymali. Wymieniono wszystkie kategorie motywów, jakie zostały określone przez ustawodawcę, a zatem: ochronę osobistą, ochronę osób i mienia, cele łowieckie, sportowe, rekonstrukcji historycznych, kolekcjonerskie, pamiątkowe oraz szkoleniowe. Wskazano również na tzw. inne cele, które w praktyce nie występują zbyt często, a których ustawodawca nie przewidział i nie zostały ujęte w ustawie o broni i amunicji. Tytułem przykładu, o pozwolenia w innych celach występują najczęściej przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą związaną z prowadzeniem hodowli ryb. Ryby hodowlane w stawach są często narażone na działalność polującego dzikiego ptactwa. Dlatego właściciele stawów występują o wydanie pozwolenia na broń palną do odstrzeliwania żerujących zwierząt. Organy Policji

wydają je, określając w decyzji administracyjnej prawo do posiadania broni w innych celach. W ostatnim wierszu zaprezentowano dane łączne dla wszystkich wydanych pozwoleń na broń w danym roku na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 1. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2014 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2014 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	284
4.	sportowy	65
5.	rekonstrukcji historycznych	1
6.	kolekcjonerski	25
7.	pamiątkowy	0
8.	szkoleniowy	0
9.	inny	0
	Ogółem	375

* Dane nie uwzględniają osób, którym organ Policji wydał decyzję na podstawie art. 155 kodeksu postępowania administracyjnego, zmieniającą decyzję w części dotyczącej liczby egzemplarzy broni, ani osób, które otrzymały pozwolenie na broń w tym samym celu, wydane po 2011 roku na podstawie art. 10 ustawy o broni i amunicji.

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie¹¹.

Z zestawienia przedstawionego w tabeli 1 wynika, że Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie w 2014 roku wydał łącznie 375 pozwoleń na broń w celach łowieckich, sportowych, rekonstrukcji historycznych oraz kolekcjonerskich. Najwięcej pozwoleń przyznano do celów łowieckich, bo aż 284, co stanowi 75,7% wszystkich pozwoleń. Następną grupą dotyczyła celów sportowych. Takich pozwoleń wydano 65, co stanowi 17,3% ogółu pozwoleń. Prawo do posiadania broni kolekcjonerskiej przyznano w 25 przypadkach, tj. 6,7% wszystkich pozwoleń w badanym roku. Tylko jedno pozwolenie wydano w celach rekonstrukcji historycznych. W 2014 roku nie przyznano uprawnień na broń w innych celach, jak ochrona osobista, ochrona osób i mienia, pamiątkowych, szkoleniowych lub innych.

¹¹ Pismo Wydziału Komunikacji Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie z dnia 19 lipca 2024 r., nr WKS-062-698/24.

Tabela 2. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2015 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2015 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	249
4.	sportowy	103
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcyjnerski	47
7.	pamiątkowy	1
8.	szkoleniowy	2
9.	inny	0
	Ogółem	402

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Tabela 3. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2016 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	295
4.	sportowy	251
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcyjnerski	111
7.	pamiątkowy	1
8.	szkoleniowy	4
9.	inny	0
	Ogółem	662

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

W 2015 roku wydano łącznie 402 pozwolenia na broń, tj. o 7,2% więcej w stosunku do roku poprzedniego. Najwięcej przyznano zezwoleń do celów łowieckich – w liczbie 249, co stanowi 70% wszystkich wydanych pozwoleń. W celach sportowych wydano 103 pozytywne decyzje, czyli 25,6% ogółu wszystkich pozwoleń. Na broń kolekcjonerską pozwolenia otrzymało 47 osób, co stanowi 11,7% wszystkich wydanych decyzji oraz wzrost o 5% wydanych decyzji w stosunku do 2014 roku. Przyznano również dwa pozwolenia w celach szkoleniowych i jedno w celach pamiątkowych. Podobnie jak w poprzednim roku Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie nie wydał żadnego pozwolenia na broń do ochrony osobistej, ochrony osób i mienia oraz w innych celach.

W 2016 roku 662 osobom przyznano uprawnienia do dysponowania bronią. Najwięcej wydano pozwoleń w celach łowieckich. Takich decyzji było 295, co stanowi 44,6% wszystkich wydanych pozwoleń. Drugą grupą pod względem liczby były pozwolenia w celach sportowych – 251, co stanowi 37,9% wszystkich wydanych decyzji. W dalszej kolejności były pozwolenia na broń kolekcjonerską, których wydano 111, co stanowi 16,8% wszystkich zezwoleń. W czterech przypadkach przyznano prawo do posiadania broni w celach szkoleniowych i jedno w celach pamiątkowych. Tak jak w poprzednich latach nie wydano żadnego pozwolenia na broń do ochrony osobistej, ochrony osób i mienia oraz w innych celach.

Tabela 4. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2017 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2017 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	279
4.	sportowy	264
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcjonerski	183
7.	pamiątkowy	0
8.	szkoleniowy	1
9.	inny	0
Ogółem		727

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

W roku 2017 wydano łącznie 727 pozwoleń, z czego najwięcej, bo aż 279 decyzji, dotyczyło celów łowieckich, co stanowi 38,4% ogółu wydanych zezwoleń. Zbliżoną liczbę pozwoleń wydano w celach sportowych. Wydano ich 264, co stanowi 36,3% wszystkich decyzji z omawianego okresu. Trzecia największa grupa wydanych dokumentów to zezwolenia na broń kolekcjonerską. Wydano ich 183, co stanowi 25,2% w stosunku do wszystkich pozwoleń z 2017 roku. Ponadto przyznano jedno zezwolenie na broń w celach szkoleniowych. W analizowanym okresie nie wydawano pozwoleń w celach ochrony osobistej, ochrony osób i mienia, rekonstrukcji historycznych, pamiątkowych oraz innych.

Tabela 5. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2018 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2018 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	277
4.	sportowy	183
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcjonerski	188
7.	pamiątkowy	1
8.	szkoleniowy	7
9.	inny	0
	Ogółem	656

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Z danych wynika, że w 2018 roku Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie wydał ogółem 656 pozwoleń, z czego najwięcej – podobnie jak w poprzednich latach – dotyczyło broni do celów łowieckich. Takich pozwoleń było 277, co stanowi 42,2% wszystkich wydanych w tym okresie zezwoleń. Drugą kategorią z największą liczbą wydanych zezwoleń nie był cel sportowy (jak we wcześniejszych okresach sprawozdawczych), lecz cel kolekcjonerski. W 2018 roku wydano 188 takich pozwoleń,

co stanowiło 28,7% wszystkich wydanych decyzji. W celach sportowych wydano natomiast 183 zgody, co dało 27,9% udziału we wszystkich wydanych pozwoleniach. W siedmiu przypadkach wydano decyzje przyznające prawo do posiadania broni szkoleniowej, a w jednym – w celach pamiątkowych. Nie wydawano pozwoleń na broń do celów ochrony osobistej, ochrony osób i mienia, rekonstrukcji historycznych oraz innych.

Tabela 6. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2019 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2019 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	248
4.	sportowy	121
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcyjnerski	184
7.	pamiątkowy	0
8.	szkoleniowy	2
9.	inny	0
Ogółem		555

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

W 2019 roku w województwie zachodniopomorskim łącznie wydano 555 pozwoleń na broń. Tak jak w poprzednich latach najczęściej wydano zezwoleń na broń w celach łowieckich – 248, co stanowi 46,7% wszystkich zezwoleń wydanych w tym okresie. W celach kolekcyjnerskich wydano 184 decyzje, tj. 33,1% ogółu wydanych pozwoleń. Na trzecim miejscu były pozwolenia na broń do celów sportowych, których wydano 121, co stanowi 21,8% wszystkich wydanych decyzji. W celach szkoleniowych wydano dwa zezwolenia. Tak jak w poprzednich latach nie wydano pozwoleń na broń do celów ochrony osobistej, a także ochrony osób i mienia. Podobnie w celach rekonstrukcji historycznych, pamiątkowych oraz innych.

Tabela 7. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2020 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2020 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	144
4.	sportowy	127
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcyjnerski	202
7.	pamiątkowy	1
8.	szkoleniowy	6
9.	inny	0
	Ogółem	480

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Z przedstawionych danych wynika, że w 2020 roku wydano 480 pozwoleń, z czego najwięcej, bo aż 202, na broń do celów kolekcyjnerskich. Po raz pierwszy od 2014 roku wydano więcej pozwoleń na broń kolekcyjnerską niż na broń do celów łowieckich, gdzie współczynnik procentowy wyniósł 42,0% do wszystkich wydanych pozwoleń w 2020 roku. Zezwoleń do celów łowieckich było 144, co stanowi 30% ogółu wydanych decyzji. Na broń sportową wydano 127 zezwoleń, tj. 26,4% wszystkich decyzji. Przyznano sześć zezwoleń na posiadanie broni w celach szkoleniowych, a także jedno na broń do celów pamiątkowych. Podobnie jak w poprzednich latach nie wydawano zgód na posiadanie broni do ochrony osobistej, ochrony osób i mienia, rekonstrukcji historycznych czy innych.

Na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2021 roku wydano ogółem 555 zezwoleń. Odnotowano największy wzrost wydanych pozwoleń na broń w celach kolekcyjnerskich, których było 275, co stanowi 49,5% wszystkich wydanych decyzji. Na drugim miejscu znalazły się zezwolenia na broń do celów sportowych – 155 decyzji, tj. 27,9% wszystkich pozwoleń. Dopiero na trzecim miejscu była grupa zezwoleń do celów łowieckich, wynosząca 122 pozwolenia, tj. 22% ogółu. Do celów szkoleniowych przyznano trzy pozwolenia. Tak jak w poprzednio analizowanych okresach nie wydawano pozwoleń na broń do ochrony osobistej, ochrony osób i mienia, pamiątkowych, rekonstrukcji historycznych oraz innych celów.

Tabela 8. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2021 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2021 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	0
2.	ochrona osób i mienia	0
3.	łowiecki	122
4.	sportowy	155
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcyjnerski	275
7.	pamiątkowy	0
8.	szkoleniowy	3
9.	inny	0
	Ogółem	555

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Tabela 9. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2022 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	1
2.	ochrona osób i mienia	1
3.	łowiecki	228
4.	sportowy	318
5.	rekonstrukcji historycznych	0
6.	kolekcyjnerski	622
7.	pamiątkowy	0
8.	szkoleniowy	0
9.	inny	0
	Ogółem	1170

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

W 2022 roku odnotowano duży wzrost wydanych pozwoleń przez organ Policji – aż 1170. Z tego najwięcej – bo aż 622 – to pozwolenia na broń do celów kolekcjonerskich (53,2%). Stanowi to ponad połowę wszystkich wydanych decyzji z 2022 roku na terenie województwa zachodniopomorskiego. Następną grupą były zezwolenia na broń sportową. Takich zgód wydano 318, tj. 27,2% ogółu wszystkich pozwoleń, w analizowanym okresie. Następnie do celów łowieckich przyznano 228 pozwoleń, co stanowi 19,5% wszystkich wydanych decyzji. Od 2014 roku po raz pierwszy Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie wydał jedną zgodę na posiadanie broni do ochrony osobistej. Nie wydano zaś żadnych decyzji zezwalających na posiadanie broni do celów pamiątkowych, rekonstrukcji historycznych, szkoleniowych i innych.

Tabela 10. Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2023 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2023 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu*
1.	ochrona osobista	89
2.	ochrona osób i mienia	3
3.	łowiecki	141
4.	sportowy	340
5.	rekonstrukcji historycznych	1
6.	kolekcjonerski	562
7.	pamiątkowy	0
8.	szkoleniowy	6
9.	inny	4
Ogółem		1146

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

W 2023 roku wydano ogółem 1146 pozwoleń. Najwięcej (tak jak w ostatnich trzech latach) dotyczyło celów kolekcjonerskich. Takich pozwoleń było aż 562, co stanowi 49%, a więc blisko połowę wszystkich wydanych zezwoleń. Do celów sportowych wydano 340 decyzji, tj. 29,7% udziału wszystkich pozwoleń przyznanych w analizowanym okresie. Trzecią grupę stanowiły zezwolenia na broń do celów łowieckich, których wydano 141, co stanowi 12,3% ogółu wydanych decyzji. Na szczególną uwagę zasługuje przyznanie aż 89 pozwoleń na broń do ochrony osobistej. W latach 2014–2022 Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie wydał tylko jedno takie pozwolenie. Jest to efekt ścisłej reglamentacji pozwoleń na broń

do ochrony osobistej, wyrażonej w art. 10 ustawy o broni i amunicji. Jedną z przesłanek wymienionych w tym przepisie jest przedstawienie przez osobę ubiegającą się o takie pozwolenie ważnej przyczyny posiadania broni, tj. stałego, realnego i ponadprzeciętnego zagrożenia życia, zdrowia lub mienia. Oznacza to, że Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie nie wydawał pozwoleń do posiadania broni w celach ochrony osobistej, jeśli nie wystąpiły realne i faktyczne przesłanki takiego zagrożenia.

Z dostępnych danych wynika natomiast, że w 2023 roku nastąpił gwałtowny wzrost przyznanych uprawnień do posiadania broni palnej w celach ochrony osobistej. Nie jest on wynikiem kształtowania nowej polityki wydawania pozwoleń na broń, lecz rezultatem zmian przepisów ustawy o broni i amunicji. Ustawodawca rozszerzył dotychczasowy katalog okoliczności uznanych za ważną przyczynę posiadania broni, wyrażoną w art. 10 ustawy o broni i amunicji. Zmiana ta nastąpiła w 2023 roku. Od tej pory za ważną przyczynę posiadania broni do ochrony osobistej, osób i mienia uważa się także chęć wzmocnienia potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, zadeklarowaną przez funkcjonariusza Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Służby Więziennej, funkcjonariusza innej państwowej formacji uzbrojonej oraz żołnierza zawodowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli posiada przydzieloną mu broń służbową, a także osobę pełniącą terytorialną służbę wojskową co najmniej dwa lata¹². Zmiana przepisów, które rozszerzyły dotychczasowe przesłanki, po których spełnieniu osoba ubiegająca się o pozwolenie może taką zgodę otrzymać, dotyczy grupy funkcjonariuszy służb mundurowych wymienionych w przywołanym przepisie. Dlatego z chwilą wejścia w życie przepisów funkcjonariusze służb mundurowych lawinowo występowali do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie o wydanie pozwolenia na broń w celu wzmocnienia potencjału obronnego Polski.

Przedstawione dane statystyczne, dotyczące wydawanych pozwoleń na broń w latach 2014–2023, w rozbiciu na poszczególne cele wskazują na ich zróżnicowaną dynamikę wzrostową bądź spadkową. Poszukując przyczyn tendencji rozwojowych badanego zjawiska, należy wskazać, że jedną z przesłanek zachodzących procesów były zmiany w obowiązujących regulacjach prawnych, dotyczących możliwości uzyskania pozwolenia na broń, zwłaszcza kolekcjonerską i sportową.

¹² Zob. art. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych, Dz.U. 2023, poz. 803. Zmiana dotyczy art. 10 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 2022, poz. 2516 oraz Dz.U. 2023, poz. 535, gdzie dodano ust. 3a. Przepis wszedł w życie od 12 maja 2023 r.

W celu zdiagnozowania procesów badanego zjawiska oraz kształtującej się dynamiki wydawanych pozwoleń w poszczególnych jej celach w województwie zachodniopomorskim wykorzystano udostępnione zbiory statystyczne, które zostaną zaprezentowane w formie tabel i rysunków. Tabele zawierają dane wydanych pozwoleń na broń w okresie ostatnich dziesięciu lat, tj. w latach 2014–2023 (z uwzględnieniem poszczególnych celów). Na rysunkach zaprezentowano wykresy przedstawiające tendencje wzrostowe bądź spadkowe przyznanych uprawnień do posiadania broni na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 11. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach łowieckich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

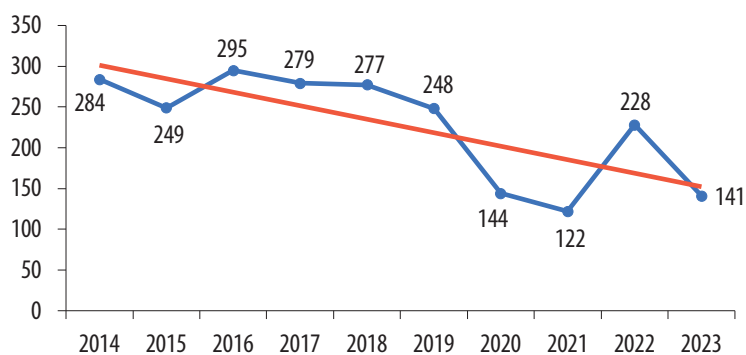
Lp.	Rok	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach łowieckich
1.	2014	284
2.	2015	249
3.	2016	295
4.	2017	279
5.	2018	277
6.	2019	248
7.	2020	144
8.	2021	122
9.	2022	228
10.	2023	141
Ogółem		2 267

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Z danych przedstawionych w tabeli 11 wynika, że liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w latach 2014–2019 oscylowała w granicach od 295 do 248 pozwoleń. W późniejszych latach widoczny jest spadek liczby wydanych pozwoleń na broń w celach łowieckich. W latach 2020, 2021, 2023 liczba wydanych pozytywnych decyzji wynosiła od 122 do 144 pozwoleń. Można zatem stwierdzić, że w ostatnich latach na terenie województwa zachodniopomorskiego nastąpił spadek wydanych pozwoleń na broń w celach łowieckich, co zostało zaprezentowane na rysunku 1.

Spadek dynamiki wydanych pozwoleń na broń w 2023 roku wyniósł 49,7% w stosunku do 2014 roku.

Rysunek 1. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach łowieckich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

W tabeli 12 przedstawiono zestawienie danych liczbowych osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach sportowych. Najmniej zezwoleń wydano w 2014 roku (było ich 65), a najwięcej w 2023 roku (gdy było ich 340). Jest to jeden z trzech najbardziej popularnych powodów wnioskowania o pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim.

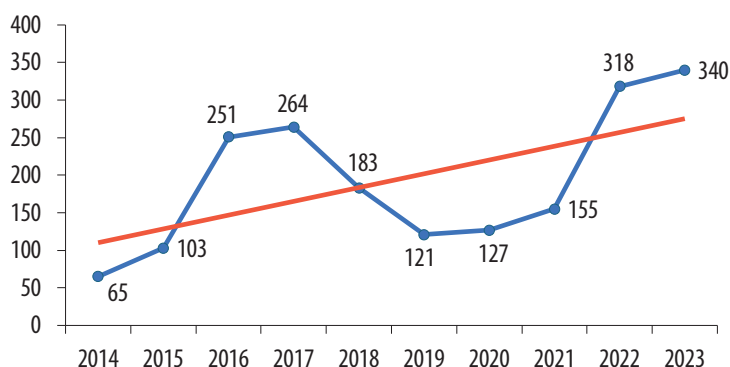
Tabela 12. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach sportowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Rok	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach sportowych
1.	2014	65
2.	2015	103
3.	2016	251
4.	2017	264
5.	2018	183
6.	2019	121
7.	2020	127
8.	2021	155
9.	2022	318
10.	2023	340
Ogółem		1 927

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Na przedstawionym poniżej wykresie widoczny jest trend wzrostowy wydawanych pozwoleń na broń w regionie zachodniopomorskim w latach 2014–2023. Wzrost dynamiki wydawanych zezwoleń wystąpił w dwóch okresach: w latach 2015–2017, a także od 2021 roku do końca okresu badawczego, czyli do 2023 roku. Liczba wydanych pozwoleń w 2023 roku wzrosła o 523,0% w stosunku do 2014 roku.

Rysunek 2. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach sportowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 13. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach kolekcjonerskich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Rok	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach kolekcjonerskich
1.	2014	25
2.	2015	47
3.	2016	111
4.	2017	183
5.	2018	188
6.	2019	184
7.	2020	202
8.	2021	275
9.	2022	622
10.	2023	562
Ogółem		2 399

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

W tabeli 13 przedstawione zostały dane dotyczące pozwoleń na broń kolekcjonerską. Od 2014 roku widoczny jest stały trend wzrostowy wydawanych decyzji, przyznających prawo do posiadania broni w tej kategorii.

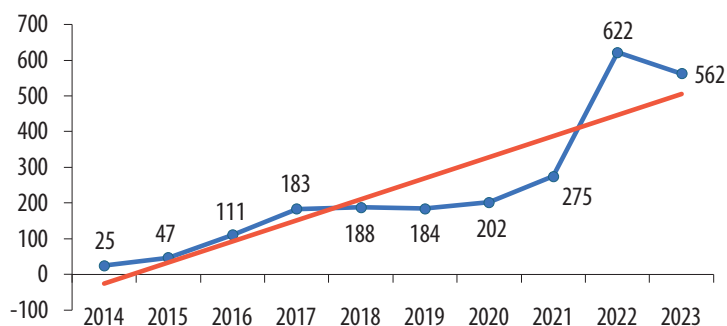
Z pewnością jedną z przyczyn rozwijającego się zainteresowania nabyciem prawa do posiadania broni kolekcjonerskiej jest możliwość łatwego uzyskania tego uprawnienia. Jedną z głównych przesłanek zwiększonego zainteresowania bronią z owej kategorii były zmiany w dotychczas obowiązujących regulacjach prawnych, do jakich doszło po nowelizacji ustawy w 2011 roku. W okresie obowiązywania ustawy o broni i amunicji przed jej nowelizacją stan prawny wyrażony w art. 10 ust. 1 ustawy o broni i amunicji stanowił, że właściwy organ Policji wydaje pozwolenie na broń, jeżeli okoliczności, na które powołuje się osoba ubiegająca się o pozwolenie, uzasadniają jego wydanie. Po zmianie tego przepisu przyjęto, że właściwy organ Policji wydaje pozwolenie na broń, jeżeli wnioskodawca nie stanowi zagrożenia dla samego siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego oraz przedstawi ważną przyczynę posiadania broni. W przypadku ubiegania się o pozwolenie na broń do celów kolekcjonerskich wystarczy, aby osoba zainteresowana udokumentowała członkostwo w stowarzyszeniu o charakterze kolekcjonerskim¹³. Kolejną z przesłanek wpływających na szerokie zainteresowanie posiadaniem broni do celów kolekcjonerskich była zmiana przepisów, którą przeprowadzono w 2011 roku, a która dotyczyła możliwości zakupu amunicji do broni kolekcjonerskiej lub pamiątkowej. Przed nowelizacją ustawy takiej możliwości nie było. Zmiana ustawy pozwoliła kolekcjonerom na wytwarzanie amunicji, a ustawa o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym pozwoliła na zakup prochu strzelniczego i spłonek. Początkowo kolekcjonerzy mogli wytwarzać amunicję, lecz nie mogli jej kupować. Sytuacja prawna uległa zmianie po wprowadzeniu przepisów wykonawczych w 2013 roku. Na tej podstawie osoby posiadające pozwolenie na broń do celów kolekcjonerskich oraz pamiątkowych mogą kupować amunicję do tej broni. Wszystkie zmiany przepisów w tym zakresie zostały przedstawione w rozdziale trzecim niniejszej monografii.

Inną istotną zmianą przepisów o broni i amunicji, która doprowadziła do tak dużego zainteresowania nabyciem pozwolenia na broń kolekcjonerską, była nowa definicja pojęcia „noszenia broni”. Ustawodawca przyjął, że noszenie broni to każdy sposób przemieszczania załadowanej broni przez osobę posiadającą broń.

¹³ Zob. art. 10 ust. 3 ustawy o broni i amunicji...

Wprawdzie ustawa nie definiuje pojęcia „broni załadowanej”, lecz wynika to z innych przepisów wprowadzonych w 2005 roku, co zostało przedstawione w rozdziale trzecim. Broń załadowana oznacza broń z nabojem wprowadzonym do komory naboowej, ale także z podpiętym magazynkiem. Tak zdefiniowane pojęcie broni załadowanej przyczyniło się do umożliwienia noszenia broni przez osoby mające pozwolenie na broń do celów kolekcjonerskich bez większych ograniczeń. Wcześniej obowiązujące przepisy stanowiły, że dotychczasowi posiadacze broni do celów pamiątkowych lub kolekcjonerskich w przypadku przemieszczania broni musieli uzyskać zgodę organu Policji. Po ich zmianie o zgodę muszą występować tylko wówczas, kiedy będą miały zamiar przemieścić się z bronią załadowaną. Liberalizacja prawa, jaka nastąpiła w 2011 roku oraz latach późniejszych, wpłynęła na wysoką dynamikę wzrostową posiadania broni do celów kolekcjonerskich. W województwie zachodniopomorskim wzrost ten osiągnął poziom 2248,0% w okresie ostatnich dziesięciu lat, co jest odzwierciedleniem skali badanego zjawiska. Rysunek 3 przedstawia wyraźną tendencję wzrostową wydawania pozwoleń na ten rodzaj broni.

Rysunek 3. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach kolekcjonerskich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

W kolejnej tabeli przedstawiono dane dotyczące wydawanych pozwoleń na broń pamiątkową. W badanym okresie zainteresowanie tym rodzajem broni było marginalne.

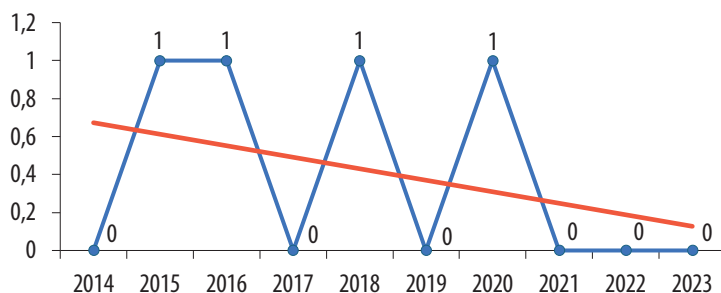
Tabela 14. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach pamiątkowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Lata	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach pamiątkowych
1.	2014	0
2.	2015	1
3.	2016	1
4.	2017	0
5.	2018	1
6.	2019	0
7.	2020	1
8.	2021	0
9.	2022	0
10.	2023	0
Ogółem		4

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Na rysunku 4 przedstawiono skalę zainteresowania nabyciem broni w celach pamiątkowych przez osoby fizyczne. Od 2021 roku na terenie województwa zachodniopomorskiego nie wydano ani jednego pozwolenia na ten rodzaj broni.

Rysunek 4. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach pamiątkowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

W tabeli 15 przedstawiono zestawienie danych na temat liczby osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach szkoleniowych. W 2014 i 2022 roku Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie nie wydał ani jednej zgody na ten rodzaj broni. W innych latach takich pozwoleń wydawano rocznie od jednego do siedmiu.

Tabela 15. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach szkoleniowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

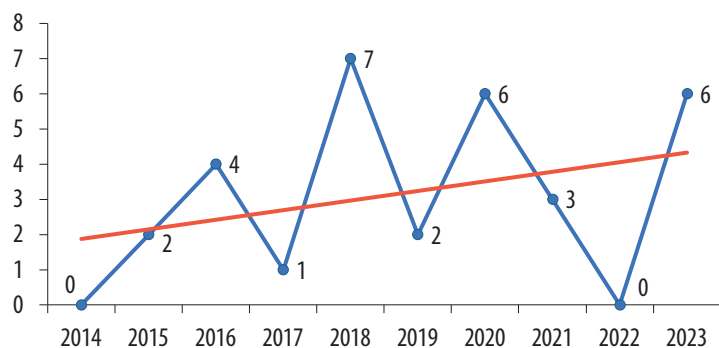
Lp.	Lata	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach szkoleniowych
1.	2014	0
2.	2015	2
3.	2016	4
4.	2017	1
5.	2018	7
6.	2019	2
7.	2020	6
8.	2021	3
9.	2022	0
10.	2023	6
Ogółem		31

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Na przedstawionym poniżej wykresie widoczny jest niewielki trend wzrostowy wydawanych pozwoleń na broń w celach szkoleniowych w regionie zachodniopomorskim w latach 2014–2023.

W kolejnej tabeli zawarto dane dotyczące liczby osób, którym wydano pozwolenie na broń do ochrony osobistej. Wynika z nich, że Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie od 2014 roku przez osiem lat nie wydał w tym celu ani jednego pozwolenia.

Rysunek 5. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach szkoleniowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

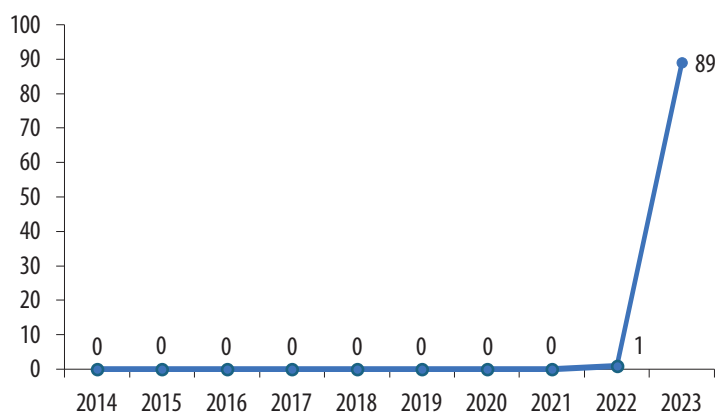
Tabela 16. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Lata	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej
1.	2014	0
2.	2015	0
3.	2016	0
4.	2017	0
5.	2018	0
6.	2019	0
7.	2020	0
8.	2021	0
9.	2022	1
10.	2023	89
Ogółem		90

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Na szczególną uwagę zasługuje wydanie w 2023 roku aż 89 pozwoleń na broń do ochrony osobistej, gdzie we wcześniejszych latach (2014–2022) Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie wydał tylko jedno tego rodzaju pozwolenie. Był to nie tyle wynik nowej polityki reglamentacyjnej pozwoleń na broń, ile rezultat zmiany przepisów ustawy o broni i amunicji, do jakiej doszło w 2023 roku. Ustawodawca rozszerzył dotychczasowy katalog okoliczności uznanych za ważną przyczynę posiadania broni, wyrażoną w art. 10 ustawy o broni i amunicji. Od tej pory za ważną przyczynę posiadania broni do ochrony osobistej, osób i mienia uznano także chęć wzmocnienia potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, zadeklarowaną przez funkcjonariuszy służb mundurowych określonych w ustawie, jeżeli posiadają przydzieloną broń służbową. Dlatego z chwilą wejścia w życie przepisów funkcjonariusze służb mundurowych występowali do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie o wydanie w tym celu pozwolenia na broń, czego efektem było przyznanie w 2023 roku 89 takich zezwoleń. Dane zobrazowano na rysunku 6.

Rysunek 6. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

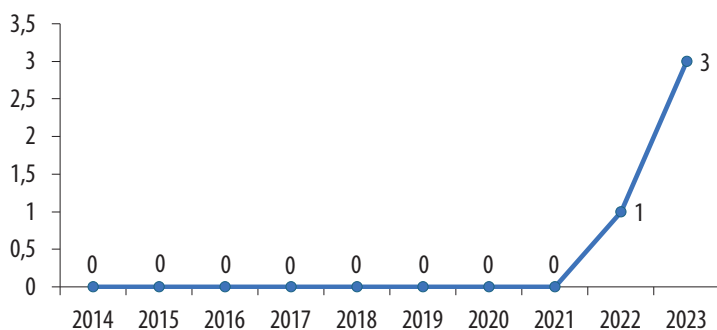
W tabeli 17 przedstawiono zestawienie danych liczbowych osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej i mienia. W województwie zachodniopomorskim w latach 2014–2021 Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie nie wydawał pozwoleń na broń w tym celu. Po raz pierwszy takie zezwolenia wydane zostały w 2022 roku i w roku następnym. Dane przedstawiono w tabeli 17 oraz na rysunku 7.

Tabela 17. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osób i mienia w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Lata	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osób i mienia
1.	2014	0
2.	2015	0
3.	2016	0
4.	2017	0
5.	2018	0
6.	2019	0
7.	2020	0
8.	2021	0
9.	2022	1
10.	2023	3
Ogółem		4

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Rysunek 7. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osób i mienia w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

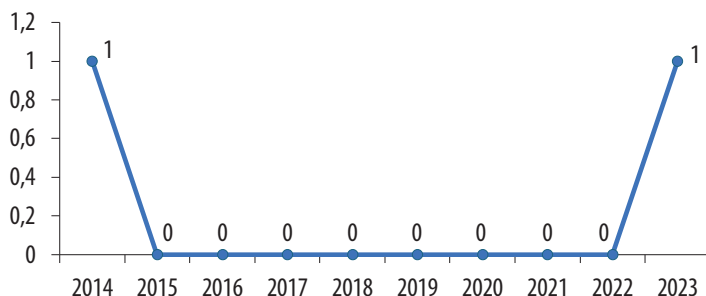
W województwie zachodniopomorskim zainteresowanie uzyskaniem pozwolenia na broń w celach rekonstrukcji historycznych jest znikome. W okresie dziesięciu lat wydano tylko dwa takie pozwolenia. Dane przedstawiono w tabeli 18 oraz na rysunku 7.

Tabela 18. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach rekonstrukcji historycznych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Lp.	Lata	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach rekonstrukcji historycznych
1.	2014	1
2.	2015	0
3.	2016	0
4.	2017	0
5.	2018	0
6.	2019	0
7.	2020	0
8.	2021	0
9.	2022	0
10.	2023	1
Ogółem		2

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Rysunek 8. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach rekonstrukcji historycznych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego

Źródło: obliczenia własne.

Tak niewielkie zainteresowanie nabyciem pozwolenia na broń do celów rekonstrukcji historycznych wynika z warunków określonych w ustawie o broni i amunicji. Przede wszystkim osoba ubiegająca się o takie pozwolenie musi udokumentować członkostwo w stowarzyszeniu, którego statutowym celem jest organizowanie rekonstrukcji historycznych. Powinna ponadto przedstawić zaświadczenie potwierdzające czynny udział w działalności statutowej. Dodatkowy wymóg to przejście obowiązkowych badań lekarskich i psychologicznych, które potwierdzają predyspozycje do posiadania broni do tego celu. Do tego pozwolenia na broń do celów rekonstrukcji historycznych może być wydane tylko na broń alarmową albo inną broń palną, konstrukcyjnie przeznaczoną do strzelania wyłącznie amunicją ślepą. W związku z powyższym koszty związane z uzyskaniem pozwolenia na broń do rekonstrukcji historycznych są nieadekwatne do uzyskania w rezultacie pozwolenia tylko na broń hukową.

5.3. Analiza wydanych pozwoleń na broń i zarejestrowanej broni w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w latach 2014–2023

Istotnym obszarem dociekań w sprawie badań nad problematyką wydawania pozwoleń na broń na terenie województwa zachodniopomorskiego jest nie tylko ustalenie tendencji wydawanych decyzji, przyznających prawo do posiadania broni, ale również korelacja wydanych pozwoleń na broń w badanym województwie w porównaniu do liczby przyznanych zezwoleń na obszarze całego kraju. Do weryfikacji porównawczej wybrano cztery kategorie pozwoleń na broń, które są najbardziej popularnymi motywami ubiegania się o ten rodzaj zezwolenia. Powszechną uwagą cieszą się pozwolenia na broń do celów: łowieckich, sportowych, kolekcjonerskich oraz ochrony osobistej. Badaniem objęto również dane przedstawiające ogólną liczbę przyznanych pozwoleń na broń w latach 2014–2023. Weryfikacja zestawionych informacji statystycznych pozwoli na wyjaśnienie, czy polityka wydawanych pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim jest zbieżna z trendami przyznawanych uprawnień na terenie całego kraju. W badaniach posłużono się danymi wyrażonymi w liczbach bezwzględnych oraz wartościach procentowych. Pozwoliło to na zbadanie, jaką procentową wartość stanowi liczba przyznanych pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim do ogółu wszystkich wydanych pozwoleń w Polsce dla osób fizycznych. W tym celu przygotowane zostały zbiory danych, które zaprezentowano w formie tabel.

Tabela 19. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2014 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2014 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	116
2.	ochrona osób i mienia	0	1
3.	łowiecki	284	4 811
4.	sportowy	65	1 488
5.	rekonstrukcji historycznych	1	12
6.	kolekcyjnerski	25	628
7.	pamiątkowy	0	13
8.	szkoleniowy	0	33
9.	inny	0	8
Ogółem		375	7 110

* Dane nie uwzględniają osób, którym organ Policji wydał decyzję na podstawie art. 155 kodeksu postępowania administracyjnego, zmieniającą decyzję w części dotyczącej liczby egzemplarzy broni, ani osób, które otrzymały pozwolenie na broń w tym samym celu, wydane po 2011 roku na podstawie art. 10 ustawy o broni i amunicji.

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji¹⁴.

Z danych zbiorów liczbowych wynika, że w Polsce w 2014 roku wydano 116 pozwoleń na broń do ochrony osobistej, podczas gdy w województwie zachodniopomorskim takich zezwoleń nie wydawano. Może to być wynikiem ścisłej polityki reglamentacyjnej pozwoleń na broń do ochrony osobistej, wyrażonej w art. 10 ustawy o broni i amunicji. Jedną z przesłanek, którą osoba zainteresowana uzyskaniem zezwolenia musi się wykazać i udokumentować, jest przedstawienie ważnej przyczyny posiadania broni, tj. stałego, realnego i ponadprzeciętnego zagrożenia życia, zdrowia lub mienia. Oznacza to, że Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie nie wydawał pozwoleń do posiadania broni w celach ochrony osobistej, jeśli nie wystąpiły realne i faktyczne przesłanki takiego zagrożenia.

Z innych danych statystycznych wynika, że w Polsce przyznano 4811 pozwoleń na broń do celów łowieckich, natomiast na obszarze województwa zachodniopomorskiego przyznano ich 284, co stanowi 5,9% ogółu wydanych zezwoleń w całym kraju.

¹⁴ Statystyka – Broń pozwolenia, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186394,Bron- pozwolenia.html> (dostęp: 19.02.2025).

Do celów sportowych w Polsce przyznano 1488 pozytywnych decyzji, a w regionie zachodniopomorskim – 65, tj. 4,4% ogółu wydanych pozwoleń. W celach kolekcjonerskich wydano w kraju 628 pozwoleń, a w zachodniopomorskim – 25, tj. 4,0% udziału wszystkich wydanych pozwoleń. Łącznie w Polsce w 2014 roku przyznano 7110 decyzji przyznających prawo do posiadania broni, podczas gdy w zachodniopomorskim było ich 375, co stanowi 5,3% wszystkich pozwoleń.

Tabela 20. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2015 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2015 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	152
2.	ochrona osób i mienia	0	0
3.	łowiecki	249	5 084
4.	sportowy	103	2 824
5.	rekonstrukcji historycznych	0	11
6.	kolekcjonerski	47	1 619
7.	pamiątkowy	1	22
8.	szkoleniowy	2	65
9.	inny	0	6
Ogółem		402	9 783

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2015 roku na terenie kraju wydano 152 pozwolenia na broń do ochrony osobistej. W zachodniopomorskim takich pozwoleń nie przyznano. W kategorii broni łowieckiej ogółem wydano 5084 zezwolenia, natomiast w województwie zachodniopomorskim było ich 249, co stanowi 4,90% ogółu wydanych decyzji w tym zakresie. Do celów sportowych w Polsce wydano 2824 pozytywnych decyzji, podczas gdy w zachodniopomorskim było ich 103, tj. 3,6% ogółu wydanych pozwoleń. W celach kolekcjonerskich w Polsce przyznano 1619 decyzji, a w omawianym regionie 47, tj. 2,9% wszystkich wydanych pozwoleń. Ogółem w Polsce przyznano 9783 pozwolenia, natomiast w zachodniopomorskim 402, co stanowi 4,1% wszystkich zezwoleń.

Tabela 21. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2016 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2016 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	244
2.	ochrona osób i mienia	0	2
3.	łowiecki	295	5 007
4.	sportowy	251	4 835
5.	rekonstrukcji historycznych	0	8
6.	kolekcyjnerski	111	3 605
7.	pamiątkowy	1	21
8.	szkoleniowy	4	104
9.	inny	0	6
	Ogółem	622	13 832

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

Tabela 22. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2017 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2017 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	323
2.	ochrona osób i mienia	0	2
3.	łowiecki	279	4 801
4.	sportowy	264	4 910
5.	rekonstrukcji historycznych	0	8
6.	kolekcyjnerski	183	5 045
7.	pamiątkowy	0	10
8.	szkoleniowy	1	132
9.	inny	0	4
	Ogółem	727	15 233

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W zakresie broni do ochrony osobistej w 2016 roku w całym kraju przyznano 244 zezwolenia. W województwie zachodniopomorskim takich decyzji nie wydano. Uprawnień do posiadania broni w celach łowieckich w kraju przyznano 5007, a w analizowanym regionie było ich 295, tj. 5,9% wszystkich wydanych decyzji. W zakresie prawa do posiadania broni do celów sportowych ogółem w Polsce wydano 4835 decyzji, a w zachodniopomorskim 251, co stanowi 5,2% ogółu wydanych w tym zakresie zgód. W celach kolekcjonerskich przyznano w Polsce 3605 pozwoleń, natomiast w omawianym regionie wydano ich 111, co stanowi 3,1% wszystkich przyznanych w tym zakresie uprawnień. Łącznie w Polsce w 2016 roku przyznano 13 832 pozwolenia na broń, natomiast w regionie zachodniopomorskim było ich 622, tj. 4,5% ogółu wszystkich decyzji.

W roku 2017 wystąpił kolejny wzrost wydanych pozwoleń na broń do ochrony osobistej. W całym kraju przyznano 323 decyzje uprawniające do posiadania broni w celach ochrony osobistej, podczas gdy w zachodniopomorskim – tak jak w poprzednich latach – takich uprawnień nie przyznano. W zakresie broni do celów łowieckich wydano łącznie 4801 zgód, a w analizowanym województwie było ich 279, co stanowi 5,8% wszystkich wydanych zezwoleń. Pozwoleń na broń do celów sportowych przyznano w kraju 4910, a w regionie 264. Procentowy udział do wszystkich wydanych w tym celu pozwoleń wyniósł 5,4%. W zakresie broni kolekcjonerskiej w Polsce przyznano łącznie 5045 zezwoleń, a w województwie było ich 183, tj. 3,6% wszystkich wydanych pozwoleń. Łącznie przyznano w Polsce 15 233 zezwolenia, a w zachodniopomorskim było ich 727, co stanowi 4,8% ogółu wszystkich pozwoleń na broń.

W 2018 roku w kraju wydano 121 decyzji przyznających prawo do posiadania broni do ochrony osobistej. W regionie zachodniopomorskim nie przyznano takiego uprawnienia. Dostępów do broni łowieckiej przyznano łącznie 4296, natomiast w zachodniopomorskim 277, co stanowi 6,4% ogólnej liczby wydanych decyzji. W zakresie dostępu do broni sportowej w Polsce wydano 5172 pozwolenia, natomiast w analizowanym województwie było ich 183, tj. 3,5% w stosunku do ogółu wydanych decyzji. W celach kolekcjonerskich organy Policji w Polsce przyznały 6522 pozwolenia, a w zachodniopomorskim było ich 188, co stanowi 2,9% wszystkich wydanych zezwoleń. Ogółem w kraju wydano 16 302 pozwolenia, natomiast w analizowanym województwie 656. Wskaźnik procentowy przyznanych pozwoleń na broń wyniósł 4,0% w stosunku do ogółu wydanych zezwoleń w całym kraju.

Tabela 23. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2018 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2018 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	121
2.	ochrona osób i mienia	0	0
3.	łowiecki	277	4 296
4.	sportowy	183	5 172
5.	rekonstrukcji historycznych	0	3
6.	kolekcyjnerski	188	6 522
7.	pamiątkowy	1	16
8.	szkoleniowy	7	162
9.	inny	0	10
	Ogółem	656	16 302

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

Tabela 24. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2019 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2019 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	144
2.	ochrona osób i mienia	0	0
3.	łowiecki	248	3 901
4.	sportowy	121	4 822
5.	rekonstrukcji historycznych	0	4
6.	kolekcyjnerski	184	6 181
7.	pamiątkowy	0	14
8.	szkoleniowy	2	151
9.	inny	0	5
	Ogółem	555	15 222

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2019 roku w całym kraju przyznano 144 pozwolenia na broń do ochrony osobistej. Tak jak w poprzednich latach w zachodniopomorskim nie wydawano takich pozwoleń. W zakresie dostępu do broni w celach łowieckich wydano ogółem 3901 zgód, a w województwie było ich 248, tj. 7,3% udziału w wydanych pozwoleniach w całym kraju. Zezwoleń na broń sportową wydano łącznie 4822, a w regionie zachodniopomorskim było ich 121, czyli 5,1% ogólnej liczby w całym kraju. Uprawnień do broni kolekcjonerskiej wydano 6181, natomiast w zachodniopomorskim – 184, co stanowi 2,3% ogółu wszystkich zezwoleń. Łącznie w 2019 roku wydano 15 222 uprawnienia do posiadania broni, podczas gdy w województwie zachodniopomorskim było ich 555, co stanowi 3,6% wszystkich pozwoleń wydanych w Polsce. W 2019 roku zanotowano spadek wydanych pozwoleń na broń w zachodniopomorskim w stosunku do roku poprzedniego (o 101 decyzji).

Tabela 25. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2020 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2020 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	124
2.	ochrona osób i mienia	0	0
3.	łowiecki	144	3 104
4.	sportowy	127	5 031
5.	rekonstrukcji historycznych	0	5
6.	kolekcjonerski	202	6 941
7.	pamiątkowy	1	6
8.	szkoleniowy	6	113
9.	inny	0	6
	Ogółem	480	15 330

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2020 roku organy Policji w Polsce wydały 124 pozwolenia na broń do ochrony osobistej. W zachodniopomorskim takich decyzji nie wydawano. Do celów łowieckich wydano 3104 zgody, z czego 144 w omawianym regionie, co stanowiło 6,3% ogółu wydanych pozwoleń w tym celu. W zakresie dostępu do broni sportowej w kraju

wydano 5031 zgód, a w województwie było ich 127. Wskaźnik procentowy wyniósł 2,5% wydanych w województwie pozwoleń do ogółu w kraju. W celach kolekcjonerskich w Polsce wydano 6941 pozwoleń, a w zachodniopomorskim było ich 202, tj. 2,9% wszystkich wydanych w tym celu pozwoleń. Ogółem w analizowanym okresie w Polsce wydano 15 330 zezwoleń, natomiast w zachodniopomorskim było ich 480. Wskaźnik procentowy wyniósł 3,1% ogółu wydanych pozwoleń na broń.

Tabela 26. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2021 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2021 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	0	81
2.	ochrona osób i mienia	0	0
3.	łowiecki	122	3670
4.	sportowy	155	6806
5.	rekonstrukcji historycznych	0	13
6.	kolekcjonerski	275	9233
7.	pamiątkowy	0	16
8.	szkoleniowy	3	113
9.	inny	0	7
	Ogółem	555	19 939

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W roku 2021 w Polsce nastąpił spadek wydanych pozwoleń na broń do ochrony osobistej. Takich zezwoleń wydano 81. W województwie zachodniopomorskim – tak jak w poprzednich latach – takich decyzji nie było. W zakresie dostępu do broni o charakterze łowieckim w całym kraju uprawnienia otrzymało 3670 osób, a w analizowanym regionie było ich 122, co stanowi 3,3% ogółu wydanych pozwoleń w celach łowieckich. Dostęp do broni sportowej w całym kraju otrzymało 6806 osób, z czego w województwie zachodniopomorskim było ich 155, tj. 2,3% wszystkich wydanych w tym celu pozwoleń. W omawianym okresie organy Policji w całym kraju wydały 9233 pozwolenia na broń do celów kolekcjonerskich. Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie takich zezwoleń wydał 275, co daje 3,0% wszystkich wydanych w tym celu pozwoleń. Łącznie w Polsce w 2021 roku nadano 19 939 uprawnień

na posiadanie broni, co stanowi największą wartość wydanych pozwoleń od 2014 roku. W województwie zachodniopomorskim łącznie wydano 555 pozytywnych decyzji, co stanowi 2,8% ogółu wydanych pozwoleń.

Tabela 27. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2022 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2022 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	1	154
2.	ochrona osób i mienia	1	1
3.	łowiecki	228	4 081
4.	sportowy	318	13 147
5.	rekonstrukcji historycznych	0	5
6.	kolekcyjnerski	622	19 862
7.	pamiątkowy	0	8
8.	szkoleniowy	0	141
9.	inny	0	3
	Ogółem	1 170	37 402

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2022 roku pozwoleń na broń do ochrony osobistej wydano w kraju 154. Po raz pierwszy od 2014 roku Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie wydał jedno pozwolenie na taką broń. W zakresie dostępu do broni o charakterze łowieckim nastąpił wzrost wydanych zezwoleń na terenie całego kraju. Organy Policji wydały łącznie 4081 zgód, z czego w zachodniopomorskim było ich 228, tj. 5,6% udziału we wszystkich wydanych pozwoleniach. Również duży wzrost nastąpił w zakresie dostępu do broni o charakterze sportowym. W Polsce w 2022 roku wydano 13 147 decyzji przyznających prawo do tej broni, natomiast w regionie zachodniopomorskim takie zezwolenie wydano w 318 przypadkach. Wskaźnik procentowy wyniósł 2,4% do ogółu pozwoleń w celach sportowych. W całej Polsce odnotowano również duży wzrost decyzji, które przyznawały prawo do posiadania broni kolekcjonerskiej. W kraju łącznie wydano 19 862 pozwolenia. W województwie zachodniopomorskim także zanotowano znaczny wzrost wydanych decyzji w tym zakresie. W 2022 roku było ich 622, co stanowi 3,1% wszystkich przyznanych w tym celu uprawnień.

Zauważalny jest duży wzrost wszystkich wydanych pozwoleń na broń. W całym kraju łącznie wydano 37 402 uprawnienia do posiadania broni, natomiast w zachodniopomorskim regionie takich pozwoleń wydano 1170, co stanowi 3,1% udziału we wszystkich pozwoleniach wydanych w analizowanym okresie.

Tabela 28. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2023 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń w 2023 roku	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie województwa zachodniopomorskiego*	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu na terenie całego kraju*
1.	ochrona osobista	89	6 242
2.	ochrona osób i mienia	3	756
3.	łowiecki	141	4 279
4.	sportowy	340	12 363
5.	rekonstrukcji historycznych	1	7
6.	kolekcyjnerski	562	17 019
7.	pamiątkowy	0	7
8.	szkoleniowy	6	187
9.	inny	4	7
Ogółem		1 146	40 867

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2023 roku organy Policji w niektórych kategoriach wydały rekordową liczbę pozwoleń na broń. Przede wszystkim nastąpił bardzo duży wzrost dostępu do broni do ochrony osobistej. Jest on wynikiem zmiany przepisów ustawy o broni i amunicji, co zostało omówione wcześniej w niniejszym rozdziale. Ustawodawca rozszerzył dotychczasowy katalog okoliczności uznanych za ważną przyczynę posiadania broni do ochrony osobistej, wyrażoną w art. 10 ustawy o broni i amunicji. Zmiana ta nastąpiła w 2023 roku. Od tej pory za ważną przyczynę posiadania broni do celów ochrony osobistej, osób i mienia uważa się także chęć wzmocnienia potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, zadeklarowaną przez funkcjonariusza Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Służby Więziennej, funkcjonariusza innej państwowej

formacji uzbrojonej oraz żołnierza zawodowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli posiada przydzieloną mu broń służbową, a także osobę pełniącą terytorialną służbę wojskową co najmniej dwa lata. Zmiana przepisów w tym zakresie, która weszła w życie z dniem 12 maja 2023 roku, wyzwoliła lawinę wniosków kierowanych do komendantów wojewódzkich Policji w całym kraju o wydanie zezwolenia na posiadanie broni w celu wzmocnienia potencjału obronnego kraju. Efekty tych zmian widoczne są w liczbach statystycznych. W 2023 roku łącznie w Polsce wydano aż 6242 decyzje na broń w kategorii ochrony osobistej, natomiast w zachodniopomorskim było ich 89, co stanowi 1,4% udziału we wszystkich wydanych pozwoleniach. Nastąpił również bardzo duży wzrost przyznanych pozwoleń na broń do ochrony osób i mienia. W całym kraju wydano 756 zezwoleń. W regionie zachodniopomorskim były to tylko trzy zgody, tj. 0,4% udziału we wszystkich pozwoleniach wydawanych w tym celu. W zakresie dostępu do broni łowieckiej wydano 4279 decyzji, a w regionie zachodniopomorskim było ich 141 – tj. 3,3% ogółu wydanych pozwoleń. Wydano 12 363 decyzje przyznające prawo do posiadania broni w celach sportowych. Na terenie województwa zachodniopomorskiego takich decyzji było 340, co stanowi 2,7% wszystkich wydanych pozwoleń. W zakresie dostępu do broni kolekcjonerskiej na terenie kraju łącznie wydano 17 019 pozwoleń, z czego w analizowanym regionie było ich 562. Wskaźnik procentowy wyniósł 3,3% wszystkich wydanych zezwoleń na broń w celach kolekcjonerskich. Zauważalny jest również wzrost wydanych decyzji przyznających prawo do posiadania broni w zakresie szkoleniowym. W Polsce w 2023 roku wydano łącznie 187 decyzji, z czego w regionie zachodniopomorskim – sześć, tj. 3,2% udziału we wszystkich wydanych uprawnieniach do posiadania broni w celach szkoleniowych.

Wzrost wydawanych pozwoleń na broń w poszczególnych kategoriach spowodował, że suma wszystkich pozwoleń na posiadanie broni w kraju znacznie wzrosła – aż do poziomu 40 867. Takich tendencji wzrostowych nie odnotowano na terenie województwa zachodniopomorskiego. W analizowanym okresie łącznie wydano 1146 decyzji. Liczba wydanych pozwoleń utrzymała się na poziomie podobnym jak w roku 2022, gdzie tych pozwoleń wydano 1170. Wskaźnik procentowy wydanych zezwoleń w 2023 roku wyniósł 2,8% do wszystkich decyzji wydanych w Polsce.

Ważnym elementem badawczym w zakresie dostępu do broni jest ustalenie liczby egzemplarzy broni zarejestrowanej i znajdującej się w posiadaniu osób fizycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Do celów porównawczych analizie poddano również dane zarejestrowanych jednostek broni na terenie całego kraju. W analizie wzięto pod uwagę cele, w jakich zostały wydane pozwolenia na broń w latach 2014–2023. Dane przedstawiono w formie tabel.

Tabela 29. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2014 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2014 r.) ¹⁵	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2014 r.) ¹⁶
1.	ochrona osobista	981	66 782
2.	ochrona osób i mienia	0	68
3.	łowiecki	15 979	272 313
4.	sportowy	887	30 551
5.	rekonstrukcji historycznych	0	126
6.	kolekcyjnerski	507	8 357
7.	pamiątkowy	276	2 483
8.	szkoleniowy	71	741
9.	inny	0	167
	Ogółem	18 701	381 558

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

Z danych przedstawionych w tabeli 29 wynika, że na terenie województwa zachodniopomorskiego w 2014 roku zarejestrowanych było 981 egzemplarzy broni do ochrony osobistej. Tak duża liczba zarejestrowanych jednostek może budzić zdziwienie, zwłaszcza że z przeprowadzonej w niniejszym rozdziale analizy wydawanych pozwoleń na broń w celu ochrony osobistej wynika, iż Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie w latach 2014–2021 nie wydał ani jednego pozwolenia w takim celu, a takie decyzje należą do rzadkości. Skąd zatem taka liczba? Wyjaśnić należy, że zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o broni i amunicji pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej może być wydane na broń palną: bojową, gazową, alarmową w postaci pistoletów lub rewolwerów centralnego zapłonu o kalibrach od 6 mm do 12 mm¹⁷. W czasie kiedy weszła w życie ustawa z dnia 21 maja 1999 roku o broni

¹⁵ Pismo Wydziału Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie nr WKS-062-166/25 z dnia 17 lutego 2025 r. oraz pismo Wydziału Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie nr WKS-062-166/25 z dnia 20 marca 2025 r.

¹⁶ Statystyka – Broń pozwolenia, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/bron/186394,Bron-pozwolenia.html> (dostęp: 19.02.2025).

¹⁷ Zob. art. 10 ust. 4 ustawy o broni i amunicji...

i amunicji, z mocą obowiązującą od dnia 20 marca 2000 roku, rozszerzono prawo do posiadania broni gazowej i alarmowej w przypadku posiadania zezwolenia na broń do ochrony osobistej lub ochrony bezpieczeństwa innych osób oraz mienia. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy zmieniono podejście do pojęcia broni gazowej, która została sklasyfikowana w grupie broni palnej. Na zmianę przepisów miały wpływ uwarunkowania praktyczne, związane z upowszechnionym w tamtym okresie posiadaniem broni gazowej przez obywateli, w tym w znacznej części bez wymaganego pozwolenia. Stan prawny i faktyczny w tym zakresie został przedstawiony w rozdziale drugim.

Z przywołanych regulacji prawnych wynika, że do ochrony osobistej można posiadać nie tylko broń palną bojową, ale również zarejestrowaną broń gazową i alarmową. Oznacza to, że osoby fizyczne, które zarejestrowały taką broń pod rządami wcześniej obowiązujących przepisów, nadal mogą posiadać zarejestrowane jednostki broni po spełnieniu wymogów posiadania broni w takim celu, czyli aktualnych badań lekarskich i psychologicznych, potwierdzających brak przeciwwskazań zdrowotnych do dysponowania takim rodzajem pozwolenia. Z analizy dostępnych danych wynika, że liczba zarejestrowanych jednostek broni do ochrony osobistej z każdym rokiem maleje, co zostanie przedstawione w następnych tabelach. Należy podkreślić, że jeszcze pod koniec lat dziewięćdziesiątych liczba jednostek broni gazowej, będąca w posiadaniu osób fizycznych, wynosiła kilka tysięcy. Ten rodzaj broni w tamtych czasach był bardzo popularny, a procedura uzyskania pozwolenia była uproszczona.

Z danych przedstawionych w tabeli 29 wynika, że najwięcej jednostek broni na terenie województwa zachodniopomorskiego zostało zarejestrowanych do celów łowieckich – w liczbie 15 979 egzemplarzy. W Polsce takich jednostek w 2014 roku było 272 313. Na drugim miejscu pod względem zarejestrowanych jednostek broni była broń do ochrony osobistej, której zarejestrowano 981 egzemplarzy. Trzecia grupa pod względem liczebności to broń do celów sportowych. W analizowanym okresie zarejestrowano w zachodniopomorskim 887 egzemplarzy. W całym kraju zaewidencjonowano 30 551 jednostek tej broni. Czwartą grupą, cieszącą się największym zainteresowaniem, była broń kolekcjonerska. W rozpatrywanym okresie w regionie zachodniopomorskim zarejestrowano 507 egzemplarzy broni, natomiast w całym kraju 8357 jednostek. Łącznie na koniec 2014 roku w województwie zarejestrowanych było 18 701 egzemplarzy broni, a w Polsce liczba ta wyniosła 381 558. W kolejnej tabeli zestawiono dane dotyczące zaewidencjonowania broni w 2015 roku.

Tabela 30. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2015 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2015 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2015 r.)
1.	ochrona osobista	736	54 380
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	16 709	283 248
4.	sportowy	1 461	35 903
5.	rekonstrukcji historycznych	0	157
6.	kolekcjonerski	883	13 349
7.	pamiątkowy	277	2 447
8.	szkoleniowy	71	1 155
9.	inny	0	171
	Ogółem	20 137	390 820

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2015 roku najwięcej zarejestrowanych w województwie zachodniopomorskim jednostek dotyczyło broni myśliwskiej w liczbie 16 709 egzemplarzy, a następnie broni do celów sportowych – 1461. Nastąpił zauważalny wzrost zainteresowania mieszkańców regionu zachodniopomorskiego bronią do celów kolekcjonerskich, których według stanu na 2015 rok zarejestrowano 883 jednostki. W porównaniu do poprzedniego roku liczba broni do celów kolekcjonerskich w badanym regionie wzrosła o 94%. Tak dużego wzrostu tego rodzaju broni nie odnotowano we wcześniejszych latach w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju.

W roku 2016 nastąpił kolejny wzrost liczby zarejestrowanych jednostek broni w celach łowieckich, sportowych oraz kolekcjonerskich. Dane przedstawiono w tabeli 31.

Tabela 31. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2016 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2016 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2016 r.)
1.	ochrona osobista	644	49 707
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	17 090	300 388
4.	sportowy	2 099	47 577
5.	rekonstrukcji historycznych	0	188
6.	kolekcyjnerski	1 107	22 242
7.	pamiątkowy	274	2 474
8.	szkoleniowy	71	1 916
9.	inny	0	173
	Ogółem	21 285	424 675

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

Z przedstawionego zbioru danych wynika, że w 2016 roku w województwie zachodniopomorskim największy wzrost liczby jednostek broni, będących w posiadaniu osób fizycznych, dotyczył broni sportowej, kolekcjonerskiej oraz łowieckiej. Zauważalny jest spadek liczby posiadanych jednostek broni do ochrony osobistej zarówno w województwie zachodniopomorskim, jak i w Polsce. Tendencje spadkowe to efekt wcześniejszych regulacji prawnych, które dawały osobom fizycznym możliwość zarejestrowania wcześniej nabytej broni gazowej do ochrony osobistej. Wprowadzony w ustawie z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji obowiązek wykonywania (w okresach pięcioletnich) aktualnych badań lekarskich i psychologicznych dla osób posiadających pozwolenie na broń do ochrony osobistej, tj. dla tych, którzy posiadali zarejestrowaną zarówno broń palną bojową, jak i broń gazową, spowodował spadek zainteresowania dalszym posiadaniem broni gazowej do ochrony osobistej. Z danych podsumowujących łączną liczbę wszystkich egzemplarzy broni wynika, że w badanym okresie nastąpił wzrost zarejestrowanych jednostek broni w regionie zachodniopomorskim.

W roku 2017 nastąpił kolejny przyrost jednostek broni posiadanych przez osoby fizyczne. Tendencje wzrostowe posiadanej broni były zauważalne zarówno w województwie zachodniopomorskim, jak i na terenie całego kraju. Dane obrazujące skalę badanego zjawiska zostały przedstawione w tabeli 32.

Tabela 32. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2017 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2017 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2017 r.)
1.	ochrona osobista	598	44 882
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	18 158	312 068
4.	sportowy	3 183	62 595
5.	rekonstrukcji historycznych	0	224
6.	kolekcyjnerski	1 837	38 780
7.	pamiątkowy	274	2 447
8.	szkoleniowy	89	2 601
9.	inny	0	161
Ogółem		24 139	463 768

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2017 roku w badanym regionie odnotowano kolejny spadek liczby zarejestrowanej broni do ochrony osobistej – łącznie o 46 egzemplarzy. Trend spadkowy wystąpił również na terenie całego kraju. Co więcej, zauważalny był kolejny wzrost jednostek broni zaewidencjonowanej w województwie w celach łowieckich (o 1063 sztuki), sportowych (o 1084) oraz kolekcyjnerskich (o 730 egzemplarzy). Przyrost pozwoleń w tych kategoriach nastąpił też w całej Polsce. Łącznie w województwie zachodniopomorskim zarejestrowanych było ponad 24 tysiące jednostek broni, tj. o 2854 więcej w stosunku do roku 2016, natomiast w Polsce takich jednostek zaewidencjonowano o 39 093 więcej w stosunku do poprzedniego okresu.

Kolejna tabela przedstawia dane za rok 2018, które obrazują te same trendy spadkowe i wzrostowe w poszczególnych kategoriach broni.

Tabela 33. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2018 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2018 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2018 r.)
1.	ochrona osobista	544	40 641
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	18 635	322 451
4.	sportowy	4 243	76 761
5.	rekonstrukcji historycznych	0	240
6.	kolekcjonerski	2 889	59 318
7.	pamiątkowy	284	2 444
8.	szkoleniowy	13	3 418
9.	inny	0	146
Ogółem		26 608	505 429

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

Tabela 34. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2019 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2019 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2019 r.)
1.	ochrona osobista	507	37 860
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	26 192	339 320
4.	sportowy	5 871	88 777
5.	rekonstrukcji historycznych	0	281
6.	kolekcjonerski	5 558	78 006
7.	pamiątkowy	284	2 508
8.	szkoleniowy	13	4 474
9.	inny	0	174
Ogółem		38 425	551 410

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2018 roku łączna liczba posiadanych egzemplarzy broni przez osoby fizyczne w regionie zachodniopomorskim wynosiła 26 608 jednostek, czyli o 2469 więcej w stosunku do poprzedniego roku, z kolei w Polsce liczba ta wzrosła aż o 41 661 egzemplarzy broni. Podobnie jak w poprzednich latach nastąpił spadek liczby posiadanej broni do ochrony osobistej, w tym głównie broni gazowej (z przyczyn przedstawionych w niniejszym rozdziale). Najwięcej w regionie zachodniopomorskim zaewidencjonowano broni do celów sportowych, tj. o 1060 więcej w stosunku do roku 2017. Podobny wzrost (o 1052 egzemplarze więcej) dotyczył broni kolekcjonerskiej. Liczba posiadanej broni do celów łowieckich wzrosła o 447. Dane obrazujące liczbę zaewidencjonowanej broni w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2019 roku przedstawiono w tabeli 34.

Z przedstawionych liczb wynika, że w 2019 roku największy przyrost jednostek broni, będących w posiadaniu osób fizycznych w badanym regionie, dotyczył broni do celów łowieckich, kolekcjonerskich i sportowych. Po raz kolejny odnotowano spadek posiadanych jednostek broni do ochrony osobistej zarówno w województwie zachodniopomorskim, jak i w Polsce. Znacznie wzrosła również ogólna liczba egzemplarzy broni.

W kolejnej tabeli przedstawiono dane liczbowe za 2020 rok.

Tabela 35. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2020 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2020 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2020 r.)
1.	ochrona osobista	467	36 689
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	26 246	347 284
4.	sportowy	6 489	102 558
5.	rekonstrukcji historycznych	0	296
6.	kolekcjonerski	6 944	92 942
7.	pamiątkowy	286	2 547
8.	szkoleniowy	57	5 337
9.	inny	0	160
Ogółem		40 489	587 853

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2020 roku na terenie województwa zachodniopomorskiego zauważalne były te same tendencje wzrostowe i spadkowe dla poszczególnych rodzajów broni. Ponownie nastąpił spadek liczby broni do ochrony osobistej. Największy wzrost zarejestrowanych jednostek dotyczył celu sportowego. W porównaniu do roku 2019 liczba ta wzrosła o 1395 egzemplarzy. Podobnie do celów kolekcjonerskich zarejestrowano o 1386 jednostek więcej w porównaniu do poprzedniego roku. Łącznie w regionie zachodniopomorskim wzrosła ogólna liczba broni będącej w posiadaniu osób fizycznych (o 2064 sztuki).

W roku 2021 nastąpił kolejny wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych jednostek broni o ponad trzy tysiące. Dane przedstawiono w tabeli 36.

Tabela 36. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2021 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2021 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2021 r.)
1.	ochrona osobista	462	35 841
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	26 472	356 595
4.	sportowy	7 266	123 076
5.	rekonstrukcji historycznych	3	327
6.	kolekcjonerski	8 832	132 982
7.	pamiątkowy	286	2 535
8.	szkoleniowy	298	6 844
9.	inny	0	169
Ogółem		43 619	587 853

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

Podobnie jak w latach poprzednich w województwie zachodniopomorskim zauważalne były tendencje wzrostowe, jeśli chodzi o broń do celów sportowych oraz kolekcjonerskich. Liczba jednostek broni łowieckiej utrzymała się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Nieznacznie zmalała ilość broni do ochrony osobistej. Podobne tendencje utrzymywały się na poziomie krajowym.

W 2022 roku nastąpił znaczny wzrost ogólnej liczby jednostek broni o 8497 egzemplarzy. Dane liczbowe zawarto w kolejnej tabeli.

Tabela 37. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2022 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2022 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2022 r.)
1.	ochrona osobista	462	35 441
2.	ochrona osób i mienia	0	10
3.	łowiecki	27 894	374 079
4.	sportowy	9 153	162 368
5.	rekonstrukcji historycznych	3	361
6.	kolekcyjnerski	14 014	176 836
7.	pamiątkowy	286	2 542
8.	szkoleniowy	304	8 425
9.	inny	0	156
	Ogółem	52 116	587 853

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

Tabela 38. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2023 roku

Lp.	Cel, w jakim zostało wydane pozwolenie na broń	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w woj. zachodniopomorskim (stan na 31.12.2023 r.)	Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w Polsce (stan na 31.12.2023 r.)
1.	ochrona osobista	534	36 073
2.	ochrona osób i mienia	0	481
3.	łowiecki	28 693	388 450
4.	sportowy	12 006	191 964
5.	rekonstrukcji historycznych	3	342
6.	kolekcyjnerski	17 485	213 641
7.	pamiątkowy	286	2 547
8.	szkoleniowy	414	10 094
9.	inny	3	163
	Ogółem	59 424	843 755

Źródło: dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie oraz Komendy Głównej Policji.

W 2022 roku w badanym województwie największy wzrost dotyczył broni kolekcjonerskiej (o 5182 sztuki) oraz broni sportowej (o 1887 jednostek). Zarejestrowano też więcej broni myśliwskiej (o ponad tysiąc). Na tym samym poziomie utrzymała się liczba broni wydanej w celach ochrony osobistej.

Ostatnia tabela przedstawia dane liczbowe jednostek broni będącej w posiadaniu osób fizycznych na koniec 2023 roku.

Na koniec 2023 roku w województwie zachodniopomorskim zarejestrowane były 534 jednostki broni do ochrony osobistej, co stanowi tylko 1,5% wszystkich jednostek broni w Polsce. Nie rejestrowano broni do ochrony osób i mienia. Jeśli chodzi o cel łowiecki, to w rękach osób fizycznych znajdowały się 28 693 egzemplarze broni, co stanowi 7,4% wszystkich jednostek zarejestrowanych w kraju. Broni sportowej było 12 006 jednostek, tj. 6,25% ogółu broni zarejestrowanej w kraju. Do celów rekonstrukcji historycznych zaewidencjonowano tylko trzy jednostki. Do celów kolekcjonerskich zarejestrowano 17 485 egzemplarzy, co stanowi 8,2% wszystkich jednostek broni w Polsce. Broni pamiątkowej zaewidencjonowano 286, czyli 11,2% ogółu broni w kraju. W celach szkoleniowych zarejestrowano 414 jednostek, co stanowi 4,1% wszystkich egzemplarzy w Polsce. W innych celach zanotowano tylko trzy jednostki. Łącznie na terenie województwa zachodniopomorskiego według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku zarejestrowano 59 424 egzemplarze broni. W Polsce było zaewidencjonowanych wówczas 843 755 jednostek, a więc w zachodniopomorskim znajdowało się 7,0% wszystkich jednostek broni zarejestrowanej w całym kraju.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że liczba zarejestrowanych jednostek broni w województwie zachodniopomorskim stanowi niewielki lub nieznaczny udział procentowy do ogólnej liczby zaewidencjonowanej broni w Polsce. Największy procentowy udział dotyczy broni pamiątkowej, następnie kolekcjonerskiej oraz łowieckiej. Najmniejszy – broni do ochrony osobistej.

Z dostępnych i posiadanych danych statystycznych, prowadzonych od 2014 roku, wynika, że w województwie zachodniopomorskim odnotowano stałe tendencje wzrostowe zarówno w przypadku wydawanych pozwoleń na broń, jak i liczby rejestrowanych jednostek broni. Te same tendencje odnotowano w całym kraju. Zmiana przepisów ustawy o broni i amunicji, do jakiej doszło w 2011 roku, spowodowała złagodzenie dotychczasowego reglamentacyjnego charakteru wydawania pozwoleń na broń. Liberalizacja prawa w tym obszarze przyczyniła się do znacznego przyrostu wydawanych pozwoleń, a także wzrostu liczby zarejestrowanych jednostek broni.

Zakończenie

Zagadnienie związane z dostępem do broni w Polsce jest materią złożoną z uwagi na ustalenie i przyjęcie granicy dopuszczalności tego prawa jako powszechnie obowiązującego. Analiza aktów normatywnych w przekroju historycznym ukazuje, że w Polsce zawsze obowiązywał reglamentacyjny model zarządzania przez państwo dostępem do broni i amunicji. Przy czym pod pojęciem „reglamentacja” należy rozumieć ingerencję organów administracji publicznej w sferę praw i wolności obywatelskich. Zarówno w nauce prawa administracyjnego, jak i publicznego prawa gospodarczego za pomocą terminu „reglamentacja” określa się różnorodne, przede wszystkim władcze, działania administracji, mające na celu wprowadzenie pewnych ograniczeń¹. System kontroli przez państwo dostępu do broni ma długoletnią tradycję. Poczynając od okresu międzywojennego, czasy PRL-u, okres transformacji ustrojowej aż do chwili obecnej. Poziom restrykcji polityki reglamentacyjnej, prowadzonej przez państwo w tych okresach, nie był jednakowy. Na przykład w okresie międzywojennym w II Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzone przepisy dotyczące broni i materiałów wybuchowych miały charakter reglamentacyjny, a organy uprawnione do wydawania pozwoleń miały pełną swobodę oraz uznaniowość w tym zakresie. W czasie II wojny światowej z uwagi na okupację państwa polskiego w drodze normalnej procedury administracyjnej co do zasady nie udzielano pozwoleń na broń w celach prywatnych osobom narodowości polskiej.

Po zakończeniu wojny, z chwilą przejścia przez komunistów władzy w Polsce, sprawy dotyczące polityki wydawania pozwoleń na broń regulowane były aktami wykonawczymi ówczesnych urzędów państwowych, a niektóre z nich wydawane były na podstawie delegacji wciąż obowiązującego Rozporządzenia Prezydenta RP Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych z 1932 roku. Jednak wprowadzone regulacje powojenne znacząco odmieniły istotę wydawania przez władze państwowe

¹ T. Kockowski, *Reglamentacja gospodarcza*, [w:] A. Borkowski, A. Chełmoński, M. Guziński, K. Kiczka, L. Kieres, T. Kocowski, M. Szydło, *Administracyjne prawo gospodarcze*, Wrocław 2009, s. 478.

pozwoleń na broń. Wprowadzono ścisłą jej reglamentację oraz kontrolę pod groźbą kary więzienia, a nawet śmierci, ograniczając tym samym grono posiadaczy broni do osób, które dawały rękojmię i nie stanowiły zagrożenia dla władz komunistycznych.

Pod koniec lat pięćdziesiątych rozpoczęto prace nad nowymi uregulowaniami w zakresie dostępu do broni i amunicji oraz materiałów wybuchowych. Nowa ustawa o broni, amunicji i materiałach wybuchowych weszła w życie w 1961 roku. Przepisy tej ustawy przetrwały aż do 2000 roku. W międzyczasie była kilkakrotnie nowelizowana, jednak zmiany nie naruszały przyjętej polityki reglamentacyjnej wydawania pozwoleń na broń. W tamtym okresie charakter wydawania pozwoleń miał wymiar uznaniowy, zależny od okoliczności przedstawionych przez osoby ubiegające się o takie prawo. Ustawa dawała organom Milicji Obywatelskiej możliwość przyjęcia dowolnej oceny uzasadnienia odmownej decyzji pozwolenia do posiadania broni. Często decyzje nie zawierały uzasadnienia faktycznego i prawnego, jeżeli organ ten uznał, że wymaga tego interes bezpieczeństwa państwa lub porządek publiczny.

Podobne prawnoustrojowe reguły wydawania pozwoleń na broń miała nowa ustawa, nad którą prace rozpoczęły się w latach dziewięćdziesiątych. Akt wszedł w życie w dniu 20 marca 2000 roku. Przyjęto w nim wiele nowych rozwiązań prawnych, które były istotne z perspektywy wdrożenia zapisów dyrektywy Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, do której Polska w tamtym czasie aspirowała. Przywoływana ustawa wyraźnie akcentowała, że pozwolenie na broń jest decyzją administracyjną, a więc ustalenie prawa do posiadania pozwolenia na broń podlega procedurze określonej w Kodeksie postępowania administracyjnego. W praktyce stosowanie przepisów ustawy nadal miało charakter reglamentacyjny. Środowiska osób zajmujących się łowiectwem, strzelectwem czy kolekcjonerstwem kierowały liczne zastrzeżenia w zakresie wydawania pozwoleń na broń przez organy Policji. Szczególnie kontrowersje budził art. 10 ustawy, decydujący o wydaniu pozwolenia na broń przez organ Policji, jeżeli okoliczności, na które powoływała się osoba wnioskująca o wydanie pozwolenia, uzasadniały jego wydanie. Zdaniem krytyków przepis ten był kluczem do polityki reglamentacyjnej broni, jaką prowadziły uprawnione organy Policji. Krytyczna ocena niektórych środowisk w tej kwestii miała swoje uzasadnienie w orzecznictwie sądowym, gdyż na gruncie praktyki sądowniczej coraz więcej zaskarżanych decyzji, które zostały wydane przez uprawnione organy, było uchylanych.

W 2010 roku rozpoczęto prace nad kolejną zmianą przepisów ustawy o broni i amunicji. Zmiana wynikała z konieczności dostosowania przepisów krajowych do prawa obowiązującego w Unii Europejskiej. Również one były wynikiem kilkuletnich doświadczeń w funkcjonowaniu dotychczasowych przepisów krajowych.

Gruntownie znowelizowana ustawa, która weszła w życie w marcu 2011 roku, wprowadziła wiele zmian w dotychczasowym podejściu do reglamentacyjnego charakteru dostępu do broni. Przede wszystkim całkowicie zmieniono dotychczasową pragmatykę w zakresie wydawania pozwoleń na broń, określając ustawowe przesłanki warunkujące uzyskanie takiej zgody. Ich wystąpienie stało się warunkiem *sine qua non* wydania pozytywnej decyzji administracyjnej. Tym samym poskromiono dotychczasową uznaniowość organów Policji, które w praktyce badały okoliczności uzdalniające przyznanie prawa do posiadania broni, co było głównym zarzutem formułowanym przez niektóre środowiska, domagające się zmian przepisów w tym zakresie.

Przepisy znowelizowanej ustawy, wprowadzone w 2011 roku, poza niektórymi zmianami obowiązują do chwili obecnej. Ustawodawca poczynił duży krok w kierunku złagodzenia dotychczasowego reglamentacyjnego przywileju posiadania broni do instytucji bliższej prawu podmiotowemu, czyli roszczenia obywatela w stosunku do uprawnionego organu o wydanie mu, w przypadku spełnienia prawnych warunków, zezwolenia do dysponowania bronią.

Ustawa o broni i amunicji w obowiązującym kształcie nie jest aktem restrykcyjnym jak wcześniejsze przepisy. Liberalizacja prawa w obszarze dostępu do broni przyczyniła się do znacznego wzrostu wydanych pozwoleń na broń, jak też jej posiadania.

Badaniami w obszarze wydawanych pozwoleń na broń oraz liczby zarejestrowanych jednostek broni objęto województwo zachodniopomorskie. Analizie poddano wszystkie ustawowe cele, do jakich może być wydane pozwolenie na broń. Istotnym obszarem dociekań w sprawie badań nad wydawaniem pozwoleń na terenie województwa zachodniopomorskiego było ustalenie tendencji rozwojowych wydanych decyzji, przyznających prawo do posiadania broni. Przedmiotem analizy było również zbadanie korelacji wydanych pozwoleń na broń w województwie zachodniopomorskim w porównaniu do liczby pozwoleń dopuszczonych na obszarze całego kraju. Taki sam zakres badań porównawczych dotyczył liczby zarejestrowanych jednostek broni.

Badania wykazały, że na terenie województwa zachodniopomorskiego w okresie ostatnich dziesięciu lat największe zainteresowanie budziły zezwolenia na broń do celów kolekcjonerskich, sportowych oraz łowieckich. W pozostałych przypadkach (takich jak: ochrona osobista, ochrona osób i mienia, cele pamiątkowe, rekonstrukcje historyczne, cele szkoleniowe lub inne) zainteresowanie było niewielkie. Analiza danych wykazała wyraźne trendy wzrostowe wydawanych pozwoleń na broń w celach kolekcjonerskich i sportowych. W pierwszym przypadku dynamika wzrostowa w latach 2014–2023 wyniosła 2248,0%. W przypadku broni sportowej wzrost wyniósł ponad 523,0%. Świadczy to o dużym zainteresowaniu osób chętnych

do uzyskania tego rodzaju zezwoleń. Powodem popularności nabycia broni do tych celów jest liberalne podejście przepisów ustawy o broni i amunicji, zmienione w 2011 roku. Przede wszystkim wprowadzone zmiany w zakresie prawa noszenia broni, nieograniczona możliwość nabycia amunicji oraz prowadzenia strzelań z broni kolekcjonerskiej i pamiątkowej przyczyniły się do wzrostu wydanych pozwoleń oraz liczby zarejestrowanych jednostek broni. Wcześniejsze regulacje prawne takich możliwości nie dawały bądź były one bardzo ograniczone. Trzecim najbardziej popularnym typem broni jest broń łowiecka. W tej kategorii od roku 2020 w województwie zachodniopomorskim nastąpił spadek zainteresowania dysponowaniem tego rodzaju bronią, natomiast w Polsce nadal jest ona dobrem pożądanym. Na szczególną uwagę zasługuje brak wydanych decyzji w latach 2014–2021 na broń do ochrony osobistej. W 2022 roku Komendant Wojewódzkiej Policji w Szczecinie wydał tylko jedno pozwolenie. Jest to efekt ścisłej reglamentacji pozwoleń na broń do ochrony osobistej, wyrażonej w art. 10 ustawy o broni i amunicji. Jedną z przesłanek wymienionych w tym przepisie jest przedstawienie przez osobę ubiegającą się o takie pozwolenie ważnej przyczyny posiadania broni, tj. stałego, realnego i ponadprzeciętnego zagrożenia życia, zdrowia lub mienia. Oznacza to, że organ Policji nie wydawał pozwoleń do posiadania broni w celach ochrony osobistej, jeśli nie wystąpiły realne i faktyczne przesłanki takiego zagrożenia. Z dostępnych danych wynika natomiast, że w 2023 roku nastąpił gwałtowny wzrost takich zezwoleń. Nie jest on wynikiem nowej polityki reglamentacyjnej pozwoleń na broń, lecz efektem zmiany przepisów ustawy o broni i amunicji. Ustawodawca w 2023 roku rozszerzył dotychczasowy katalog okoliczności uznanych za ważną przyczynę posiadania broni, wyrażoną w art. 10 ustawy o broni i amunicji. Od tej pory za ważną przyczynę posiadania broni do ochrony osobistej, osób i mienia uznano także chęć wzmocnienia potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, zadeklarowaną przez funkcjonariuszy służb mundurowych określonych w ustawie, jeżeli posiadają przydzieloną broń służbową. Dlatego z chwilą wejścia w życie przepisów funkcjonariusze służb mundurowych występowali do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie o wydanie pozwolenia na broń w celu wzmocnienia potencjału obronnego Polski.

Ważnym elementem badawczym w zakresie dostępu do broni było ustalenie, jaka jest liczba egzemplarzy broni zarejestrowanej i będącej w posiadaniu osób fizycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Do celów porównawczych przeanalizowano również dane liczbowe zarejestrowanych jednostek broni na terenie całego kraju. W toku weryfikacji wzięto pod uwagę wszystkie cele, do jakich zostały wydane pozwolenia na broń w latach 2014–2023. W badanym regionie w niektórych kategoriach broń nie była w ogóle rejestrowana bądź była rejestrowana w śladowych

ilościach, jak na przykład broń do ochrony osób i mienia, do celów pamiątkowych, rekonstrukcji historycznych i innych. Podobnie pozwolenie na broń do ochrony osobistej, które przez wiele lat w ogóle nie było wydawane. Dopiero po zmianie przepisów w 2023 roku wzrosła liczba broni zarejestrowanej w tym celu. Zaczęli się o nią ubiegać funkcjonariusze służb mundurowych, chcący wzmocnić potencjał obronny kraju. O rygorystycznym podejściu w zakresie wydawania pozwoleń na broń do ochrony osobistej w województwie zachodniopomorskim świadczą dane liczbowe. W badanym regionie na koniec 2023 roku zaewidencjonowane były 534 egzemplarze broni do ochrony osobistej, a w Polsce było 36 073 jednostki broni. Stanowi to zaledwie 1,5% wszystkich jednostek broni zarejestrowanych w całym kraju. Ustalono ponadto, że w województwie zachodniopomorskim według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku zarejestrowano łącznie 59 424 wszystkich jednostek broni. W całym kraju zaewidencjonowano łącznie 843 755 egzemplarzy broni. Procentowy udział broni zarejestrowanej w regionie zachodniopomorskim wyniósł 7,0% do ogółu broni w Polsce.

Przeprowadzone badania wykazały, że w regionie zachodniopomorskim najliczniejszą grupą posiadaczy broni są myśliwi, w rękach których na koniec 2023 roku znajdowało się 28 693 jednostki broni. Jest to najliczniejsza grupa posiadaczy broni palnej, która nadal w majestacie prawa ma status uprzywilejowanej, gdyż dzięki prawnym zabiegom nadal jest zwolniona z obowiązku wykonywania raz na pięć lat badań lekarskich i psychologicznych, potwierdzających predyspozycje do dysponowania bronią.

W wyniku przeprowadzonej analizy osiągnięto założone cele badawcze. Hipoteza, mówiąca, że model zarządzania przez państwo dostępem do broni przez osoby fizyczne był różnorodny i wynikał ze zmieniających się uwarunkowań społeczno-politycznych oraz ustrojowych, sprawdziła się. Do pierwszych lat transformacji model zarządzania dostępem do broni i amunicji miał charakter ściśle reglamentacyjny. Od 2011 roku państwo polskie wykonało jednak krok w kierunku złagodzenia dotychczasowego reglamentacyjnego charakteru wydawania pozwoleń. Liberalizacja prawa w tej dziedzinie przyczyniła się do sytuacji, w której obywatel stał się stroną uprawnioną do wydania mu (w przypadku spełnienia ustawowych warunków) zezwolenia do dysponowania bronią. Również ta zmiana miała wpływ na tendencje wzrostowe wydawanych pozwoleń oraz liczby zarejestrowanych jednostek broni nie tylko w województwie zachodniopomorskim, ale też w całej Polsce. Zostało to przedstawione w niniejszej monografii. Z powyższego wynika, że druga postawiona hipoteza także została zweryfikowana pozytywnie.

Bibliografia

Dokumenty opublikowane

- Decyzja Nr 34 Komendanta Głównego Policji z dnia 8 lutego 2002 r. w sprawie prowadzenia rejestru „Broń”, Dz.U. KGP 2004, nr 14, poz. 78.
- Decyzja Nr 726 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie funkcjonowania centralnych zbiorów danych tworzących Krajowy System Informacyjny Policji, Dz.U. KGP 2006, nr 17, poz. 106.
- Dekret o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji, Dz. Pr. P.P. 1919, nr 9, poz. 123.
- Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30 października 1944 r. o ochronie państwa, Dz.U. 1944, nr 10, poz. 50.
- Dyrektywa Rady Unii Europejskiej Nr 91/477/EWG z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni, Dz.U. UE.L. 1991.256.51.
- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.
- Konwencja między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Rządem Królestwa Danii i Rządem Republiki Federalnej Niemiec dotycząca Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego, sporządzona w Szczecinie dnia 5 września 1998 r., Dz.U. 2000, nr 21, poz. 259.
- Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego P2/93.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 1919 r. w przedmiocie posiadania broni palnej i materiałów wybuchowych, Dz. Pr., nr 9, poz. 133.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 kwietnia 1939 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych oraz Przemysłu i Handlu o istotnych częściach broni palnej i amunicji, Dz.U. 1939, nr 41, poz. 273.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 września 1939 roku w sprawie wyrobu broni, amunicji, materiałów wybuchowych oraz innych narzędzi i mogących służyć do napaści i obrony, Dz.U. 1939, nr 88, poz. 564, 565.

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 października 1961 r. w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1961, nr 52, poz. 228, 229.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 stycznia 1964 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1964, nr 3, poz. 17.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lutego 1973 r. zmieniające rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1973, nr 7, poz. 51.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 września 1975 r. w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1975, nr 32, poz. 17.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie obowiązku złożenia do depozytu broni, amunicji i materiałów wybuchowych oraz zakazu noszenia przedmiotów i narzędzi, których używanie może zagrażać porządkowi publicznemu, Dz.U. 1981, nr 29, poz. 163.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1986 r. w sprawie określenia organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1987, nr 1, poz. 7.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1986 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o broni i amunicji i materiałach wybuchowych na pistolety, rewolwery i inne przedmioty do miotania chemicznych środków obezwładniających oraz odstrzeliwania amunicji alarmowej i sygnałowej, Dz.U. 1987, nr 1, poz. 86.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1990 r. w sprawie określenia organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1990, nr 76, poz. 452.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1990 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o broni i amunicji i materiałach wybuchowych na poszczególne rodzaje broni białej oraz przedmioty, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, Dz.U. 1990, nr 6, poz. 451.

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 grudnia 1993 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o broni, amunicji i materiałach wybuchowych na poszczególne rodzaje broni białej oraz przedmioty, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, Dz.U. 1993, nr 119, poz. 533.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 11 stycznia 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalenia wzorów pozwoleń na broń oraz określenia istotnych części broni i amunicji, Dz.U. 1994, nr 5, poz. 22.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni – załącznik nr 1, Dz.U. 2013, poz. 447.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 lutego 2000 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni oraz świadectwa broni, Dz.U. 2000, nr 17, poz. 222.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 marca 2000 r. w sprawie wzoru zgłoszenia przywozu z zagranicy przez obywateli polskich broni i amunicji na własne potrzeby oraz trybu przekazywania organom Policji informacji o przywozie broni i amunicji przez organy celne, Dz.U. 2000, nr 17, poz. 222.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad deponowania broni i amunicji oraz stawek odpłatności za przechowywanie broni i amunicji w depozycie Policji lub organu celnego, Dz.U. 2000, nr 17, poz. 223.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 marca 2000 r. w sprawie wzorów zaświadczeń uprawniających do przewozu, wywozu oraz przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej broni i amunicji oraz nabycia broni przez cudzoziemców, Dz.U. 2000, nr 18, poz. 235.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie egzaminu ze znajomości przepisów dotyczących posiadania broni oraz umiejętności posługiwania się bronią, Dz.U. 2000, nr 19, poz. 241.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie rodzajów szczególnie niebezpiecznych broni i amunicji oraz rodzajów broni odpowiadającej celom, w których może być wydane pozwolenie na broń, Dz.U. 2000, nr 19, poz. 240.

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 kwietnia 2000 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji, Dz.U. 2000, nr 27, poz. 343.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie wzorów legitymacji posiadacza broni, zaświadczenia uprawniającego do nabycia broni, legitymacji osoby dopuszczonej do posiadania broni, świadectwa broni oraz karty rejestracyjnej broni – załącznik nr 1, Dz.U. 2003, nr 225, poz. 2233.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych, Dz.U. 2004, nr 94, poz. 924.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji, Dz.U. 2014, poz. 1224.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów związanych z posiadaniem broni, Dz.U. 2023, poz. 1316.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie warunków wykonywania polowania i znakowania tusz, Dz.U. 2010, nr 186, poz. 1250.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 września 2000 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się lub posiadających pozwolenie na broń, Dz.U. 2000, nr 79, poz. 898.
- Rozporządzenie Ministrów Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie określenia organów wojskowych właściwych do wydawania pozwoleń na broń żołnierzom zawodowym, Dz.U. 2000, nr 49, poz. 576.
- Rozporządzenie Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 kwietnia 2000 r. w sprawie przewożenia broni i amunicji środkami transportu publicznego, Dz.U. 2000, nr 31, poz. 390.
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, Dz.U. 1932, nr 94, poz. 807.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1921 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej dekretu z dnia 25 stycznia 1919 r. o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie, oraz powiaty: grodzieński, białowiecki i wołkowyski województwa białostockiego, Dz.U. 1921, nr 71, poz. 472.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 1961 r. w sprawie zasad i trybu zbycia broni i amunicji, Dz.U. 1961, nr 42, poz. 221, 222.

- Rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wewnętrznych do dekretu o nabywaniu i posiadaniu broni i amunicji z dnia 25 stycznia 1919 r., które weszło w życie z mocą obowiązującą z dniem 21 maja 1920 r., Dz. Pr. P. P. 1920, nr 9, poz. 123.
- Uchwała z dnia 24 lipca 2001 r., sygn. akt I KZP 10/01 Sądu Najwyższego, Izba Karna w Warszawie.
- Umowa między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r., Dz.U. 2000, nr 21, poz. 257.
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. 1960, nr 30, poz. 168 ze zm.
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, Dz.U. 1961, nr 6, poz. 42, 43.
- Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999, nr 53, poz. 549 ze zm.
- Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Dz.U. 2002, nr 67, poz. 679; Dz.U. 2002, nr 74, poz. 676; Dz.U. 2002, nr 117, poz. 1007; Dz.U. 2003, nr 210, poz. 2036.
- Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz o zmianie ustawy o Biurze Ochrony Rządu, Dz.U. 2003, nr 52, poz. 451.
- Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Dz.U. 2011, nr 38, poz. 195.
- Ustawa z dnia 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych, Dz.U. 2023, poz. 803.
- Zarządzenie Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 14 czerwca 1945 r. w sprawie zezwolenia na posiadanie broni, MP 1945, nr 10, poz. 39.
- Zarządzenie Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z dnia 13 grudnia 1946 r. o pozwoleniach na broń palną, MP 1947, nr 2, poz. 4.
- Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 maja 1955 r. w sprawie określenia organów Milicji Obywatelskiej właściwych do wydawania pozwoleń na broń palną, MP 1955, nr 46, poz. 459.
- Zarządzenie Nr 6 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie uzyskiwania, przetwarzania i wykorzystywania przez Policję informacji oraz sposobów zakładania i prowadzenia zbiorów tych informacji, Dz.U. KGP 2003, nr 8, poz. 44; Dz.U. KGP 2003, nr 9, poz. 4.

Opracowania

- Bacia B., *Prawo dostępu do broni palnej*, Warszawa 2016.
- Filar M., *Prawo posiadania broni palnej jako obywatelskie prawo podmiotowe. Teoria prawa Filozofia prawa. Współczesne prawo i prawoznawstwo (księga ku czci prof. W. Langa)*, Toruń 1998.
- Gierszewski J., Pieczywok A., *Metodologiczne podstawy badania problemów bezpieczeństwa*, Warszawa 2020.
- Kąkol C., *Ustawa o broni i amunicji. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Kobierski S., *Polska broń. Broń palna*, Wrocław 1975.
- Kockowski T., *Reglamentacja gospodarcza*, [w:] A. Borkowski, A. Chełmoński, M. Guziński, K. Kiczka, L. Kieres, T. Kocowski, M. Szydło, *Administracyjne prawo gospodarcze*, Wrocław 2009.
- Kodeks cywilny. Komentarz*, (red.) M. Załucki, wyd. 3, Warszawa 2023.
- Łopatka A., *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa 1969.
- Maj S., *Ustawa o broni i amunicji. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Misiuk A., *Historia bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce. Zarys dziejów instytucji i służb w latach 1764–1990*, Warszawa 2015.
- Nieniałtowski W., Nieniałtowski R., *Administracyjno-prawne aspekty wydawania pozwoleń na broń palną*, Legionowo 2013.
- Podgórný T., *Tradycje posiadania współczesnej broni palnej w Polsce w latach 1918–2015 ze szczególnym uwzględnieniem kolekcjonerstwa broni*, Kraków 2015.
- Puño A., *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, Warszawa 2002, <https://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2015/03/USA-pol.pdf>, dostęp: 24.07.2024.
- Wójcikiewicz J., Widacki J., *Posiadanie broni palnej przez obywateli*, Warszawa–Kraków 1999.

Artykuły w czasopismach

- Adamczyk E.K., *Dostęp do broni palnej w celu ochrony osobistej w Polsce*, „Studia nad Bezpieczeństwem” 2016/1.
- Czczot P., *Druga poprawka do konstytucji USA. Rys historyczny, cele i założenia*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2020/4(56).
- Filar M., *Prawo posiadania broni palnej jako obywatelskie prawo podmiotowe*, „Państwo i Prawo” 1997/5(615).
- Herzog A., *Ustawa o broni i amunicji po nowelizacji*, „Prokuratura i Prawo” 2011/10.
- Jancewicz R., Niewiński L.A., *Pojęcie broni palnej i amunicji w prawie polskim*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004/3.

- Kasprzak J., *Władza państwowa a posiadanie broni przez obywateli na przestrzeni dziejów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2013/22.
- Koper A., *Posiadanie broni w Polsce w okresie międzywojennym*, Narodowe Archiwum Cyfrowe, 2018.
- Król M., *Pojęcie luzu normatywnego stosowania prawa*, „Państwo i Prawo” 1979/6.
- Mikowski R., *Kilka uwag o podstawach prawnych ograniczeń dostępu do broni palnej w Polsce*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2018/115, https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/109036/12_Mikowski_R_Kilka_uwag_o_podstawach_prawnych_ograniczen_dostepu_do_broni_palnej.pdf, dostęp: 4.08.2024.
- Niewiński L.A., *Zakres reglamentacji dostępu do broni palnej jako forma ograniczenia prawa podmiotowego obywatela*, „Studia Prawnoustrojowe” 2006/6, https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/studia-prawnoustrojowe/2006-numer-6/studia_prawnoustrojowe-r2006-t-n6-s241-252.pdf, dostęp: 4.08.2024.
- Pakla R., *Tendencje prawne w dostępie do broni palnej i ich wpływ na bezpieczeństwo państwa i obywateli*, „Studia Bezpieczeństwa Narodowego” 2015/8(2), <https://sbn.wat.edu.pl/TENDENCJE-PRAWNE-W-DOSTEPIE-DO-BRONI-PALNEJ-I-ICH-WPLYW-nNA-BEZPIECZENSTWO-PANSTWA,135311,0,1.html>, dostęp: 4.08.2024.
- Wintemute G.J., *Guns, Fear, the Constitution, and the Public's Health*, „The New England Journal of Medicine” 2008/358(14), s. 1421–1424, <https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMp0800859>, dostęp: 14.07.2024.

Netografia

- Badania o prawie do posiadania broni palnej*, Centrum Badań Opinii Społecznej, https://cbos.pl/PL/publikacje/news/newsletter_ver3.php?news_r=2022&news_nr=26, dostęp: 4.08.2024.
- Dane statystyczne Komendy Głównej Policji dot. zamachów samobójczych od 1999 roku do 2023 roku, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze>, dostęp: 5.08.2024.
- Dyrektywa Rady z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie nabywania i posiadania broni 91/477/EWG, Dz.U. UE.L. 1991.256.51, <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzienniki-UE/dyrektywa-91-477-ewg-w-sprawie-kontroli-nabywania-i-posiadania-broni-67428149>, dostęp: 24.08.2024.
- Encyklopedia Administracji Publicznej, http://encyklopediaap.uw.edu.pl/index.php/Uznanie_administracyjne, dostęp: 28.08.2024.
- Komunikat z badań: Poczucie bezpieczeństwa obywateli i opinie o dostępie do broni palnej*, Centrum Badań Opinii Społecznej, Warszawa 2001, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2001/K_056_01.PDF, dostęp: 4.08.2024.

- Przebieg procesu legislacyjnego, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19990530549>, dostęp: 23.08.2024.
- Przebieg procesu legislacyjnego – uzasadnienie projektu ustawy o broni i amunicji, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19990530549>, dostęp: 23.08.2024.
- Rozporządzenie o noszeniu broni przez polskich urzędników leśnych w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 14 grudnia 1939 r. Generalnego Gubernatora H. Franka, <http://bc.umcs.pl/Content/43221/570247.pdf>, dostęp: 13.08.2024.
- Rozporządzenie o posiadaniu broni z dnia 12 września 1939 r. Naczelnego Dowódcy Wojska von Brauchitsch, Prawo Generalnego Gubernatorstwa, <http://bc.umcs.pl/Content/43221/570247.pdf>, dostęp: 13.08.2024.
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, <https://orka.sejm.gov.pl/Druk6ka.nsf/wgdruku/3388>, dostęp: 29.12.2024.

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach łowieckich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	115
Rysunek 2. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach sportowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	116
Rysunek 3. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach kolekcjonerskich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	118
Rysunek 4. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach pamiątkowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	119
Rysunek 5. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach szkoleniowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	121
Rysunek 6. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	122
Rysunek 7. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osób i mienia w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	123
Rysunek 8. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach rekonstrukcji historycznych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	124

Spis tabel

Tabela 1.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2014 roku	105
Tabela 2.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2015 roku	106
Tabela 3.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2016 roku	106
Tabela 4.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2017 roku	107
Tabela 5.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2018 roku	108
Tabela 6.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2019 roku	109
Tabela 7.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2020 roku.....	110
Tabela 8.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2021 roku.....	111
Tabela 9.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku.....	111
Tabela 10.	Liczba osób oraz cel, w jakim wydano pozwolenie na broń w województwie zachodniopomorskim w 2023 roku.....	112
Tabela 11.	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach łowieckich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego.....	114
Tabela 12.	Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach sportowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	115

Tabela 13. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach kolekcjonerskich w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	116
Tabela 14. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach pamiątkowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	119
Tabela 15. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach szkoleniowych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	120
Tabela 16. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osobistej w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	121
Tabela 17. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach ochrony osób i mienia w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	123
Tabela 18. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w celach rekonstrukcji historycznych w latach 2014–2023 na terenie województwa zachodniopomorskiego	124
Tabela 19. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2014 roku	126
Tabela 20. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2015 roku	127
Tabela 21. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2016 roku	128
Tabela 22. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2017 roku	128
Tabela 23. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2018 roku	130
Tabela 24. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2019 roku	130

Tabela 25. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2020 roku.....	131
Tabela 26. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2021 roku.....	132
Tabela 27. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2022 roku.....	133
Tabela 28. Liczba osób, którym wydano pozwolenie na broń w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz na terenie całego kraju w 2023 roku.....	134
Tabela 29. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2014 roku	136
Tabela 30. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2015 roku	138
Tabela 31. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2016 roku	139
Tabela 32. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2017 roku.....	140
Tabela 33. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2018 roku	141
Tabela 34. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2019 roku	141
Tabela 35. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2020 roku	142
Tabela 36. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2021 roku	143
Tabela 37. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2022 roku	144
Tabela 38. Liczba jednostek broni zarejestrowanej w danym celu w województwie zachodniopomorskim oraz w Polsce w 2023 roku	144

Streszczenie

Reglamentacja pozwoleń na broń w ujęciu historycznym, prawnym i praktycznym

Przykład województwa zachodniopomorskiego

Podjęta problematyka nad prawem do posiadania broni przez osoby fizyczne jest materia niezwykle złożoną. Jednym z powodów, dla których państwa prowadzą w większym lub mniejszym zakresie politykę reglamentacyjną pozwoleń na broń dla osób fizycznych, jest ustalenie i przyjęcie granicy dopuszczalności tego prawa jako powszechnie obowiązującego.

Celem monografii jest przedstawienie problematyki, dotyczącej polityki reglamentacyjnej pozwoleń na broń w Polsce. Z dostępnej literatury wynika, że wciąż brakuje pogłębionych badań nad dostępem do broni w ujęciu regionalnym. W tym przypadku autor wybrał województwo zachodniopomorskie. Studia w tym obszarze miały walor poznawczy i kluczowy z punktu widzenia oceny spójności polityki wydawania pozwoleń na broń na poziomie regionalnym oraz ogólnokrajowym. Głównym celem badawczym jest określenie dostępu do broni przez osoby fizyczne w Polsce w różnych okresach historycznych. Ponadto skoncentrowano się na dwóch zasadniczych celach. Pierwszym jest analiza aktów normatywnych, mająca ukazać zmiany w państwowym zarządzaniu dostępem do broni i amunicji w Polsce, zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesnym. Drugim celem jest przestudiowanie udostępnionych danych pod kątem prowadzonej polityki wydawania pozwoleń na broń przez organ Policji w województwie zachodniopomorskim oraz zdiagnozowanie czynników mających wpływ na liczbę wydawanych pozwoleń.

Słowa kluczowe: państwo, prawo, bezpieczeństwo, reglamentacja broni, województwo zachodniopomorskie

Abstract

Regulation of firearms licences from a historical, legal and practical perspective

The example of the west pomeranian province

The issue of individual rights to possess weapons is extremely complex. One of the reasons why countries pursue, to a greater or lesser extent, a policy of regulating weapons permits for individuals is to establish and adopt a generally applicable limit on this right.

The aim of this monograph is to present the issues related to the regulatory policy on firearms licences in Poland. The available literature shows that there is still a lack of in-depth research on access to firearms at the regional level. In this case, the author chose the West Pomeranian Province. Studies in this area were of cognitive value and crucial for assessing the consistency of gun licensing policy at the regional and national levels. The primary research objective is to investigate access to firearms by individuals in Poland across various historical periods. Additionally, the study focused on two primary objectives. The first is to analyse normative acts in order to show changes in state management of access to firearms and ammunition in Poland, both historically and in the present day. The second objective is to analyse the available data regarding the police's policy on issuing firearms licenses in the West Pomeranian Voivodeship and to identify the factors influencing the number of licences issued.

Keywords: state, law, security, firearms regulation, West Pomeranian Voivodeship

Piotr Ostrowski – dr nauk o bezpieczeństwie, insp. policji w stanie spoczynku. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. W latach 2013–2021 zastępca komendanta wojewódzkiego Policji w Szczecinie. Adiunkt na Uniwersytecie Szczecińskim. Autor publikacji i artykułów z zakresu bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego, ochrony obiektów infrastruktury krytycznej.

Podjęta problematyka nad prawem do posiadania broni przez osoby fizyczne jest materiałą złożoną. Jednym z powodów, dla których państwa prowadzą w większym lub mniejszym zakresie politykę reglamentacyjną pozwoleń na broń dla osób fizycznych jest ustalenie i przyjęcie granicy dopuszczalności tego prawa jako powszechnie obowiązującego.

Konieczność kontrolowania społecznego dostępu do broni ze względu na bezpieczeństwo nie budzi wątpliwości. Przedmiotem sporu pozostaje natomiast zakres kontroli jaką w tej sferze powinno sprawować państwo.

Autor

Autor umiejętnie prowadzi czytelnika przez historyczne uwarunkowania reglamentacji broni, ukazując, jak zmieniały się modele prawne i społeczne podejścia do kwestii posiadania broni w ostatnich latach. (...) Cennym uzupełnieniem całości są rozdziały poświęcone aspektom praktycznym – m.in. procedurom administracyjnym, praktyce orzeczniczej, czy też interpretacjom organów stosujących prawo. Takie połączenie teorii z praktyką wzmacnia wartość aplikacyjną monografii i czynią ją potencjalnie przydatną dla szerokiego grona odbiorców.

Z recenzji dr. hab. Marka Stefańskiego, prof. UWSB Merito w Gdańsku

71-101 Szczecin, ul. Mickiewicza 64
tel. 91 444 20 06, 91 444 20 09
e-mail: wydawnictwo@usz.edu.pl
www.wn.usz.edu.pl

ISBN 978-83-7972-968-5 (online)
ISBN 978-83-7972-967-8 (print)

9 788379 729678